

การลงทุนโดยตรงในต่างประเทศกับการเพิ่มศักยภาพเศรษฐกิจไทย

โดย

นางจันทวรรณ สุจริตกุล

ผู้ช่วยผู้ว่าการ สายตลาดการเงิน

ธนาคารแห่งประเทศไทย

นักศึกษาวิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร

หลักสูตรการป้องกันราชอาณาจักร รุ่นที่ 57

ประจำปีการศึกษา พุทธศักราช 2557-2558

บทคัดย่อ

เรื่อง การลงทุนโดยตรงในต่างประเทศกับการเพิ่มศักยภาพเศรษฐกิจไทย
ลักษณะวิชา การเศรษฐกิจ
ผู้วิจัย นางจันทวรรณ สุจริตกุล **หลักสูตร** วปอ. **รุ่นที่** 57

ประวัติศาสตร์การพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศอุตสาหกรรมที่ผ่านมาล้วนแต่มีตัวอย่างของการออกไปลงทุนในต่างประเทศ ไม่ว่าจะโดยการสร้างเครือข่ายธุรกิจ เข้าซื้อกิจการ หรือ ควบรวมกิจการกับบริษัทในต่างประเทศ โดยน้อยนักจะมีตัวอย่างของประเทศอุตสาหกรรมที่สามารถพัฒนาเศรษฐกิจและยกระดับความเป็นอยู่ของประชากรได้จากการดำเนินนโยบายที่มุ่งเน้นการลงทุนแต่ในประเทศเป็นหลัก จึงนับว่าการลงทุนในต่างประเทศเป็นยุทธศาสตร์สำคัญของการพัฒนาประเทศและมีบทบาทสำคัญในการยกระดับการแข่งขันของธุรกิจและของประเทศให้เป็นที่รู้จักและสามารถแข่งขันได้ในระดับโลก ทั้งในแง่ของการเพิ่มช่องทางของตลาด การเข้าถึงทรัพยากรธรรมชาติ วัตถุดิบ เทคโนโลยี และแรงงานที่หาได้ยากในประเทศของตนเอง อีกทั้ง ยังช่วยในด้านของการกระจายความเสี่ยงของภาคธุรกิจจากที่เคยทำแต่ธุรกิจที่กระจุกตัวอยู่ในประเทศตนเอง หรือพึ่งพิงตลาด แรงงาน และแหล่งวัตถุดิบในประเทศเป็นหลัก

เส้นทางการพัฒนาของเศรษฐกิจไทยก็คงจะไม่ต่างจากประสบการณ์ของประเทศอุตสาหกรรม บทวิจัยนี้จึงมุ่งเน้นที่จะศึกษาว่า การลงทุนโดยตรงในต่างประเทศของไทยที่ผ่านมาได้สร้างประโยชน์ให้แก่ประเทศอย่างไร ผ่านช่องทางไหนบ้าง รวมถึงศึกษาถึงปัญหาอุปสรรคที่เป็นข้อจำกัดของกลุ่มธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (Small and Medium Enterprises –SMEs) ที่ต้องการจะออกไปลงทุนในต่างประเทศแต่ยังไม่ประสบความสำเร็จ เพื่อเสนอแนะแนวทางและนโยบายการสนับสนุนการลงทุนในต่างประเทศและการแก้ไขปัญหาอุปสรรคต่างๆ เช่น 1) มาตรการสนับสนุนทางด้านภาษี ระเบียบกฎเกณฑ์และแรงจูงใจในการลงทุนในต่างประเทศ 2) การมีหน่วยงานกลางที่ทำหน้าที่ให้คำปรึกษาแนะนำ ช่วยแก้ไขปัญหาข้อพิพาท รวมทั้งให้ข้อมูล และ สนับสนุนการออกไปลงทุนโดยตรงใน

ต่างประเทศ 3) การเพิ่มช่องทางในการระดมทุนเป็นเงินตราต่างประเทศ เพื่อช่วยกิจการที่ยังไม่เป็นที่รู้จักในต่างประเทศให้มีช่องทางระดมทุนที่แข่งขันได้ เป็นต้น โดยการศึกษาประสบการณ์และมาตรการสนับสนุนการลงทุนโดยตรงของประเทศต่าง ๆ ทั้งที่เป็นประเทศอุตสาหกรรมที่พัฒนาแล้ว และประเทศเพื่อนบ้านของไทยที่ประสบความสำเร็จในการผลักดันให้กิจการของตนออกไปลงทุนในต่างประเทศ ซึ่งในส่วนของประเทศไทยเองได้เริ่มมีมาตรการสนับสนุนให้ภาคเอกชนไทยออกไปลงทุนในต่างประเทศบ้างแล้ว แต่ยังมีได้ทำในลักษณะการผลักดันให้เป็นวาระแห่งชาติที่จะผลักดันมาตรการสนับสนุนที่ครบถ้วน จูงใจ และบูรณาการระหว่างส่วนงานที่เกี่ยวข้องอย่างพร้อมเพรียงกัน

คำสำคัญ : การลงทุนโดยตรงในต่างประเทศ, ความสามารถในการแข่งขันของไทย, ปัญหาอุปสรรคในการลงทุน, นโยบายภาษีเพื่อสนับสนุนการลงทุน, วาระแห่งชาติ

คำนำ

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาและเสนอแนะแนวนโยบายเกี่ยวกับการสนับสนุนการลงทุนโดยตรงในต่างประเทศ ซึ่งจะเป็นส่วนสำคัญในกระบวนการปรับตัวและยกระดับขีดความสามารถของประเทศ โดยมีการเสนอแนะแนวทางการปรับปรุงนโยบายของรัฐที่เกี่ยวข้อง และทราบว่าในเบื้องต้นก็ได้ถูกบรรจุไว้เป็นส่วนหนึ่งในข้อเสนอแนะการปรับโครงสร้างเศรษฐกิจไทยตามรัฐธรรมนูญฉบับที่กำลังอยู่ระหว่างการยกร่างอยู่ในปัจจุบัน

หวังเป็นอย่างยิ่งว่างานวิจัยนี้จะมีประโยชน์ต่อภาครัฐ ภาคเอกชน และผู้เกี่ยวข้องในการนำไปสู่ภาคปฏิบัติ

(นางจันทวรรณ สุจริตกุล)

นักศึกษาวิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร

หลักสูตร วปอ. รุ่นที่ 57

ผู้วิจัย

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อ	ก
คำนำ	ค
สารบัญ	ง
สารบัญตาราง	ฉ
สารบัญแผนภาพ	ช
คำอธิบายคำย่อ	ซ
บทที่ 1 บทนำ	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	1
วัตถุประสงค์ของการวิจัย	3
ขอบเขตของการวิจัย	4
วิธีดำเนินการวิจัย	4
ประโยชน์ที่รับจากการวิจัย	5
คำจำกัดความ	5
บทที่ 2 แนวคิดการส่งเสริมการลงทุนในต่างประเทศ	6
ความสำคัญของการลงทุนโดยตรงในต่างประเทศ	6
ประสบการณ์ของประเทศไทยในการออกไปลงทุนโดยตรงในต่างประเทศ	9
มาตรการและหน่วยงานส่งเสริมการลงทุนโดยตรงของต่างประเทศ	16
สรุป	24
บทที่ 3 ประเทศไทยกับการลงทุนโดยตรงในต่างประเทศ	25
ประสบการณ์ของไทยในการไปลงทุนโดยตรงในต่างประเทศ	25
พัฒนาการของการลงทุนโดยตรงในต่างประเทศ	25
ความสำคัญของการลงทุนโดยตรงในต่างประเทศต่อเศรษฐกิจไทย	30
การลงทุนโดยตรงในต่างประเทศ และ การเติบโตของเศรษฐกิจไทย	35
สรุป	40

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
บทที่ 4 ปัญหาและอุปสรรคของธุรกิจไทยที่ออกไปลงทุนในต่างประเทศ	42
ปัญหาเกี่ยวกับกฎระเบียบและการเข้าถึงข้อมูลของประเทศที่ต้องการไปลงทุน	43
ปัญหาด้านภาษีและแรงจูงใจในการลงทุน	45
ปัญหาและอุปสรรคด้านอื่น ๆ	47
สรุป	51
บทที่ 5 ข้อเสนอวาระแห่งชาติ การส่งเสริมการลงทุนไทยในต่างประเทศ	52
ทำไมการลงทุนโดยตรงในต่างประเทศจึงควรเป็นวาระแห่งชาติ	52
แนวนโยบายภาครัฐเพื่อสนับสนุนการส่งเสริมธุรกิจไทยไปลงทุนต่างประเทศ	54
ตัวอย่างโครงการจัดตั้งสำนักงานส่งเสริมการลงทุนไทยในต่างประเทศ	60
สรุป	62
บรรณานุกรม	64
ประวัติย่อผู้วิจัย	69

สารบัญตาราง

หน้า

ตารางที่

2-1	แสดงการให้บริการทางการเงินภายใต้โครงการ Global Company Partnership	20
2-2	แสดงการให้บริการทางการเงินภายใต้โครงการ Global Company Partnership	21
2-3	แสดงการให้บริการ Overseas Project/Contract Financing ของ EXIM Bank	23
3-1	แสดงการบันทึกบัญชีของบริษัทไทยที่มีการลงทุนโดยตรงในต่างประเทศ	36
3-2	แสดงมูลค่าการลงทุนของนักลงทุนสถาบัน ณ สิ้นปี 2557	38

สารบัญแผนภาพ

แผนภาพที่	หน้า
2-1 แสดงการให้บริการความช่วยเหลือทางการเงินของ JBIC	18
3-1 แสดงการลงทุนโดยตรงในต่างประเทศสุทธิ	25
3-2 แสดงการลงทุนโดยตรงในต่างประเทศขาออก	26
3-3 แสดงการลงทุนโดยตรงในต่างประเทศของประเทศในภูมิภาค	27
3-4 แสดงการลงทุนโดยตรงในต่างประเทศเทียบกับผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศ	27
3-5 แสดงการลงทุนโดยตรงในต่างประเทศจำแนกตามขนาดผู้ลงทุน	28
3-6 แสดงการลงทุนโดยตรงในต่างประเทศของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ แห่งประเทศไทย	28
3-7 แสดงมูลค่าการลงทุนโดยตรงในต่างประเทศ 10 ลำดับแรก	29
3-8 แสดงการลงทุนโดยตรงในต่างประเทศจำแนกตามกลุ่มธุรกิจ	29
3-9 แสดงการลงทุนโดยตรงในต่างประเทศจำแนกตามประเภทอุตสาหกรรม	29
3-10 แสดงการลงทุนโดยตรงในต่างประเทศสุทธิและกำไรส่งกลับประเทศ	30
3-11 แสดงผลประกอบการของบริษัทจดทะเบียนในช่วงปี 2549 – 2555	39
4-1 แสดงกลุ่มประเทศที่ออกไปลงทุน	42
4-2 แสดงปัจจัยสำคัญที่เป็นปัญหาและอุปสรรคในการออกไปลงทุนใน ตปท.	43
4-3 แสดงปัญหาด้านการเข้าถึงข้อมูลที่จำเป็นในการดำเนินธุรกิจใน ตปท.	44
4-4 แสดงประเด็นด้านภาษีและแรงจูงใจในการลงทุน	46
4-5 แสดงกฎระเบียบของหน่วยงานในประเทศที่เป็นอุปสรรคต่อการลงทุนใน ตปท.	48
4-6 แสดงปัญหาด้านการทำธุรกรรมการเงินทั้งในและต่างประเทศ	50
4-7 แสดงปัญหาด้านการเข้าถึงแหล่งเงินทุน	51

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การเพิ่มศักยภาพเศรษฐกิจไทยด้วยการสนับสนุนให้คนไทยไปลงทุนในต่างประเทศ อาจะฟังแล้วขัดกับความรู้สึก เพราะการไปลงทุนในต่างประเทศย่อมหมายถึง การนำเงินทุนไปใช้ประโยชน์ในต่างแดน ก่อให้เกิดการจ้างงาน และยกระดับรายได้ของประเทศที่คนไทยไปลงทุน มากกว่าที่ยังประโยชน์ระยะใกล้ต่อเศรษฐกิจไทย แต่หากกลับไปศึกษาประวัติศาสตร์การพัฒนาของประเทศอุตสาหกรรมแล้ว จะเห็นว่าการสนับสนุนการไปลงทุนในต่างประเทศนั้น เป็นนโยบายที่ดำเนินมาทั้งในกลุ่มประเทศที่พัฒนาแล้วและประเทศที่กำลังพัฒนาเป็นเวลายาวนาน แทบจะไม่มีประเทศอุตสาหกรรมใดเลยที่เติบโตแข่งขันได้ในระดับสากลได้ด้วยการพึ่งพาแต่ตลาดและการลงทุนในประเทศ โดยไม่มีการไปลงทุนนอกประเทศ

การลงทุนในต่างประเทศสามารถทำได้ 2 แบบ การลงทุนโดยตรง (Outward Foreign Direct Investment: OFDI) และการลงทุนในหลักทรัพย์ (Outward Portfolio Investment) หลายประเทศถือว่าการลงทุนโดยตรงในต่างประเทศเป็นยุทธศาสตร์สำคัญของการพัฒนาประเทศ เนื่องจาก OFDI มีบทบาทสำคัญในการยกระดับของธุรกิจให้เป็นธุรกิจที่เป็นที่รู้จักในระดับโลก ทั้งในแง่ของการแสวงหาเทคโนโลยีรุ่นใหม่เพื่อยกระดับการผลิต การหาตลาดใหม่เพื่อรองรับสินค้าที่ผลิต การจัดหาวัตถุดิบ แรงงาน และปัจจัยการผลิตเพื่อทดแทนส่วนที่ขาดแคลนในประเทศ และประโยชน์ด้านอื่น ๆ จากการกระจายความเสี่ยงจากที่เคยทำแต่ธุรกิจที่กระจุกตัวอยู่ในประเทศตนเองเป็นหลัก ในส่วนของการลงทุนในหลักทรัพย์ ก็ถือเป็นส่วนหนึ่งของการเพิ่มโอกาสในการได้รับผลตอบแทนจากการลงทุน และจากการออม รวมทั้ง การกระจายความเสี่ยงในภาวะที่ตลาดการเงินมีความผันผวน และให้อัตราผลตอบแทนที่ต่ำ แต่การลงทุนในหลักทรัพย์มักจะตามมาภายหลังจากการลงทุนโดยตรง เพราะการที่

ประเทศจะมีเงินออมสูงมากพอที่จะนำไปให้กู้ยืม หรือ ลงทุนหาประโยชน์ในต่างประเทศได้ย่อมหมายถึงว่า ประเทศนั้นสามารถรองรับความต้องการเงินทุนในประเทศของตนเองได้เพียงพอแล้ว นอกจากนี้ การลงทุนในหลักทรัพย์ (Portfolio Investment) มีลักษณะที่ผันผวนกว่าการลงทุนโดยตรง ตามภาวะและการคาดการณ์ของนักลงทุน (Portfolio Investor) การผ่อนคลายการลงทุนในต่างประเทศจึงมักจะเริ่มจากการผ่อนคลายในเรื่องการลงทุนโดยตรงในลำดับแรก เพื่อมิให้ทางการต้องบริหารความผันผวนทางการเงิน (Financial Instability)

ในระยะหลัง ประเทศไทยได้เริ่มต้นสนับสนุนให้เอกชนไทยออกไปลงทุนในต่างประเทศ แต่ยังมีได้ทำในลักษณะการผลักดันให้เป็นวาระแห่งชาติ โดยหน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้เริ่มผลักดันนโยบายนี้ไปบ้าง เช่น ธนาคารแห่งประเทศไทยได้มีการผ่อนคลายเรื่องการลงทุนโดยตรงของไทยในต่างประเทศ (Thai Direct Investment : TDI) จากเดิมที่ต้องมาขออนุญาตจาก ธปท. เป็นการเปิดให้มีการนำเงินไปลงทุนในต่างประเทศได้โดยเสรี ตั้งแต่ปี 2553 เป็นต้นมา และล่าสุด เมื่อปี 2556 ได้ผ่อนคลายให้ไปลงทุนได้อย่างเสรี สำหรับ SMEs หรือ กรณีบุคคลธรรมดา ส่งผลให้เงินลงทุนโดยตรงของไทยในต่างประเทศปรับเพิ่มขึ้นอย่างก้าวกระโดด โดยในปี 2555 มีเงินลงทุนในต่างประเทศสุทธิรวม 12,898 ล้านดอลลาร์ สรอ. ซึ่งเป็นปีที่มูลค่าการลงทุนโดยตรงในต่างประเทศของไทยมีมูลค่าสูงเป็นประวัติการณ์

การเติบโตของลงทุนโดยตรงในต่างประเทศอย่างก้าวกระโดดก่อกองการที่เอกชนขอให้ภาครัฐสนับสนุนเพิ่มเติมในเรื่องของการยกเว้นภาษีกำไรนำกลับประเทศ และภาษีด้านอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องนั้น อาจทำให้เกิดความกังวลว่าการสนับสนุนการออกไปลงทุนในต่างประเทศจะเป็นการสร้างประโยชน์ให้แก่ประเทศในภาพรวมจริงหรือไม่ เนื่องจากเป็นการนำเอาทรัพยากร คือ เงินทุนที่ควรจะไปใช้ในการพัฒนาภายในประเทศเองออกไปใช้ลงทุน เพื่อสร้างการเจริญเติบโตให้กับประเทศอื่นที่เป็นผู้รับการลงทุนทำให้คนที่รวยอยู่แล้วได้ต่อยอดความมั่งคั่ง กระทบ SMEs ที่จะเสียโอกาสในการขายสินค้าของตน เช่น สินค้าประเภทชิ้นส่วนการผลิต อะไหล่ หรือ สินค้าชั้นกลางที่ SMEs เคยเป็นผู้ผลิตป้อนให้โรงงานก่อนที่จะมีการย้ายฐานการผลิตไปในต่างประเทศ อันเป็นการซ้ำเติมปัญหาความเหลื่อมล้ำในประเทศ นอกจากนี้ การที่ประเทศอุตสาหกรรมหลัก เช่น สหรัฐฯ

ยุโรป ญี่ปุ่น ล้วนอยู่ในภาวะที่เศรษฐกิจเติบโตช้า หรือ ถดถอยมาเป็นเวลานาน ทั้ง ๆ ที่มีบริษัทของ
ตัวเองออกไปลงทุนในต่างประเทศในจำนวนมาก และโดยเฉพาะกรณีสหรัฐฯ ที่ทำให้เกิดนโยบายที่
บิดเบือนกลไกตลาดและกฎหมายระหว่างประเทศ เมื่อรัฐบาลสหรัฐฯ ออกกฎหมายให้สถาบันการเงิน
ทั่วโลกนำส่งรายชื่อบุคคลสหรัฐฯ เพื่อประโยชน์ในการติดตามภาษีต่อไป (FATCA) ซึ่งนโยบายเหล่านี้มุ่ง
แก้ปัญหาในประเทศที่เป็นของสหรัฐฯเอง จากการที่รัฐไม่สามารถติดตามจัดเก็บภาษีของคนในชาติที่
ออกไปลงทุนในต่างประเทศ ทั้งหมดนี้ ก็อาจจะทำให้เกิดคำถามว่า หากประเทศไทยสนับสนุนให้คน
ไทยออกไปลงทุนในต่างประเทศอย่างจริงจัง จะทำให้ประเทศไทยมีโอกาสเกิดภาวะเช่นเดียวกับ
ประเทศอุตสาหกรรมข้างต้นหรือไม่

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

บทวิจัยนี้มุ่งที่จะศึกษาค้นคว้าเพื่อที่จะตอบข้อกังวลที่กล่าวมาข้างต้น ว่า การสนับสนุน
การลงทุนโดยตรงในต่างประเทศจะเป็นการสร้างประโยชน์ให้แก่ประเทศ ยกเว้นขีดความสามารถ
ของประเทศ เพราะเป็นการไปลงทุนหาแหล่งวัตถุดิบที่นับวันจะหาได้ยากขึ้นในประเทศไทย เป็น
การไปลงทุนซื้อเทคโนโลยี หรือ Brand Name ที่ประเทศไทยยังไม่มี ในขณะเดียวกัน หากจะป้องกัน
ภาวะที่คนในชาตินำเงินออกไปต่างประเทศจนรัฐไม่สามารถติดตามจัดเก็บภาษีได้ ก็ควรจะให้
ความสำคัญกับเรื่องการจัดเก็บข้อมูล การติดตามสอดส่องดูแล เพื่อมิให้มีการหลีกเลี่ยงการเสียภาษี
อย่างถูกต้อง โดยบทวิจัยนี้มุ่งที่จะ

1. ศึกษาแนวคิดของเอกชน (Private Decisions Making) ในการตัดสินใจไปลงทุนใน
ต่างประเทศ
2. ศึกษาปัญหาอุปสรรคต่างๆ ของการลงทุนโดยตรงในต่างประเทศ เพื่อเสนอแนะ
แนวทางเพื่อที่จะสนับสนุนหรือช่วยลดปัญหาอุปสรรคของการลงทุนโดยตรงในต่างประเทศ

ในขณะเดียวกัน ก็ดูแลให้เศรษฐกิจไทยยังสามารถรักษาและดึงดูดความน่าสนใจของนัก
ลงทุนต่างชาติในการเข้ามาลงทุนในประเทศไทย โดยเปิดพื้นที่การแข่งขันใหม่สำหรับธุรกิจที่จะสร้าง
มูลค่าเพิ่ม (Higher Value Added) ให้กับแรงงาน ธุรกิจ และเศรษฐกิจไทย เพราะธุรกิจที่ประเทศ

ไทยแข่งขันได้น้อยลงได้ออกไปลงทุนในต่างประเทศแล้ว ทำให้ทรัพยากรและปัจจัยการผลิตที่เหลือในประเทศไทยสามารถที่จะนำมาสร้างมูลค่าเพิ่มและยกระดับคุณภาพการผลิตรุ่นใหม่ ที่มีได้ติดอยู่กับกับดักของกระบวนการผลิตเดิม ๆ

3. เพื่อเสนอแนะแนวทางการดำเนินนโยบายที่เหมาะสมจะทำให้การส่งเสริมให้เอกชนไทยออกไปลงทุนในต่างประเทศ

สามารถดำเนินการได้โดยมีต้องพะวงและห่วงผลกระทบ คือสามารถมุ่งประโยชน์ให้ภาคเอกชนไทยสามารถออกไปลงทุนโดยตรงในต่างประเทศได้สะดวกขึ้น ด้วยต้นทุนที่ต่ำลง และสร้างประโยชน์กลับมาสู่เศรษฐกิจไทย ไม่ว่าจะในรูปแบบของการสั่งซื้อสินค้าจากไทย หรือ การปันผลกลับมาสู่ผู้ถือหุ้นไทย รวมถึงสามารถแข่งขันได้กับประเทศอื่น ๆ ในโลก

ขอบเขตของการวิจัย

การศึกษาช่วงแรกจะแบ่งเป็นการวิเคราะห์ประเด็นปัญหา ที่ผลักดันให้ธุรกิจไทยที่ออกไป ลงทุนในต่างประเทศ โดยพิจารณาจากกลุ่มธุรกิจหลัก ๆ เช่น พลังงาน การเกษตร ค่าส่ง/ค่าปลีก โรงแรม เป็นสำคัญ โดยศึกษาวิเคราะห์ประโยชน์และผลกระทบที่ประเทศไทยได้รับจากการที่ธุรกิจเหล่านี้ออกไปลงทุนในต่างประเทศ และโดยธุรกิจกลุ่มนี้ล้วนเป็นธุรกิจขนาดใหญ่ที่จดทะเบียนอยู่ในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย โดยจะมุ่งเน้นการวิเคราะห์ผลการดำเนินงานของกิจการเหล่านี้ ในรูปของการเติบโตของกิจการ ราคาหุ้น การปันผลให้กับผู้ถือหุ้น ซึ่งผู้ถือหุ้นที่สำคัญ ก็จะเป็นกลุ่มกองทุนเงินออมต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็น กองทุนบำเหน็จบำนาญข้าราชการ ประกันสังคม กองทุนสำรองเลี้ยงชีวิต บริษัทประกันชีวิตและประกันภัย เป็นต้น โดยประโยชน์ที่ได้รับที่ได้แบ่งปันให้กับผู้ออมคนไทย ถือเป็นประโยชน์ที่เศรษฐกิจไทยส่วนหนึ่งได้รับจากการมีกิจการที่ออกไปลงทุนในต่างประเทศ โดยมีสมมุติฐานว่าประโยชน์ทางด้านอื่นที่กิจการได้รับ ไม่ว่าจะเป็นการขยายโอกาสของตลาด การเติบโตของกิจการ และอื่น ๆ จะสะท้อนอยู่ในรูปของมูลค่าหุ้นที่เติบโตสูงขึ้นตามลำดับ

วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษาจะรวบรวมประเด็นปัญหาของกลุ่ม SMEs ซึ่งยังอยู่ในขั้นแรกเริ่มที่จะออกไปลงทุนในต่างประเทศ แต่ประสบปัญหาข้อติดขัดต่าง ๆ จึงยังไม่ได้ใช้ประโยชน์อย่างเต็มที่จากการออกไปลงทุนต่างประเทศ การรวบรวมประเด็นปัญหาในส่วนนี้ มาจากการพบปะแลกเปลี่ยนความเห็นกับกลุ่มธุรกิจที่เป็นสมาชิกหอการค้าหรือสภาอุตสาหกรรม ที่เคยมาร่วมสัมมนาที่ส่วนราชการต่าง ๆ เคยจัด ไม่ว่าจะเป็นสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุน กระทรวงพาณิชย์ กระทรวงการต่างประเทศ หรือ ธนาคารแห่งประเทศไทย อันเป็นการแสดงถึงความสนใจที่จะออกไปลงทุนในต่างประเทศ แต่อาจจะพบข้อติดขัดบางประการ

ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย

1. เสนอแนะแนวทางการปรับปรุงนโยบายของภาครัฐ เพื่อให้ทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องได้รับประโยชน์ยิ่งขึ้นจากการที่เอกชนไทยออกไปลงทุนในต่างประเทศ เช่น นโยบายภาษีเพื่อสนับสนุนให้มีการนำกำไรกลับเข้าประเทศไทย นโยบายการผ่อนคลายการควบคุมการแลกเปลี่ยนเงิน และนโยบายการส่งเสริมด้านอื่น ๆ
2. นำประสบการณ์ของประเทศต่าง ๆ ที่ประสบผลสำเร็จในการส่งเสริมให้กิจการของประเทศออกไปลงทุนในต่างประเทศ เช่น ประเทศญี่ปุ่น สิงคโปร์ มาเลเซีย จีน สหรัฐฯ มาวิเคราะห์เปรียบเทียบและพิจารณาปรับให้เข้ากับกรอบนโยบายของไทย เพื่อเสนอแนะนโยบายที่ปฏิบัติได้จริงในบริบทของไทย

คำจำกัดความ

การลงทุนโดยตรงในต่างประเทศ หมายถึง ธุรกิจการลงทุนที่ผู้ลงทุนซึ่งมีถิ่นฐานในประเทศไทยมีต่อธุรกิจที่มีถิ่นฐานในต่างประเทศที่เป็นกิจการในเครือ โดยที่ผู้ลงทุนถือหุ้นของกิจการในเครือหรือกิจการที่นำเงินไปลงทุนตั้งแต่ร้อยละ 10 ขึ้นไป

บทที่ 2

แนวคิดการส่งเสริมการลงทุนในต่างประเทศ

ความสำคัญของการลงทุนโดยตรงในต่างประเทศ

ปัจจุบัน หลายประเทศในโลกทั้งในกลุ่มประเทศที่พัฒนาแล้วและกลุ่มประเทศที่กำลังพัฒนาต่างให้ความสำคัญกับการออกไปลงทุนโดยตรงในต่างประเทศ (Outward Foreign Direct Investment : OFDI) มากยิ่งขึ้น โดยการลงทุนโดยตรงในต่างประเทศหมายถึง ธุรกิจการลงทุนที่ผู้ลงทุนซึ่งมีถิ่นฐานในประเทศใดประเทศหนึ่งมีต่อธุรกิจที่มีถิ่นฐานในต่างประเทศที่เป็นกิจการในเครือ โดยที่ผู้ลงทุนถือหุ้นของกิจการในเครือหรือกิจการที่นำเงินไปลงทุนตั้งแต่ร้อยละ 10 ขึ้นไป

นิยามของการลงทุนโดยตรงในต่างประเทศข้างต้นที่กำหนดสัดส่วนการถือหุ้นของกิจการในเครือไม่ต่ำกว่าร้อยละ 10¹ เป็นนิยามที่ ธพท. ใช้สำหรับอ้างอิงในกฎหมายควบคุมการแลกเปลี่ยนเงิน รวมถึงใช้เป็นมาตรฐานในการจัดทำข้อมูลดุลการชำระเงินของประเทศ (Balance of Payments : BOP) ซึ่งอ้างอิงมาจากนิยามของการลงทุนโดยตรงตามมาตรฐานสากลของกองทุนการเงินระหว่างประเทศ (International Monetary Fund : IMF)

ทั้งนี้ การลงทุนโดยตรงในต่างประเทศสามารถจำแนกออกได้เป็น 5 รูปแบบหลัก² ดังนี้

1. การลงทุนใหม่ (Greenfield Investment)

¹ การกำหนดสัดส่วนของการถือหุ้นของกิจการในเครือที่นับเป็นการลงทุนโดยตรงของหน่วยงานภาครัฐอื่นๆ ในประเทศไทยอาจมีความแตกต่างกันบ้างตามระเบียบ ข้อบังคับ หรือข้อกำหนดของหน่วยงานนั้นๆ เช่น กรมสรรพากรกำหนดสัดส่วนของการถือหุ้นของกิจการที่นับเป็นการลงทุนของกิจการในเครือในต่างประเทศไว้ไม่ต่ำกว่าร้อยละ 25 เป็นต้น

² เสาวณี จันทะพงษ์ และสุภัทร ธนบดีภัทร. “การลงทุนของไทยในประเทศเพื่อนบ้าน: ก้าวสำคัญของการเข้าสู่กลุ่มเศรษฐกิจ AEC”, FOCUSED AND QUICK (FAQ). (71), 2 กรกฎาคม 2555.

เป็นการลงทุนโดยตรงโดยที่บริษัทแม่เข้าไปก่อตั้งธุรกิจใหม่ในต่างประเทศ ด้วยการเข้าไปก่อสร้าง operational facilities ใหม่ เช่น โรงงาน ร้านค้า เป็นต้น ซึ่งการลงทุนในรูปแบบนี้ถือเป็นการลงทุนที่หลายประเทศต้องการที่สุด เนื่องจากสามารถ contribute ให้กับประเทศผู้รับการลงทุน (Host country) จากการสร้างตำแหน่งงานใหม่ ๆ เพื่อเปิดโอกาสจ้างพนักงานท้องถิ่น

2. การนำผลกำไรกลับมาลงทุนต่อ (Reinvestment of Earnings)

เป็นการนำกำไรจากผลประกอบการมาลงทุนเพิ่มในประเทศผู้รับการลงทุน ซึ่งเป็นการเพิ่มการสะสมทุน และแสดงเจตนาของนักลงทุนระยะยาวในประเทศนั้น ๆ

3. การกู้ยืมระหว่างบริษัทในเครือ (Intra-company/Direct Loans)

เป็นการที่บริษัทแม่ให้กู้ยืมเงินแก่บริษัทลูกในเครือที่อยู่ในต่างประเทศ นอกจากนี้การถือครองตราสารหนี้และการให้สินเชื่อการค้าที่เป็นธุรกรรมระหว่างบริษัทในเครือด้วยกัน (Trade Credit) ก็นับเป็นการลงทุนโดยตรงในต่างประเทศอีกด้วย

4. การควบรวมกิจการ (Cross-border Mergers and Acquisitions : M&A)

เป็นการควบรวมกิจการของบริษัทต่างประเทศ (Merger) หรือการที่บริษัทเข้าไปซื้อกิจการที่ต่างประเทศ (Acquisition/Takeover)

5. การลงทุนในรูปแบบ Non-equity forms of OFDI

เป็นการได้รับสัมปทาน การอนุญาตให้ใช้ทรัพย์สินทางปัญญา (Licensing) และการอนุญาตให้กิจการในประเทศผู้รับการลงทุน ดำเนินธุรกิจภายใต้ข้อกำหนด (Franchising)

ทั้งนี้ การลงทุนโดยตรงในต่างประเทศมีข้อแตกต่างจากการลงทุนในหลักทรัพย์ต่างประเทศ (Outward Portfolio Investment) เนื่องจากการการลงทุนโดยตรงในต่างประเทศมิได้เป็นเพียงการโยกย้ายเงินทุน แต่เป็นการโยกย้าย ownership control ในการถือหุ้น ทักษะการบริหารจัดการ องค์กร เทคโนโลยี และความชำนาญ อีกด้วย

หลายประเทศจึงถือว่าการลงทุนโดยตรงในต่างประเทศเป็นยุทธศาสตร์สำคัญของการพัฒนาประเทศ เนื่องจากการลงทุนโดยตรงในต่างประเทศมีบทบาทสำคัญมากต่อการทำธุรกิจในยุคการค้าที่มีความเป็นสากลและเชื่อมโยงกับต่างประเทศมากขึ้น โดยมีความสำคัญทั้งในแง่ของการแสวงหาตลาดวัตถุดิบ แรงงานหรือเพื่อประโยชน์ในด้านอื่น ๆ ทั้งนี้ ปัจจัยที่ผลักดันให้ประเทศต่าง ๆ ให้ความสำคัญกับการออกไปลงทุนโดยตรงในต่างประเทศมากขึ้นในปัจจุบัน ได้แก่

1. การแสวงหาตลาดใหม่ (Market seeking)

สาเหตุหลักที่บริษัทข้ามชาติขนาดใหญ่ (Multinational companies: MNCs) มักลงทุนโดยตรงในต่างประเทศ มาจากการที่ตลาดภายในประเทศมีความอิ่มตัว (saturated domestic market) ทำให้เกิดข้อจำกัดในการเติบโตของบริษัทที่ไม่สามารถเดินหน้าต่อได้จากตลาดหรือปัจจัยการผลิตที่มีอยู่ในประเทศ จึงจำเป็นต้องหาตลาดใหม่ๆ หรือแหล่งทรัพยากรในต่างประเทศที่มีราคาถูกกว่า โดยเปรียบเทียบ เพื่อให้กิจการยังคงเติบโตได้ อีกทั้ง บางบริษัทอาจมีความเชี่ยวชาญในผลิตภัณฑ์ที่แตกต่างจากระบบของผู้บริโภคภายในประเทศ หรือเป็นผลิตภัณฑ์หรือบริการที่มีคุณภาพสูงกว่ากำลังการซื้อในตลาดภายใน ประเทศตัวเอง ทำให้บริษัทเหล่านี้พยายามแสวงหาตลาดใหม่ในต่างประเทศเพื่อรองรับสินค้าของตน

อีกสาเหตุหนึ่งที่ทำให้บริษัทลงทุนโดยตรงในประเทศเนื่องมาจากรัฐบาลในประเทศของตนอาจมีการกำหนดอัตราภาษี โควต้า และข้อจำกัดอื่นๆ (trade barriers) ที่อาจเป็นอุปสรรคต่อการนำเข้าและส่งออกสินค้าหรือบริการ (free flow of goods and services) ซึ่งทำให้บริษัทบางรายจำเป็นต้องย้ายฐานการผลิตไปยังประเทศอื่น เพื่อเลี่ยงข้อจำกัดทางการค้าดังกล่าว

2. การแสวงหาทรัพยากรธรรมชาติ วัตถุดิบ และแรงงานที่ถูกกว่าในประเทศ (Resource seeking)

บริษัทจำนวนมากออกไปลงทุนโดยตรงในต่างประเทศเพื่อแสวงหาทรัพยากรธรรมชาติ และวัตถุดิบที่ถูกกว่าในประเทศ โดยส่วนใหญ่เป็นการลงทุนประเทศที่มีความสมบูรณ์ด้านทรัพยากรธรรมชาติ เพื่อเข้าถึงวัตถุดิบที่มีราคาถูก ซึ่งจะช่วยยกระดับความสามารถในการแข่งขันของบริษัทได้

นอกจากนี้ ค่าจ้างแรงงานเป็นอีกปัจจัยหนึ่งที่ผลักดันให้ภาคธุรกิจออกไปลงทุนในต่างประเทศ โดยเห็นได้จากการที่ MNCs หลายรายที่มีการลงทุนในประเทศกำลังพัฒนา โดยเฉพาะเม็กซิโก จีน อินเดีย และประเทศในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ เช่น ไทย มาเลเซีย ฟิลิปปินส์ และอินโดนีเซีย (ASEAN 4) ซึ่งประเทศเหล่านี้มีค่าจ้างแรงงานที่ค่อนข้างต่ำ (underpriced) เมื่อเทียบกับกำลังการผลิต (หรือที่เรียกว่า highly productive, low-cost workforce)

3. การเพิ่มประสิทธิภาพ (Efficiency seeking)

การที่บริษัทออกไปลงทุนโดยตรงในต่างประเทศ มักเป็นการลงทุนในประเทศที่มีความสามารถหรือความถนัดในด้านที่ประเทศของตัวเองไม่ถนัด (comparative advantage) อย่างเช่น ธุรกิจผลิตอัญมณี เป็นธุรกิจที่แสวงหาตลาดและวัตถุดิบยาก หลายบริษัทจึงย้ายฐานการผลิตไปยังประเทศที่มีความสามารถผลิตในด้านนี้ เช่น เยอรมนี เวียดนาม และอินโดนีเซีย เป็นต้น

นอกจากนี้ บริษัท MNCs นิยมลงทุนโดยตรงในประเทศที่สามารถจะเข้าไปมีอำนาจเหนือตลาด (monopolistic/oligopolistic control) ของประเทศนั้นๆ ได้ เพื่อที่จะสามารถกำหนดหรือควบคุม ราคา และสามารถสร้างข้อจำกัดไม่ให้บริษัทอื่นๆ หรือคู่แข่งรายอื่น เข้าตลาดนั้นได้ ซึ่งการลงทุนแบบนี้ มักเห็นได้จากบริษัทที่ทำธุรกิจด้านขุดเจาะทรัพยากรธรรมชาติ เช่น น้ำมัน เหมืองแร่ เป็นต้น เช่น Royal Dutch Shell ซึ่งถือเป็นบริษัท downstream firm มีความจำเป็นต้องซื้อน้ำมันดิบเป็นประจำจากบริษัทขุดเจาะน้ำมันในประเทศซาอุดีอาระเบีย(ซาอุดีฯ) ซึ่งบริษัทซาอุดีฯ สามารถกำหนดราคาน้ำมันดิบเองได้เนื่องจากเป็น upstream firm ทำให้ Royal Dutch Shell จำเป็นต้องซื้อน้ำมันตามราคาของบริษัท

ซาอุดีฯ กำหนด และมีความเสี่ยงต่อความผันผวนของราคาน้ำมันค่อนข้างสูง ซึ่งถ้าบริษัท Royal Dutch Shell สามารถเข้าไปซื้อกิจการของบริษัทซาอุดีฯ ได้ นั่นจะทำให้เกิดการ vertical integration ของทั้งสองกิจการ ซึ่งจะทำให้ Royal Dutch Shell มี control มากขึ้นในการกำหนดราคาน้ำมัน

สุดท้าย การที่บริษัทออกไปลงทุน หรือถือสินทรัพย์ในต่างประเทศมากขึ้น ถือเป็น การกระจายความเสี่ยง (Risk Diversification) ซึ่งเป็นทิศทางการดำเนินงานที่มีความสำคัญมากขึ้น นับตั้งแต่ช่วงทศวรรษ 1990 เป็นต้นมา โดยการออกไปลงทุนโดยตรงในต่างประเทศทำให้บริษัทสามารถ กระจายความเสี่ยงจากอัตราแลกเปลี่ยน ดอกเบี้ย ที่อาจเกิดขึ้นได้ เพื่อที่จะได้มีฐานกำไรที่ไม่ผันผวน จนเกินไป หรือแม้กระทั่งเป็นการกระจายความเสี่ยงด้านตลาด (market risk) ความเสี่ยงด้านการกระจุกตัวของอุตสาหกรรม (industry risk) หรือ การกระจุกตัวในระดับประเทศ (country risk) หากประเทศใดประเทศหนึ่ง หรือ อุตสาหกรรมใดอุตสาหกรรมหนึ่งประสบปัญหาทางด้านเศรษฐกิจ

ประสบการณ์ของประเทศต่าง ๆ ในการออกไปลงทุนโดยตรงในต่างประเทศ

1. ประสบการณ์ของประเทศญี่ปุ่น

ในช่วงปลายทศวรรษ 1980 ประเทศญี่ปุ่นเป็นประเทศที่มีการลงทุนโดยตรงใน ต่างประเทศมากที่สุดในโลก โดยประเทศปลายทางที่ได้รับผลประโยชน์จากกระแสเงินทุนจากบริษัทญี่ปุ่น ส่วนใหญ่เป็นประเทศอุตสาหกรรม (industrialized countries) ในเอเชียตะวันออกและลาตินอเมริกา โดยช่วงปี ค.ศ. 1970-1980 ญี่ปุ่นมีการลงทุนในประเทศฮ่องกง เกาหลีใต้ สิงคโปร์ และไต้หวัน (Newly industrialized countries : NICs) รวมถึงประเทศสหรัฐฯ ค่อนข้างสูง โดยใช้ประเทศเหล่านี้เป็นฐานการผลิต แต่ในช่วงต่อมา จากต้นทุนค่าแรงในประเทศ NICs ที่ปรับสูงขึ้นเรื่อยๆ ทำให้บริษัทญี่ปุ่นจำเป็นต้อง หาที่ตั้งฐานการผลิตใหม่ที่มีค่าแรงต่ำ จึงเริ่มย้ายฐานการผลิตไปยังประเทศจีน และกลุ่มประเทศในภูมิภาค เอเชียตะวันออกเฉียงใต้ (ASEAN) โดยเฉพาะฐานการผลิตของธุรกิจอิเล็กทรอนิกส์ และยานยนต์ และ ประเทศ NICs กลายเป็นตลาดใหม่ที่มีอัตราการขยายตัวของกลุ่มผู้บริโภคที่สูง รองรับการลงทุนในภาค

บริการ (โดยเฉพาะจากธุรกิจด้านการเงิน ประกัน และอสังหาริมทรัพย์) จนถึงทุกวันนี้ สำหรับการลงทุนของในลาตินอเมริกานั้น บริษัทญี่ปุ่นมักใช้ประเทศขนาดเล็กที่ตั้งอยู่บริเวณ Caribbean ซึ่งได้รับสิทธิประโยชน์ด้านภาษี (Tax Haven) แต่มีการลงทุนในภาคการผลิต และภาคบริการค่อนข้างน้อย

ปัจจัยที่ทำให้บริษัทญี่ปุ่นออกไปลงทุนโดยตรงในต่างประเทศมาก เนื่องจากเศรษฐกิจและตลาดภายในประเทศหดตัวลง ราคาสินทรัพย์เริ่มเข้าสู่ภาวะเงินฝืด สังคมผู้สูงอายุ และจำนวนประชากรที่ลดลงเรื่อยๆ กอปรกับการที่ประเทศญี่ปุ่นมีทรัพยากรธรรมชาติ แรงงาน และกำลังการผลิตไม่เพียงพอ ทำให้จำเป็นต้องไปลงทุนตั้งฐานการผลิตในประเทศอื่นๆ อีกทั้ง ประเทศญี่ปุ่นเป็นประเทศมีภาษีเงินได้นิติบุคคลที่สูงสุดเป็นอันดับ 2 ของโลก (อยู่ที่ประมาณร้อยละ 36) มีกฎระเบียบและมาตรฐานด้านการรักษาสภาพแวดล้อม (greenhouse gas targets) ที่สูง และมีปัญหาภัยธรรมชาติ รวมถึงการขาดแคลนพลังงานหลังจากเหตุการณ์ Great Tohoku Earthquake ในปี 2011 ล้วนเป็นปัจจัยที่ทำให้บริษัทญี่ปุ่นหันไปลงทุนในต่างประเทศ นอกจากนี้ เงินเยนที่แข็งค่าเป็นเวลาสิบกว่าปี ทำให้บริษัทญี่ปุ่นสามารถออกไปลงทุนในต่างประเทศด้วยต้นทุนที่ต่ำอีกด้วย

ทั้งนี้ การลงทุนโดยตรงในต่างประเทศของประเทศญี่ปุ่นมีลักษณะสำคัญ 3 ประการ³ ได้แก่ 1) เงินลงทุนโดยตรงในต่างประเทศจากประเทศญี่ปุ่น (OFDI) มีมากกว่าเงินลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศในประเทศญี่ปุ่น (Inward Foreign Direct Investment : IFDI) อย่างมีนัยสำคัญ ซึ่งทำให้เกิดความกังวลว่าอุตสาหกรรมภายในประเทศญี่ปุ่นจะค่อยๆ ถูกลดทอนความสำคัญ (hollowing out) ซึ่งจะส่งผลกระทบต่อการทำงานและเศรษฐกิจโดยรวม 2) ลักษณะของการลงทุนโดยตรงในต่างประเทศจากประเทศญี่ปุ่นจะเป็นการลงทุนตามวัฏจักร (cyclical pattern) ที่แปรผันตามการเคลื่อนไหวของค่าเงินเยนและสภาพเศรษฐกิจในประเทศญี่ปุ่นและประเทศคู่ค้าหลัก และ 3) เงินลงทุนโดยตรงใน

³ Tamim Bayoumi & Gabrielle Lipworth. "Japanese Foreign Direct Investment and Regional Trade". (Working Paper, Asia Pacific Department, International Monetary Fund, 1997).

ต่างประเทศจากประเทศญี่ปุ่นได้มีการเปลี่ยนรูปแบบ structural and regional composition อย่างเห็นได้ชัดเจน

2. ประสบการณ์ของประเทศสิงคโปร์

สิงคโปร์เป็นประเทศหนึ่งในภูมิภาคเอเชียที่มีการลงทุนโดยตรงในต่างประเทศในระดับสูงมาก โดยในปี ค.ศ. 1993 รัฐบาลสิงคโปร์ได้ประกาศนโยบาย “Singapore’s Regionalization 2000” เพื่อส่งเสริมการขยายการลงทุน และการเสริมสร้างความสามารถในการแข่งขันของประเทศ โดยการผลักดันให้บริษัทสิงคโปร์ออกไปลงทุนโดยตรงในต่างประเทศ

ประมาณร้อยละ 50-60 ของเงินลงทุนโดยตรงของประเทศสิงคโปร์ส่วนใหญ่เป็นการออกไปลงทุนในภูมิภาคเอเชียแปซิฟิก โดยประเทศมาเลเซียเป็นประเทศที่รับเงินลงทุนโดยตรงจากสิงคโปร์มากที่สุดมาโดยตลอด จนกระทั่งปี ค.ศ. 1997 ที่ประเทศจีนกลับขึ้นมาเป็นประเทศที่รับเงินลงทุนโดยตรงจากสิงคโปร์มากที่สุดแทน จากที่ประเทศจีนและภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้เริ่มเป็นตลาดที่มีศักยภาพชัดเจนขึ้นเรื่อย ๆ ในช่วง 1990s เป็นต้นมา กอปรกับการที่รัฐบาลสิงคโปร์ได้เข้าไปร่วมทุนพัฒนานิคมอุตสาหกรรมขนาดใหญ่ และโครงการโครงสร้างพื้นฐานต่าง ๆ ในประเทศจีนและประเทศอินโดนีเซีย เช่น China-Singapore Suzhou Industrial Park ทำให้เงินลงทุนโดยตรงของประเทศสิงคโปร์มีการกระจายตัวไปยังประเทศอื่น ๆ ในภูมิภาคเพิ่มขึ้นในช่วงต่อมา

ยุทธศาสตร์การลงทุนของบริษัทสิงคโปร์เริ่มมีการเปลี่ยนแปลงอย่างค่อยเป็นค่อยไป เห็นได้จากการที่บริษัทสิงคโปร์มีการออกไปลงทุนในประเทศตะวันตก รวมถึงประเทศที่พัฒนาแล้วมากขึ้น ในช่วงที่ผ่านมา เช่น ออสเตรเลีย ประเทศในทวีปยุโรป แคริบเบียน และลาตินอเมริกา เป็นต้น โดยสาเหตุที่เกิดการปรับเปลี่ยนประเทศเป้าหมาย (geographical shift) นี้เกิดขึ้นเนื่องมาจากบริษัทข้ามชาติที่ตั้งอยู่ในประเทศสิงคโปร์ (Singapore-based Transnational Corporations : SINTNCs) มีการทำการควบรวมกิจการ (M&A) ในประเทศที่สามมากขึ้น จึงเห็นสถิติการลงทุนที่ออกจากสิงคโปร์ไปสู่ประเทศที่สามมากขึ้น โดยภาคธุรกิจที่ลงทุนในต่างประเทศกว่าร้อยละ 50 ของเงินลงทุนโดยตรงทั้งหมดจากประเทศ

สิงคโปร์ คือ ภาคธุรกิจการเงิน แสดงให้เห็นถึงบทบาทในการแข่งขันของสิงคโปร์ในฐานะศูนย์กลางทางการเงินระหว่างประเทศที่มีศักยภาพในการแข่งขันในเศรษฐกิจโลก

ปัจจัยที่ทำให้บริษัท SINTNCs ออกไปลงทุนโดยตรงในต่างประเทศ ได้แก่ การคาดคะเนว่าประเทศที่เข้าไปลงทุน เป็นประเทศที่มีความสำคัญต่อการเติบโตของภูมิภาคนั้นๆ เช่น บริษัท SINTNCs หลายรายเข้าไปลงทุนในประเทศจีน เนื่องจากมองว่าประเทศจีนศักยภาพที่จะกลายเป็นหนึ่งในตลาดที่เติบโตเร็วที่สุดและใหญ่ที่สุดในโลก อีกทั้ง ลูกค้าหรือคู่ค้าในต่างประเทศของบริษัท SINTNCs โดยเฉพาะบริษัทในภาคการผลิตและการบริการรายใหญ่ๆ มีความต้องการให้บริษัท SINTNCs มีฐานการดำเนินงาน (presence) ในต่างประเทศ (client-driven factor) เพื่อที่สามารถให้บริการและผลิตสินค้าอย่างมีคุณภาพและประสิทธิภาพมากขึ้น ซึ่งการที่บริษัทจากภาคการผลิตเข้าไปมีฐานการดำเนินงานใน ประเทศที่เข้าไปลงทุน จะสามารถเพิ่มโอกาสในการทำสัญญากับคู่ค้าที่ต้องการได้อย่างสะดวกคล่องตัว

ทั้งนี้ เป็นที่น่าสังเกตว่า ปัจจัยด้านการลดต้นทุนไม่ได้เป็นปัจจัยที่สำคัญมากนักสำหรับบริษัท SINTNCs เนื่องจากบริษัทเหล่านี้ไม่ได้ทำธุรกิจที่เน้นด้านกระบวนการผลิต (intensive manufacturing) จึงมีต้นทุนการผลิต และค่าแรงงาน ในสัดส่วนที่ค่อนข้างต่ำเมื่อเทียบกับต้นทุนดำเนินงานโดยรวม บริษัท SINTNCs เน้นถึงการลงทุนโดยตรงในต่างประเทศเพื่อสร้าง ภาพลักษณ์ให้เป็นที่รู้จักคุ้นเคย (presence) และมีบทบาทในการแข่งขันมากขึ้นในตลาดโลกมากกว่า

3. ประสบการณ์ของประเทศมาเลเซีย⁴

ประเทศมาเลเซียเป็นประเทศที่มีตลาดในประเทศเล็ก และมีข้อจำกัดด้านปัจจัยการผลิตสะท้อนได้จากประชากรที่น้อยกว่าประเทศอื่นๆ ใน ASEAN บริษัทมาเลเซียจึงจำเป็นต้องแสวงหาตลาดใหม่เพื่อรองรับการเติบโตของธุรกิจ โดยเฉพาะใน จีน อินเดีย และกลุ่มประเทศตะวันออกกลางอีกทั้ง เงินริงกิตที่

⁴ นรวิช อุณาภูล และปณตริก จงประสพลาภ. “การส่งเสริมการลงทุนในต่างประเทศ: ประสบการณ์จากมาเลเซียและไต้หวัน”, *FOCUSED AND QUICK (FAO)*. (42), 27 มิถุนายน 2554.

มีแนวโน้มแข็งค่าขึ้นอย่างต่อเนื่องช่วยให้บริษัทมาเลเซียมีต้นทุนในการออกไปลงทุนโดยตรงในต่างประเทศที่ถูกลง

รัฐบาลมาเลเซียมีเป้าหมายชัดเจนว่าต้องการให้ประเทศหลุดพ้นจาก Middle Income Trap และเป็น Developed Country ภายในปี 2020 และมีแผนพัฒนาเศรษฐกิจที่สนับสนุนบริษัทเอกชน ให้บริษัทที่เกี่ยวข้องกับรัฐ (Government-Linked Companies : GLCs) ไปลงทุนโดยตรงในต่างประเทศ ตั้งแต่ปี 2011 เป็นต้นมา และแผนพัฒนาสถาบันการเงิน (Financial Sector Master Plan) เพื่อสนับสนุนให้สถาบันการเงินมาเลเซียขยายสาขาไปแข่งขันและให้บริการในต่างประเทศมากขึ้น เพื่ออำนวยความสะดวกด้านเงินทุนและสินเชื่อให้กับบริษัทมาเลเซียในต่างประเทศ และยังมีกรยกเว้นภาษีรายได้จากการลงทุนเมื่อมีการส่งกลับมายังประเทศ และอนุญาตให้นำค่าใช้จ่ายก่อนการดำเนินธุรกิจ เช่น ค่าประเมินโครงการ (feasibility study costs) มาเป็นส่วนลดหย่อนภาษีได้อีกด้วย

นอกจากนี้ ทางกรมมาเลเซียยังมีการผ่อนคลากระเบียบควบคุมเงินทุนเคลื่อนย้ายขาออก ตั้งแต่ปี ค.ศ. 2005 เป็นต้นมา สามารถให้นักลงทุนที่ไม่มีภาระหนี้สกุลเงินริงกิตสามารถไปลงทุนทั้งโดยตรง และในหลักทรัพย์ในต่างประเทศได้โดยไม่จำกัดวงเงิน แต่หากมีหนี้สกุลเงินริงกิตจะยังมีวงเงินอยู่

4. ประสบการณ์ของประเทศจีน

ประเทศจีนเป็นประเทศผู้รับการลงทุนที่ใหญ่เป็นอันดับสองของโลก (world's second largest recipient of OFDI) แต่ในช่วงหลายปีที่ผ่านมาจีนเริ่มเปลี่ยนบทบาทมาเป็นผู้ออกไปลงทุนในต่างประเทศมากขึ้น โดยเงินลงทุนโดยตรงส่วนใหญ่ของจีนมาจากภาครัฐวิสาหกิจที่มุ่งไปลงทุนในภาคการเงินเขตฮ่องกง หมู่เกาะเคย์แมน หมู่เกาะบริติชเวอร์จิน และลักเซมเบิร์ก ในเบื้องต้น เนื่องจากประเทศเหล่านี้มีกฎเกณฑ์ด้าน ภาษีและระเบียบอื่นๆ ที่เอื้อต่อการลงทุน โดยทำการลงทุนในรูปแบบ greenfield investment ในภาคธุรกิจพลังงาน เหล็ก และยานยนต์ ในประเทศบราซิล อินโดนีเซีย รัสเซีย ฟิลิปปินส์ ไนจีเรีย เวียดนาม และอินเดีย เป็นต้น

เงินทุนส่วนใหญ่จะถูกส่งกลับมายังประเทศจีนในรูปแบบ repatriated profits and funds หรือถูกส่งไปยังประเทศที่สาม เพื่อลงทุนในรูปแบบ Greenfield หรือ M&A ต่อ จึงทำให้เกิดความยากลำบากในการหาประเทศปลายทางที่แท้จริงของเงินลงทุนโดยตรงจากประเทศจีน

ปัจจัยที่ทำให้บริษัทจีนออกไปลงทุนโดยตรงในต่างประเทศ เนื่องมาจาก 1) ปัจจัยด้านเศรษฐกิจ เช่น ธนาคารพาณิชย์ในประเทศสามารถเสนออัตราดอกเบี้ยต่ำ ตลาดหุ้นในประเทศมีความผันผวนสูง รัฐบาลจีนไม่อนุญาตให้นักลงทุนออกไปลงทุนในหลักทรัพย์ต่างประเทศได้ ทำให้บริษัทจีนจำเป็นต้องหาทางเลือกในการลงทุน โดยการออกไปลงทุนโดยตรงในต่างประเทศ 2) ปัจจัยด้านนโยบายตามที่รัฐบาลจีนมีนโยบาย “Go Out” Policy ตั้งเป็นปี ค.ศ. 1999 เป็นต้นมา เพื่อผลักดันให้บริษัทจีนออกไปลงทุนโดยตรงมากขึ้น กอปรกับการผ่อนคลายนโยบายที่เกี่ยวข้อ การผ่อนคลายการควบคุมการแลกเปลี่ยนเงิน และการลดขั้นตอนการอนุมัติการลงทุน ในปี ค.ศ. 2003 เป็นต้นมาอีกเช่นกัน และ 3) ปัจจัยด้านการบริโภคภายในประเทศ โดยบริษัทจีนหลายรายมีการออกไปลงทุนโดยตรงในต่างประเทศเพื่อผลิตสินค้าโภคภัณฑ์หลัก (primary commodities) เช่น แร่เหล็กทองแดง น้ำมันถั่วเหลือง เพื่อนำเข้ากลับมายังประเทศจีนเพื่อการตอบสนองการบริโภคภายในประเทศ หรือที่เรียกว่า Investment-Import Link ซึ่งความต้องการสินค้าเหล่านี้มาจากจำนวนประชากรระดับ middle-income class ที่มีเพิ่มขึ้นเรื่อย ๆ ในประเทศจีน กอปรกับการพัฒนาอย่างต่อเนื่องของตลาดอสังหาริมทรัพย์และการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน และการพึ่งพาทรัพยากรธรรมชาติของภาคการผลิตของที่เพิ่มเพิ่มขึ้นเรื่อย ๆ อีกเช่นกัน

5. ประสบการณ์ของประเทศไต้หวัน⁵

ประเทศไต้หวันเป็นประเทศที่มีสินทรัพย์ต่างประเทศสูงกว่านี้สินต่างประเทศมาเป็นเวลานาน โดยเงินลงทุนโดยตรงในต่างประเทศเริ่มไหลออกค่อนข้างมากตั้งแต่ปี ค.ศ. 1987 เป็นต้นมาจากการยกเลิกระเบียบควบคุมเงินตราต่างประเทศ และอนุญาตให้บริษัทไต้หวันออกไปลงทุนในต่างประเทศ

⁵ นรัช อุณาทูล และบุณทริก จงประสพลาภ. “การส่งเสริมการลงทุนในต่างประเทศ: ประสบการณ์จากมาเลเซียและไต้หวัน”, *FOCUSED AND QUICK (FAO)*. (42), 27 มิถุนายน 2554.

ได้อย่างเสรี กอปรกับค่าเงินดอลลาร์ไต้หวันที่แข็งค่าขึ้น ถือว่าเป็นจังหวะอันเหมาะสมสำหรับการออกไปลงทุน ซึ่งกลยุทธ์ของประเทศไต้หวันคือการมุ่งสู่อุตสาหกรรมที่ใช้ high technology และย้ายฐานการผลิตที่เป็น labor-intensive ไปยังประเทศที่มีต้นทุนการผลิตต่ำกว่า โดยเฉพาะประเทศจีน ที่มีวัตถุดิบมาก แรงงานถูก และตลาดขนาดใหญ่ ประกอบกับความใกล้เคียงกันของวัฒนธรรมและภาษา ซึ่งการลงทุนโดยตรงในประเทศจีนมีสัดส่วนมากกว่าร้อยละ 60 ของเงินลงทุนโดยตรงจากไต้หวันทั้งหมด เป็นผลจากการที่ไต้หวันกับประเทศจีนได้ลงนาม Economic Cooperation Framework Agreement ในปี 2010 ระหว่างกัน โดยส่วนใหญ่เป็นการลงทุนในภาคการผลิตถึงร้อยละ 56 และภาคการเงินและการประกันภัยถึงร้อยละ 21⁶ อีกทั้ง เนื่องจากการลงทุนโดยตรงในต่างประเทศของไต้หวันส่วนใหญ่เป็นการลงทุนใน technology-intensive industries ซึ่งเป็นการส่งเสริมภาคการส่งออกสินค้าของไต้หวันอีกด้วย (FDI-driven exports) ซึ่งทำให้เกิด economies of scale

ลักษณะพิเศษของการลงทุนโดยตรงของประเทศไต้หวันที่ค่อนข้างแตกต่างจากประเทศอื่น ได้แก่บริษัทที่ออกไปลงทุนโดยตรงนั้นเป็น SMEs เกินกว่าร้อยละ 50⁷ จากการศึกษาในช่วงปลายทศวรรษ 1990 ประเทศไต้หวันมี SMEs จำนวนมากถึงร้อยละ 97 ของธุรกิจภายในประเทศทั้งหมด⁸ และ SMEs เหล่านี้เป็น key player ในเศรษฐกิจไต้หวัน มีการส่งออกมากถึงร้อยละ 56 ของภาคส่งออก และร้อยละ 78 ของการจ้างงานในประเทศไต้หวัน พอค่าจ้างแรงงานและค่าที่ดินในประเทศเริ่มแพงขึ้นเรื่อยๆ ทำให้ SMEs เหล่านี้ต้องพยายามหาฐานผลิตใหม่ ๆ เพื่อลดต้นทุน และปรับตัวให้อยู่รอดในภาวะเศรษฐกิจภายในประเทศที่เปลี่ยนไป

6. ประสบการณ์ของประเทศสหรัฐอเมริกา

⁶ “Taiwan’s Outward Foreign Direct Investment (OFDI) into the European Union and its Member States”. (EIAS Report, European Institute for Asian Studies, 2014).

⁷ Ming-Wen Hu, Chia-Jung Lin. “Locational and Industrial Choices of Taiwanese Outward FDI”. (Preliminary draft, Tamkang University, 2004).

⁸ Yang Li, Jin-Li Hu. “R&D, FDI, and Efficiencies of Small and Medium-sized Firms”, *Journal of Management Research*. 13(3), 4 July 2013.

สหรัฐฯ เป็นประเทศที่รับการลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศมากที่สุดเป็นอันดับหนึ่งของโลก และในขณะเดียวกันเป็นประเทศที่มีการลงทุนโดยตรงในต่างประเทศมากที่สุดเป็นอันดับหนึ่งของโลก โดยมีสินทรัพย์ในต่างประเทศมากกว่าสินทรัพย์ในต่างประเทศที่ถือโดยประเทศอังกฤษและประเทศเยอรมันรวมกัน ซึ่งเป็นประเทศที่มีการลงทุนโดยตรงในต่างประเทศมากที่สุดในโลกเป็นอันดับ 2 และ 3 ตามลำดับ

การลงทุนโดยตรงในต่างประเทศของสหรัฐฯ มากถึงร้อยละ 70-75 ของเงินลงทุนโดยตรงในต่างประเทศทั้งหมดเป็นการลงทุนในประเทศที่พัฒนาแล้ว โดยเฉพาะในประเทศกลุ่ม Organization for Economic Cooperation and Development (OECD)⁹ ที่มีอุตสาหกรรม การจ้างงาน ตลาดผู้บริโภค และรสนิยมของผู้บริโภคที่คล้ายคลึงกับประเทศสหรัฐฯ เอง โดยเป็นการลงทุนผ่านบริษัทในเครือที่ตั้งอยู่ในประเทศนั้นๆ เพื่อเป็นการกระตุ้นให้ตลาดในประเทศคุ้นเคยกับสินค้าของตนและกระตุ้นให้มีการนำเข้าสินค้าจากสหรัฐฯ มากขึ้น ซึ่งจะเป็นปัจจัยช่วยภาคการส่งออกของสหรัฐฯ โดยเงินลงทุนส่วนที่เหลือเป็นการลงทุนในตลาดอเมริกา และเอเชีย เพื่อแสวงหาแหล่งวัตถุดิบ แรงงานที่ถูกกว่า หรือเพื่อเจาะตลาดผู้บริโภคใหม่

ลักษณะของเงินลงทุนโดยตรงในต่างประเทศของสหรัฐฯ มีการเปลี่ยนแปลงไปตาม economic fundamental changes ภายในประเทศ โดยในอดีตสหรัฐฯ เป็นประเทศที่พึ่งภาคการผลิต การแปรรูป และการสกัด แต่ปัจจุบันเศรษฐกิจสหรัฐฯ ถูกขับเคลื่อนโดยภาคเทคโนโลยีขั้นสูง การเงิน และการบริการ โดยเฉลี่ยแล้วเงินลงทุนโดยตรงจากสหรัฐฯ มากถึงร้อยละ 75 จึงเป็นการลงทุนในภาคบริการ (ซึ่งรวมถึงธุรกิจ Holding Company ด้วย) และร้อยละ 15 เป็นการลงทุนในภาคการผลิต โดยบริษัท MNCs ที่เป็นหลักในการลงทุนโดยตรงในต่างประเทศที่มีสำนักงานใหญ่อยู่ที่ประเทศสหรัฐฯ ได้แก่

⁹ James Jackson. "U.S. Direct Investment Abroad: Trends and Current Issues". (CRS Report, Congressional Research Service, 2013).

Exxon Mobil, Chevron, Wal-Mart Stores Inc., General Motors, Ford Motor, Bank of America Corp. และ J.P. Morgan Chase & Co. เป็นต้น¹⁰

มาตรการและหน่วยงานส่งเสริมการลงทุนโดยตรงของต่างประเทศ

จากประวัติศาสตร์เศรษฐกิจของประเทศต่าง ๆ ที่ได้เติบโตจากเศรษฐกิจพื้นฐานที่พึ่งพาภาคเกษตร หรือที่มีฐานเศรษฐกิจที่แคบ จนพัฒนาขึ้นมาเป็นประเทศชั้นนำของโลกที่มีเครือข่ายของธุรกิจที่แผ่ขยายเป็นธุรกิจนานาชาติ (Global firm) ทำให้เกิดความสนใจที่จะเปรียบเทียบมาตรการที่แต่ละประเทศใช้ในการส่งเสริมให้กิจการในประเทศของตนออกไปลงทุนในต่างประเทศ

1. ประเทศญี่ปุ่น

ประเทศญี่ปุ่นมีหน่วยงานหลักเพื่อส่งเสริมการค้าและการลงทุนระหว่างประเทศทั้งขาเข้าและออก ที่มีชื่อว่า Japan External Trade Organization (JETRO) ซึ่งปัจจุบันมีถึง 73 สำนักงานใน 55 ประเทศทั่วโลก โดยบทบาทของ JETRO ที่สำคัญ ได้แก่

1.1 เสริมสร้างความสามารถในการแข่งขันในเชิงอุตสาหกรรม รวมถึงการส่งออก การพัฒนาระบบธุรกิจ ตลอดจนการพัฒนาทรัพยากรบุคคล

1.2 สนับสนุนบริษัทญี่ปุ่น โดยเฉพาะ SMEs ในการเสริมสร้างสัมพันธภาพทางธุรกิจกับ ASEAN จีน อินเดีย และประเทศอื่น ๆ ในเอเชียตะวันออกเฉียง เพื่อกระตุ้นเศรษฐกิจของประเทศญี่ปุ่นให้เติบโตยิ่งขึ้น

1.3 อำนวยความสะดวกแก่ธุรกิจของบริษัทญี่ปุ่นในประเทศที่เข้าไปลงทุน โดยดำเนินงานร่วมกับรัฐบาลของประเทศต่างๆ ในภูมิภาคเพื่อพัฒนาสภาพแวดล้อมทางธุรกิจและปกป้องทรัพย์สินทางปัญญา

¹⁰ Lucyna Kornecki. "Outward U.S. Foreign Direct Investment Performance during Recent Financial Crises", *The International Journal of Latest Trends in Finance and Economic Sciences*. 3 (2), 2013. p.470-485.

1.4 ดำเนินการเพื่อเสริมสร้างสภาพแวดล้อมทางการลงทุนให้สามารถแข่งขันได้ทั่วโลก และนำเสนอความน่าสนใจของประเทศญี่ปุ่นสำหรับการลงทุนให้แก่นักลงทุนต่างชาติ

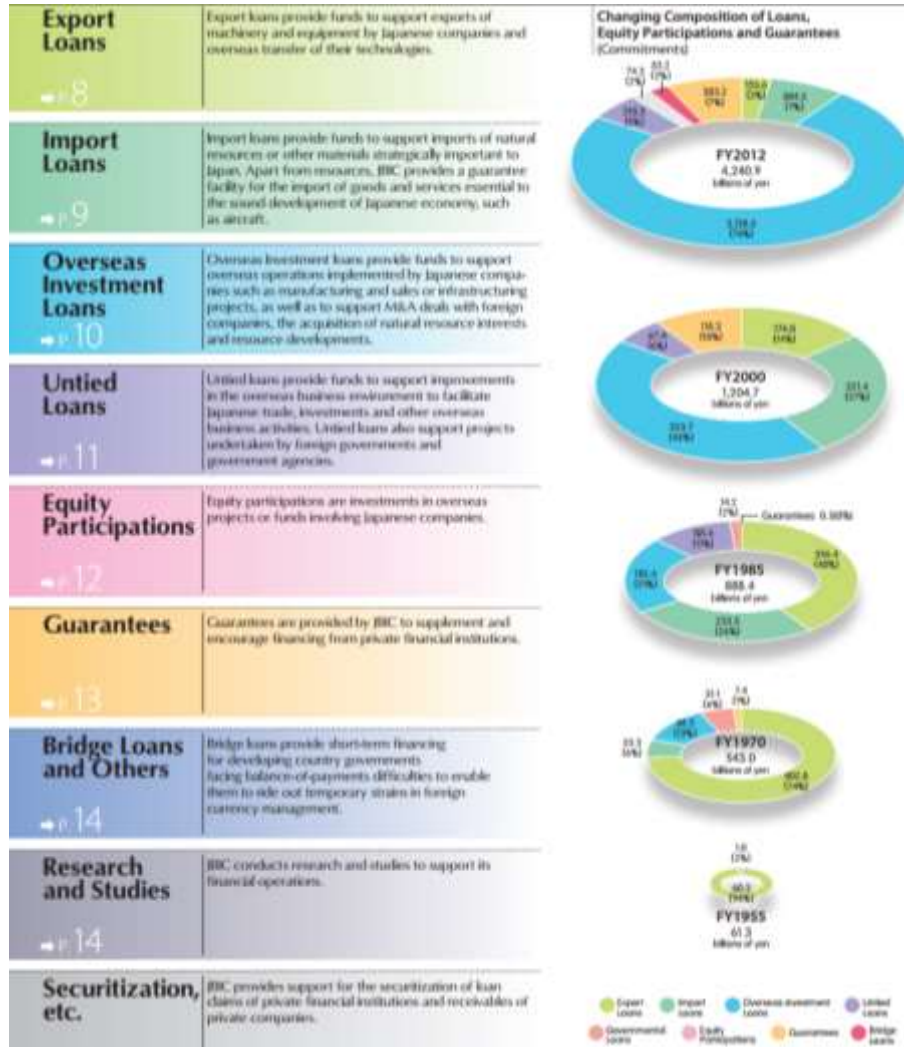
1.5 ส่งเสริมเขตเศรษฐกิจในเอเชีย ส่งเสริมแนวโยบายการค้าและความร่วมมือทางเศรษฐกิจระหว่างประเทศ (economic partnerships)

อีกทั้ง JETRO ยังมีบริการศูนย์ข้อมูลในลักษณะ one-stop service ที่เรียกว่า JETRO Invest Japan Business Support Center (ISBC) ทั้งในประเทศญี่ปุ่นและในต่างประเทศ เพื่อให้บริการคำปรึกษาทั้งในด้านการบริหาร กฎหมาย ภาษี และแรงงาน รวมถึงมีการบริการพื้นที่สำหรับสำนักงาน (temporary office space) ไว้ให้บริษัทฯ ที่ยังไม่มีสำนักงานสามารถใช้ชั่วคราวโดยไม่เสียค่าใช้จ่ายใด ๆ ซึ่งในประเทศไทยเองก็มี JETRO Business Support Centre in Thailand (BSCT) เพื่ออำนวยความสะดวกแก่บริษัท SMEs ญี่ปุ่นในการลงทุนในประเทศไทย ตั้งแต่ขั้นเตรียมการ ไปจนถึงการจัดตั้งธุรกิจจนบรรลุจุดมุ่งหมาย

นอกจากนี้ JETRO ยังมีบริการ Business Matching Database (TTPP) ซึ่งเป็นฐานข้อมูลออนไลน์ที่เชื่อมโยงกับพันธมิตรธุรกิจในประเทศญี่ปุ่นและทั่วโลกเพื่อใช้ในการลงทะเบียนบริษัทและเสนอ business proposal และมี Online Trade Fair Database (J-messe) ซึ่งเป็นฐานข้อมูลที่รวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับงานแสดงสินค้าและนิทรรศการที่จัดขึ้นในประเทศญี่ปุ่นและทั่วโลก

สำหรับการให้ความช่วยเหลือทางการเงิน ประเทศญี่ปุ่นมีอีกหน่วยงานหนึ่ง ชื่อว่า Japan Bank for International Cooperation (JBIC) โดยเป็นหน่วยงานที่ได้รับการสนับสนุนจากรัฐบาล มีการกำกับดูแลโดยกระทรวงต่างประเทศและกระทรวงการคลังของประเทศญี่ปุ่น ไม่มีการแข่งขันเชิงพาณิชย์ และมีสำนักงานตัวแทนในต่างประเทศ 16 แห่งเพื่อสนับสนุนการส่งออกและกิจกรรมอื่น ๆ ระหว่างประเทศ โดย JBIC มีการให้ความช่วยเหลือทางการเงินแก่บริษัทญี่ปุ่น ตามแผนภาพที่ 2-1 ดังนี้

แผนภาพที่ 2-1 แสดงการให้บริการความช่วยเหลือทางการเงินของ JBIC

ที่มา : Japan Bank for International Cooperation. (2013). “The Role and Function of the Japan Bank for International Cooperation”.

2. ประเทศสิงคโปร์

ในประเทศสิงคโปร์มีหน่วยงานที่ชื่อว่า International Enterprise Singapore (IE Singapore) โดยมีมากกว่า 39 สำนักงานทั่วโลก และมีบทบาทในด้านหลักๆ ดังนี้

1. การเปิดช่องทางตลาด และความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ

2. การเพิ่มขีดความสามารถของบริษัทสิงคโปร์ ในด้านการสร้างตราสินค้า (Branding) การสร้างธุรกิจแบบจำลอง (Business Modeling) การออกแบบ E-Commerce การจัดการทางการเงิน การจัดการทรัพยากรมนุษย์และการจัดการความสามารถ การบริหารจัดการทรัพยากรปัญหาและ social media การบริหาร supply chain เป็นต้น

การสนับสนุนบริษัทสิงคโปร์ให้ออกไปลงทุนโดยตรงในต่างประเทศของ IE Singapore สามารถเป็นได้ออกเป็น 2 โครงการหลัก ได้แก่

1. Market Readiness Assistance (MRA) : เป็นโครงการที่ออกแบบมาสำหรับบริษัทท้องถิ่นที่ต้องการศึกษาตลาดต่างประเทศก่อนออกไปลงทุน โดยโครงการ MRA มีเครื่องมือเอื้อนักลงทุน 3 ด้าน ได้แก่

1.1 ด้านข้อมูล (Information) ประกอบไปด้วยฐานข้อมูลต่างๆ เช่น iAdvisory Center, IE Insights, Research Database, Market Guides

1.2 ด้านการเรียนรู้ (Learning) เช่น การจัดงานสัมมนา iAdvisory Seminars และ Maximizing Tradeshow Workshops และ investment clinics ที่จัดโดยผู้เชี่ยวชาญ

1.3 ด้านการเงิน (Financial Assistance) หลักๆ มาจาก Market Readiness Assistance Grant ซึ่งจะช่วยออกค่าใช้จ่ายร้อยละ 50 ที่เกี่ยวกับการทำ market assessment, market entry และ business restructuring through internationalization โดยจำกัดวงเงินอยู่ที่ 20,000 เหรียญ สิงคโปร์ต่อปีต่อบริษัทหนึ่งราย ทั้งนี้ บริษัทที่สามารถเข้าขอความช่วยเหลือจาก MRA Grant นี้จำเป็นต้องเป็นบริษัท Global HQ ที่จัดตั้งอยู่ในประเทศสิงคโปร์ และต้องมี annual turnover ไม่เกิน 100 ล้านเหรียญสิงคโปร์ต่อปี

2 Global Company Partnership (GCP): เป็นอีกโครงการหนึ่งที่ทำให้ความช่วยเหลือในการทำธุรกิจด้านต่างๆ รวมถึงการให้ความช่วยเหลือทางการเงินอย่างครอบคลุมมากกว่า

MRA Grant โดยโครงการ GCP จะช่วยเหลือร้อยละ 50-70 ของค่าใช้จ่าย third-party consultancy costs หรือค่าใช้จ่ายที่เกี่ยวข้องกับการเพิ่มความสามารถ การเข้าถึงตลาด การพัฒนากำลังคน เป็นต้น

อีกทั้ง โครงการ GCP ยังให้ความช่วยเหลือทางการเงินภายใต้ scheme หลายด้าน ได้แก่ Trade Credit Insurance Scheme (TCIS), Political Risk Insurance Scheme (PRIS), Loan Insurance Scheme (LIS/ LIS+), Internationalization Finance Scheme (IFS) โดยมีรายละเอียดตามตารางที่ 2-1 และ 2-2 ดังนี้

ตารางที่ 2-1 แสดงการให้บริการทางการเงินภายใต้โครงการ Global Company Partnership

	Trade Credit Insurance Scheme (TCIS)	Political Risk Insurance Scheme (PRIS)
Areas of Support	<p>For exporters to manage non-payment risks of their buyers</p> <ul style="list-style-type: none"> Eligible companies can enjoy support of up to 50% of the minimum premium for Trade Credit Insurance (TCI) policies held with Singapore-registered credit insurers Capped at aggregate support of S\$100,000 per qualifying Singapore-based company 	<p>For companies to protect overseas investments and/ or projects against political risk elements</p> <ul style="list-style-type: none"> Eligible companies can enjoy support of up to 50% of the premium for Political Risk Insurance (PRI) policies held with Singapore-registered credit insurers Capped at aggregate support of S\$500,000 per qualifying Singapore-based company
Eligibility Criteria	<ul style="list-style-type: none"> Singapore-based company with at least three strategic business functions¹ in Singapore Turnover of applicant company and subsidiaries must not exceed S\$100 million Annual total business spending³ in Singapore of at least S\$250,000 for each of the past three years Minimum paid-up capital of S\$50,000 At least three managerial staff who are Singaporeans or PRs 	<ul style="list-style-type: none"> Singapore-based company with at least three strategic business functions¹ in Singapore Global HQ anchored in Singapore² Turnover of applicant company must not exceed S\$500 million Annual total business spending³ in Singapore of at least S\$250,000 for each of the past three years Minimum paid-up capital of S\$50,000 At least three managerial staff who are Singaporeans or PRs
How to Apply	<p>Approach any Singapore-registered TCI or PRI insurer for a TCI or PRI policy cover.</p> <p>Should your company qualify for premium support, the insurer/ broker will assist in the submission of your application to IE Singapore.</p>	

ที่มา : International Enterprise Singapore. (2014). “Global Company Partnership”.

ตารางที่ 2-2 แสดงการให้บริการทางการเงินภายใต้โครงการ Global Company Partnership

	Loan Insurance Scheme (LIS/ LIS+)	Internationalisation Finance Scheme (IFS)
Overview	<p>Help Singapore-based companies secure short term trade financing lines by insuring these facilities against insolvency risks.</p> <p>Funding is provided by Participating Financial Institutions (PFI). Commercial insurers partake up to 75% risk under the scheme and a portion of the insurance premium is supported by IE Singapore/ SPRING. IE Singapore will also risk share with PFIs under LIS+ for loans that exceed the risk appetite of commercial insurers.</p>	<p>Helps Singapore-based companies secure financing for overseas asset acquisition/ projects by insuring these facilities against insolvency risks.</p> <p>Funding is provided by Participating Financial Institutions (PFI). IE Singapore partakes up to 70% risk under the scheme.</p>
Areas of Support	<ul style="list-style-type: none"> • Risk sharing between Insurers and PFI: 75:25 • Eligible companies can receive premium support of 50% for loans insured by commercial insurers • Types of supportable facilities: <ul style="list-style-type: none"> - Inventory/ stock financing - Structured pre-delivery working capital for confirmed sales orders - Factoring/ bill or invoice or accounts receivable discounting with recourse - Banker's Guarantee for contractual fulfilment 	<ul style="list-style-type: none"> • Risk sharing between IE and PFI: 70:30 • Max loan quantum: S\$30 million (The max loan quantum will be increased from S\$15 million to S\$30 million for the period of 1 April 2014 till 31 March 2016.) • Types of supportable facilities: <ul style="list-style-type: none"> - Asset-based financing for acquisition of revenue-generating fixed assets or factories/ land for use overseas - Structured loan to fund working capital expenses for secured overseas projects - Banker's Guarantee for secured overseas projects
Eligibility Criteria	<p>Facilities for selling to overseas customers:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Singapore-based company with at least three strategic business functions¹ in Singapore • Turnover² caps: <ul style="list-style-type: none"> - Non-trading company: must not exceed S\$300 million - Trading³ company: must not exceed S\$500 million <p>Facilities for selling to local customers:</p> <ul style="list-style-type: none"> • At least 30% local shareholding • Applicant's group annual sales turnover must not exceed S\$100million OR applicant's group employment size must not exceed 200 workers⁴ 	<ul style="list-style-type: none"> • Singapore-based company with at least three strategic business functions¹ in Singapore • Turnover² caps: <ul style="list-style-type: none"> - Non-trading company: must not exceed S\$300 million - Trading³ company: must not exceed S\$500 million • Overseas business must complement the Singapore company's core operations and result in economic spin-offs to Singapore

ที่มา : International Enterprise Singapore. (2014). "Global Company Partnership".

ทั้งนี้ บริษัทที่สามารถเข้าร่วมโครงการ GCP ได้จำเป็นต้องเป็นบริษัท Global HQ ที่จัดตั้งอยู่ในประเทศสิงคโปร์และมีทุนจดทะเบียนขั้นต่ำ 50,000 เหรียญสิงคโปร์ มี annual turnover ขั้นต่ำ 500 ล้านเหรียญสิงคโปร์ต่อปี และ business spending ขั้นต่ำ 250 ล้านเหรียญสิงคโปร์ต่อปี อีกทั้งต้องมีการจ้างงานระดับ managerial อย่างน้อย 3 ราย

3. ประเทศมาเลเซีย

The Malaysian Industrial Development Authority (MIDA) เป็นหน่วยงานในประเทศมาเลเซีย และมี 22 สำนักงานทั่วโลก ที่คอยช่วยเหลือบริษัทท้องถิ่นและบริษัทต่างชาติที่สนใจลงทุนด้านการผลิตและการบริการ โดยมีบทบาทในด้านต่อไปนี้

1. ส่งเสริมการลงทุนในภาคการผลิตและการบริการ
2. ดำเนินการวางแผนสำหรับการพัฒนาอุตสาหกรรมในประเทศมาเลเซีย
3. ให้การแนะนำเชิงนโยบายและกลยุทธ์ในการส่งเสริมอุตสาหกรรมและการพัฒนาแก่ Ministry of International Trade and Industry
4. พิจารณาการสมัครใบอนุญาตการผลิตและ expatriate posts รวมถึงการพิจารณาให้สิทธิประโยชน์ทางภาษีสำหรับกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการผลิต การท่องเที่ยว R & D สถาบันฝึกอบรม และการพัฒนาซอฟต์แวร์ และการยกเว้นภาษีอากรวัตถุดิบชิ้นส่วนและเครื่องจักร
5. ให้ความช่วยเหลือแก่บริษัทในการดำเนินการโครงการต่างๆ และให้คำปรึกษาทั้งแบบ direct consultation และการปรึกษาร่วมกับหน่วยงานรัฐที่เกี่ยวข้อง
6. อำนวยความสะดวกในการแลกเปลี่ยนข้อมูลและการประสานงานระหว่างองค์กรที่เกี่ยวข้องเนื่องในการพัฒนาอุตสาหกรรม

นอกจากนี้ ในสำนักงานใหญ่ของ MIDA ยังมีเจ้าหน้าที่จากหน่วยงานรัฐที่เกี่ยวข้องอยู่ประจำเพื่อให้ความช่วยเหลือแก่นักลงทุน จากหน่วยงาน Ministry of Human Resources, Immigration Department, Royal Customs Malaysia, Department of Environment, Tenaga Nasional Berhad และ Telekom Malaysia Berhad

นอกจากนี้ ธนาคาร The Export-Import Bank of Malaysia Berhad (EXIM Bank) มีการให้ความช่วยเหลือด้านสินเชื่อระยะกลางและยาวแก่ผู้ส่งออกและนักลงทุนชาวมาเลเซีย รวมถึงผู้ซื้อในต่างประเทศ นอกจากนี้ ยังให้บริการด้านการเงินแก่บริษัทที่ต้องการ relocate ไปยังประเทศอื่นที่มีต้นทุน

ถูกกว่า และเป็นอุตสาหกรรม labor-intensive อย่างไรก็ดี ต้องเป็นโครงการที่มีระยะเวลามากกว่า 5 ปี และขนาดสินเชื่อตั้งแต่ 5-10 ล้านดอลลาร์ สรอ. อีกทั้ง สำหรับบริษัทมาเลเซียที่มีโครงการในต่างประเทศ อยู่แล้ว EXIM Bank มีการให้บริการ project/contract financing ตามตารางที่ 2-3 ดังนี้

ตารางที่ 2-3 แสดงการให้บริการ Overseas Project/Contract Financing ของ EXIM Bank

Overseas Project / Contract Financing

Overseas Project / Contract Financing facility is available to Malaysian owned and controlled companies. The facility provides financial support to Malaysian investors/contractors undertaking project overseas such as infrastructure, manufacturing and other development projects.

Facility	Project Financing	Contract Financing
Purpose	To finance the development, upgrading or expansion of infrastructural facilities, plant and building and fixed assets purchases, such as machinery equipment	To finance working capital and bonds requirements for the undertaking of overseas contracts
Margin of Financing	Up to a maximum of 85% of Project Cost or Contract Value	Up to maximum of 85% of Contract Value
Eligibility	Malaysian suppliers / contractors	
Tenor	Up to a maximum of 10 years inclusive of grace period not exceeding 2 years	Up to a maximum of 10 years
Interest Rate/ Profit Rate	Cost of fund plus spread	
Currency	US Dollar or other acceptable currencies	
Repayment	Monthly - quarterly - half yearly from cash flow	Against contract proceeds: Bullet and/or progressive repayments
Disbursement	Direct to the suppliers / contractors	<ul style="list-style-type: none"> • Direct to the suppliers / contractors • Overhead expenses direct to borrowers
Security	Any or not limited to the following: <ol style="list-style-type: none"> a. Cash Collateral b. Corporate Guarantee c. Shareholders and/ or Directors Guarantee d. Landed property e. First charge on fixed and floating assets of the borrower f. Assignment of relevant contracts, agreements, insurance policies inclusive of all project rights and benefits 	Any or not limited to the following: <ol style="list-style-type: none"> a. Cash Collateral b. Corporate Guarantee c. Shareholders and/ or Directors Guarantee d. Sinking fund e. Cash margin against bond issuance f. Assignment of contract proceeds g. Others

ที่มา : EXIM Bank Malaysia. (2014). “Overseas Project/Contract Financing”.

4. ประเทศสหรัฐอเมริกา

แต่เดิมสหรัฐฯ ไม่ได้มีมาตรการเป็น incentives หรือ discentives เพื่อส่งเสริมหรือสกัดกั้นการลงทุนโดยตรงในต่างประเทศและจากต่างประเทศ เนื่องจากนโยบายของรัฐบาลสหรัฐฯ ต่อเงินลงทุนโดยตรง คือ ปล่อยให้กระแสเงินทุนเป็นไปตามกลไกตลาด อย่างไรก็ดี ปัจจุบันรัฐบาลสหรัฐฯ ก็มี

นโยบาย 3 ด้านหลัก ๆ ที่เป็นตัวช่วยส่งเสริมให้บริษัทสหรัฐฯ ออกไปลงทุนโดยตรงในต่างประเทศได้ คล่องตัวมากขึ้น ดังนี้

1. นโยบายด้านภาษี (U.S. Tax Policy)
 - 1.1 เครดิตภาษี (Foreign tax credit)
 - 1.2 ภาษีเงินได้รอการตัดบัญชี (Foreign tax deferral)
2. Foreign Investment Insurance and Financing : การประกันบริษัทจาก noncommercial risks ที่อาจเกิดขึ้น เช่น ความสูญเสียที่อาจเกิดจาก political violence
3. นโยบายต่อต้านการเวนคืน (Anti-expropriation policy) : เป็นนโยบายที่ปกป้องการลงทุนของบริษัทสหรัฐฯ จากการถูกยึดหรือถูกเวนคืนโดย “unfriendly” host governments

สรุป

การลงทุนโดยตรงในต่างประเทศสามารถทำได้หลายรูปแบบ ไม่ว่าจะเป็นการสร้างเครือข่ายธุรกิจ เข้าซื้อกิจการ หรือ ควบรวมกิจการกับบริษัทในต่างประเทศ เป็นต้น โดยการลงทุนในต่างประเทศเป็นยุทธศาสตร์สำคัญของการพัฒนาประเทศและมีบทบาทสำคัญในการยกระดับการแข่งขันของธุรกิจและของประเทศให้เป็นที่รู้จักและสามารถแข่งขันได้ในระดับโลก ทั้งในแง่ของการเพิ่มช่องทางของตลาด การเข้าถึงทรัพยากรธรรมชาติ วัตถุดิบ เทคโนโลยี และแรงงานที่หายากในประเทศของตนเอง อีกทั้งยังช่วยในด้านของการกระจายความเสี่ยงของภาคธุรกิจจากที่เคยทำแต่ธุรกิจที่กระจุกตัวอยู่ในประเทศตนเอง หรือพึ่งพิงตลาด แรงงาน และแหล่งวัตถุดิบในประเทศเป็นหลัก

จากการศึกษาประสบการณ์และมาตรการสนับสนุนการลงทุนโดยตรงของประเทศต่าง ๆ ทั้งที่เป็นประเทศอุตสาหกรรมที่พัฒนาแล้ว และประเทศในภูมิภาคเดียวกับไทยที่ประสบความสำเร็จในการผลักดันให้กิจการของตนออกไปลงทุนในต่างประเทศ พบว่าประเทศส่วนใหญ่มีการผลักดันให้ภาคเอกชนในประเทศขยายกิจการไปยังต่างประเทศมาเป็นเวลานานแล้ว โดยรัฐบาลแต่ละประเทศมักมี

มาตรการส่งเสริมการลงทุนโดยตรง รวมถึง มีการจัดตั้งหน่วยงานในลักษณะ one-stop service center ที่มีสำนักงานทั่วโลกเพื่อให้บริการด้านข้อมูล ให้คำปรึกษาด้านการลงทุน ให้ความช่วยเหลือด้านการเงิน และบางแห่งยังมีการบริการสิ่งอำนวยความสะดวกให้กับบริษัทที่มีความประสงค์จะลงทุนโดยตรงในต่างประเทศอีกด้วย

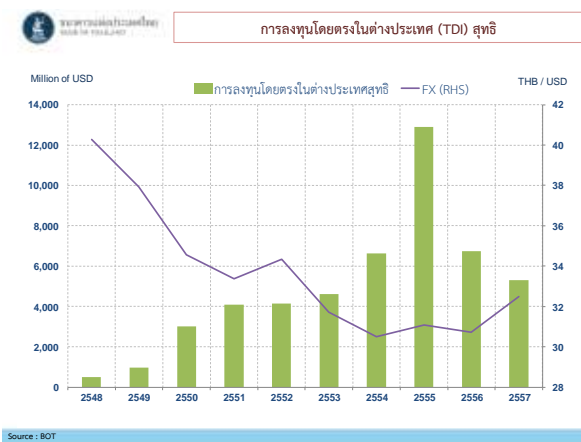
บทที่ 3

ประเทศไทยกับการลงทุนโดยตรงในต่างประเทศ

ประสบการณ์ของไทยในการไปลงทุนโดยตรงในต่างประเทศ

1. พัฒนาการของการลงทุนโดยตรงในต่างประเทศ

แผนภาพที่ 3-1 แสดงการลงทุนโดยตรงในต่างประเทศสุทธิ

ที่มา : ธนาคารแห่งประเทศไทย

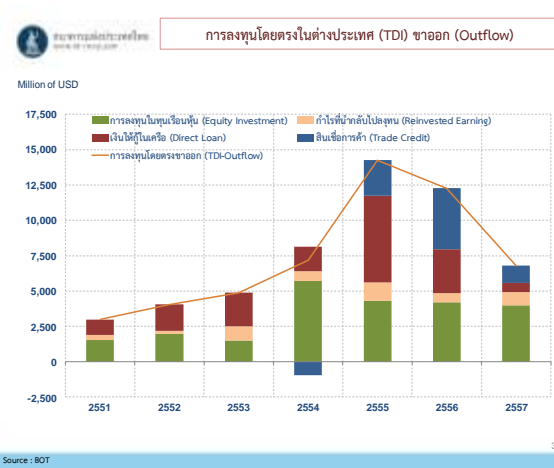
ในช่วงทศวรรษที่ผ่านมา การลงทุนโดยตรงในต่างประเทศเริ่มมีบทบาทที่สำคัญต่อเศรษฐกิจไทยมากขึ้นเป็นลำดับ โดยนับตั้งแต่ปี 2548 ประเทศไทยมีการขยายการลงทุนโดยตรงในต่างประเทศ (Thai Direct Investment Abroad : TDI) อย่างต่อเนื่องมาโดยตลอด โดยเฉพาะหลังจากที่ ธปท. ได้ผ่อนคลายให้ธุรกิจไทยสามารถ

ลงทุนโดยตรงในต่างประเทศได้โดยไม่มีข้อจำกัดจากเดิมที่เคยกำหนดวงเงินสูงสุดที่จะออกไปลงทุนได้ และหากจะลงทุนสูงกว่าจำนวนหนึ่งจะต้องขออนุญาต ธปท. ก่อนนั้น การยกเลิกเงื่อนไขการขออนุญาตในเดือนตุลาคม 2553 ได้เพิ่มความคล่องตัวให้กับธุรกิจ ประกอบกับช่วงดังกล่าวเศรษฐกิจประเทศอุตสาหกรรมตกต่ำจากวิกฤต Subprime ในสหรัฐและวิกฤตหนี้สาธารณะในยุโรป ทำให้มีการขยายกิจการในต่างประเทศจำนวนมาก ธุรกิจไทยจึงออกไปลงทุนโดยตรงในต่างประเทศค่อนข้างมาก โดยในปี 2555 มีเงินลงทุนในต่างประเทศเป็นเงินไหลออกสุทธิรวม 12.9 พันล้านดอลลาร์ สรอ. ซึ่งเป็นปีที่มูลค่าการลงทุนโดยตรงในต่างประเทศมีมูลค่าสูงเป็นประวัติการณ์และเป็นปีแรกที่ประเทศไทยมีฐานะเป็นผู้ลงทุนโดยตรงสุทธิในต่างประเทศ โดยมูลค่าของเงินลงทุนโดยตรงในต่างประเทศ (TDI) ในปี 2555 สูงกว่ามูลค่า

ของเงินลงทุนโดยตรงที่รับจากต่างประเทศ (Foreign Direct Investment : FDI) ที่ 10.7 พันล้านดอลลาร์ สรอ.

สำหรับในปี 2556 ต่อเนื่องถึงปี 2557 มูลค่าการลงทุนโดยตรงของไทยปรับลดลงมาบ้างจากการที่ภาคธุรกิจของไทยไม่ได้มีการลงทุนในโครงการขนาดใหญ่ในต่างประเทศมากดังเช่นที่เกิดขึ้นในปี 2555 ซึ่งส่วนหนึ่งมาจากการที่เศรษฐกิจในประเทศพัฒนาที่เคยประสบปัญหาในช่วงวิกฤตการเงินโลกเริ่มมีการฟื้นตัว ทำให้โอกาสในการเข้าซื้อกิจการในราคาถูกลงของธุรกิจไทยมีลดลง กอปรกับภาคธุรกิจเองก็มีการเข้าซื้อกิจการในต่างประเทศโดยใช้การระดมทุนหรือ กำไรสะสมของบริษัทลูกที่อยู่ในต่างประเทศ แทนการระดมทุนจากบริษัทแม่ภายในประเทศมากขึ้น แต่ในภาพรวมแล้ว ยังคงมีความต้องการลงทุนโดยตรงในต่างประเทศอย่างต่อเนื่อง โดยในแต่ละปีมูลค่าการลงทุนจะขึ้นอยู่กับโอกาสและจังหวะของการลงทุน รวมถึงปัจจัยต่างๆที่เป็นตัวกำหนดการลงทุนในแต่ละช่วงเป็นสำคัญ

แผนภาพที่ 3-2 แสดงการลงทุนโดยตรงในต่างประเทศขาออก

ที่มา : ธนาคารแห่งประเทศไทย

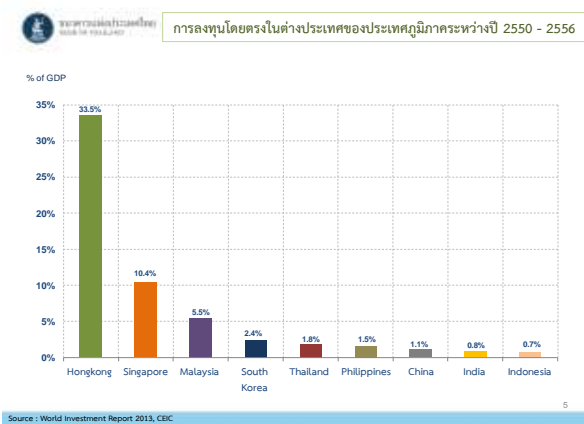
หากแยกธุรกรรมการลงทุนโดยตรง

เฉพาะในส่วนของธุรกรรมขาออก นับตั้งแต่ปี 2551 เป็นต้นมา จะพบว่าเงินลงทุนส่วนใหญ่จะอยู่ในรูปของการลงทุนในทุนเรือนหุ้น (Equity Investment) ซึ่งเป็นการนำเงินออกไปเพื่อลงทุนในหุ้นเพื่อการถือครองกิจการเป็นสำคัญ ในขณะที่ ธุรกรรมประเภทการให้กู้ในเครือ (Direct Loan) เริ่มมีบทบาทมากขึ้น

เป็นลำดับในช่วงที่ผ่านมาโดยเฉพาะในปี 2555 ที่การลงทุนโดยตรงมีมูลค่าสูงเป็นประวัติการณ์จากที่มีการเข้าซื้อกิจการขนาดใหญ่ค่อนข้างมากนั้น ธุรกรรมในส่วนของการให้กู้ในเครือมีสัดส่วนสูงกว่าทุนเรือนหุ้น เนื่องจากในปีดังกล่าวมีการเข้าซื้อกิจการขนาดใหญ่ค่อนข้างมาก ซึ่งหลายธุรกิจใช้การให้กู้กับบริษัท

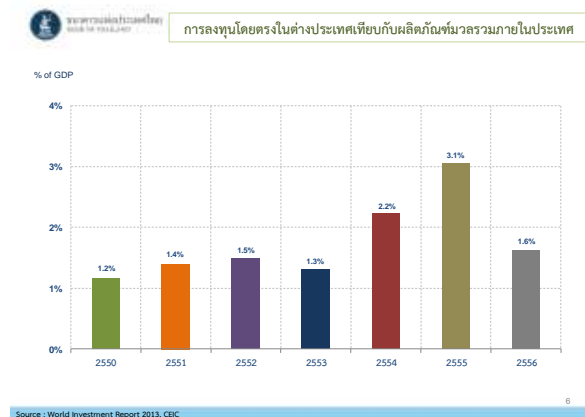
ลูกในต่างประเทศเพื่อใช้เป็นเงินทุนในช่วงแรกของการเข้าซื้อกิจการ แต่หลังจากนั้น ธุรกิจจะให้บริษัทลูกในต่างประเทศทำการระดมทุนในต่างประเทศด้วยตนเอง (Refinance) เพื่อเป็นแหล่งเงินทุนระยะยาวของกิจการที่ไปลงทุนและจะทยอยคืนเงินกู้ในเครือแก่บริษัทแม่ในช่วงต่อมา ซึ่งพฤติกรรมกรรมการเข้าซื้อกิจการโดยใช้แหล่งเงินทุน/ภายนอกประเทศโดยให้บริษัทลูกเป็นผู้ระดมทุนนี้ ส่งผลให้มูลค่าการลงทุนโดยตรงในต่างประเทศสุทธิของไทยในช่วงหลังจากปี 2555 มีมูลค่าลดลง แม้ว่ากิจการต่างๆจะมีการลงทุนโดยตรงในต่างประเทศอย่างต่อเนื่องก็ตาม

แผนภาพที่ 3-3 แสดงการลงทุนโดยตรงในต่างประเทศของประเทศไทยในภูมิภาค

ที่มา : ธนาคารแห่งประเทศไทย

แผนภาพที่ 3-4 แสดงการลงทุนโดยตรงในต่างประเทศเทียบกับผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศ

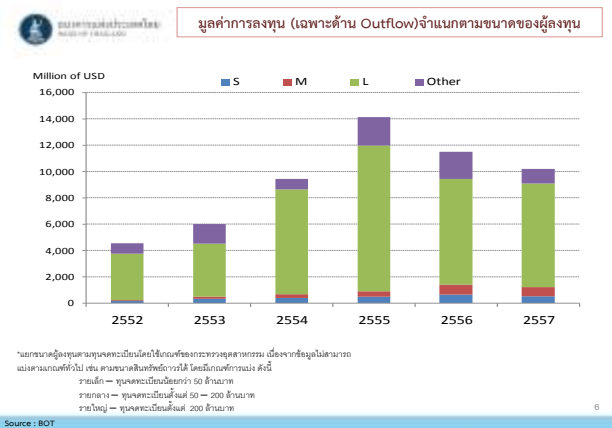
ที่มา : ธนาคารแห่งประเทศไทย

อนึ่ง แม้การลงทุนโดยตรงในต่างประเทศของไทยจะมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นเป็นลำดับในช่วงที่ผ่านมา แต่หากเทียบกับประเทศอื่น ๆ ในภูมิภาค พบว่าการลงทุนของไทยยังคงต่ำกว่าหลายประเทศในภูมิภาค โดยอัตราการลงทุนของไทยในต่างประเทศเทียบกับผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศ (GDP) ตั้งแต่ปี 2550 - 2556 อยู่ที่ระดับร้อยละ 1.8 ซึ่งถือว่าอยู่ในระดับต่ำกว่าหลายประเทศในภูมิภาค เช่น สิงคโปร์และมาเลเซียที่เฉลี่ยอยู่ที่ร้อยละ 10.4 และ 5.5 ของผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศตามลำดับ

อย่างไรก็ดี มูลค่าการลงทุนของไทยในต่างประเทศสุทธิเทียบกับ GDP ก็มีแนวโน้มปรับตัวดีขึ้นอย่างต่อเนื่องตามแนวโน้มการลงทุน

โดยตรงในต่างประเทศของไทย โดยปรับขึ้นสูงจากร้อยละ 1.2 ของ GDP ในปี 2550 เป็นร้อยละ 1.6 ของ GDP ในปี 2556 และเคยขึ้นไปสูงสุดที่ร้อยละ 3.1 ของ GDP ในปี 2555

แผนภาพที่ 3-5 แสดงการลงทุนโดยตรงในต่างประเทศ
จำแนกตามขนาดผู้ลงทุน

ที่มา : ธนาคารแห่งประเทศไทย

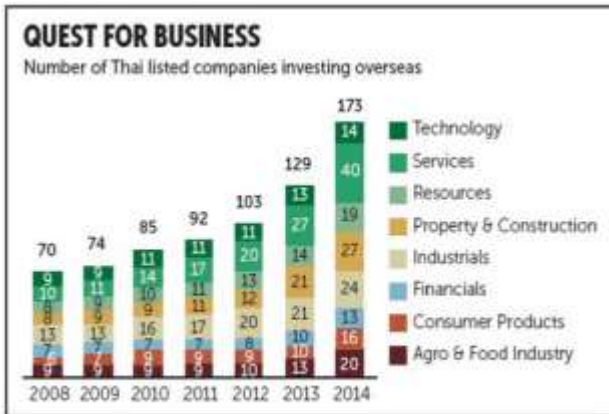
ในขณะที่ กลุ่มผู้ลงทุนขนาดกลางและเล็กยังมีสัดส่วนไม่มากนัก โดยมีมูลค่ารวมกันอยู่ที่ประมาณร้อยละ 12 ของการลงทุนทั้งหมด

นอกจากการลงทุนโดยตรงของไทยจะยังมีสัดส่วนค่อนข้างต่ำเมื่อเทียบกับ GDP แล้ว การลงทุนโดยตรงส่วนใหญ่ยังคงกระจุกตัวอยู่ที่กลุ่มผู้ลงทุนที่เป็นธุรกิจขนาดใหญ่ โดยหากแบ่งการลงทุนโดยตรงของไทยในต่างประเทศตามขนาดทุนจดทะเบียนของกิจการ¹ นั้นจะพบว่า ร้อยละ 77 ของมูลค่าการลงทุนในปี 2557 ยังคงมาจากกลุ่มผู้ลงทุนขนาดใหญ่

¹ แยกขนาดผู้ลงทุนตามทุนจดทะเบียนโดยใช้เกณฑ์ของกระทรวงอุตสาหกรรม เนื่องจากข้อมูลไม่สามารถแบ่งตามเกณฑ์ทั่วไป เช่น ตามขนาดสินทรัพย์ถาวรได้ โดยมีเกณฑ์การแบ่ง ดังนี้

- รายเล็ก - ทุนจดทะเบียนน้อยกว่า 50 ล้านบาท
- รายกลาง - ทุนจดทะเบียนตั้งแต่ 50 - 200 ล้านบาท
- รายใหญ่ - ทุนจดทะเบียนตั้งแต่ 200 ล้านบาทขึ้นไป

แผนภาพที่ 3-6 แสดงการลงทุนโดยตรงในต่างประเทศ
ของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย

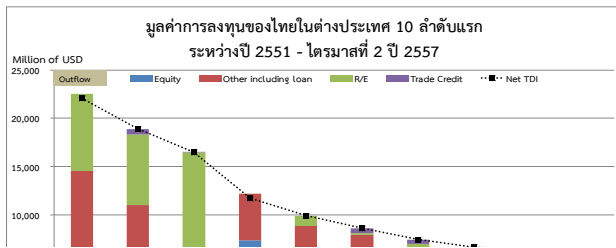
Source: Stock Exchange of Thailand POSTgraphics

ที่มา : ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย

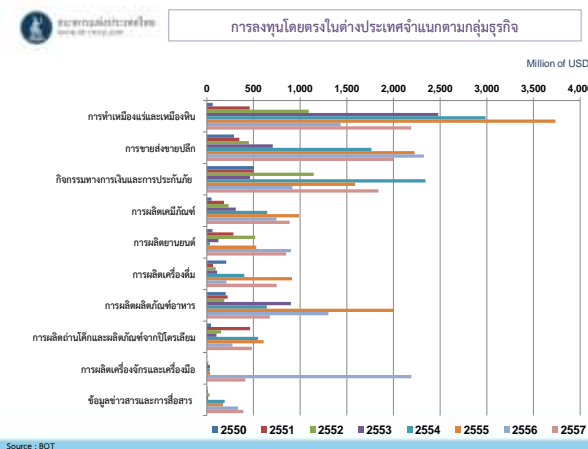
นอกจากนี้ ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย ได้ทำการเก็บข้อมูลบริษัทจดทะเบียนที่ออกไปลงทุนโดยตรงในต่างประเทศ และพบว่าจำนวนบริษัทจดทะเบียนที่ออกไปลงทุนโดยตรงในต่างประเทศในปี 2557 นั้นเพิ่มร้อยละ 34 จากปี 2556 โดยจำนวนบริษัทเพิ่มขึ้นจากเพียง 65 รายในปี 2548 เป็น 129 รายปี 2556 และ 173 รายในปี 2557 นอกจากนี้ จากจำนวน 173 บริษัทที่ออกไป

ลงทุนโดยตรงในต่างประเทศในปี 2557 พบว่าส่วนใหญ่ออกไปลงทุนในภูมิภาค ASEAN มากถึงร้อยละ 78% และในกลุ่มประเทศ CLMV ถึงร้อยละ

แผนภาพที่ 3-7 แสดงมูลค่าการลงทุนโดยตรงในต่างประเทศ 10 ลำดับแรก

แผนภาพที่ 3-8 แสดงการลงทุนโดยตรงในต่างประเทศ จำแนกตามกลุ่มธุรกิจ

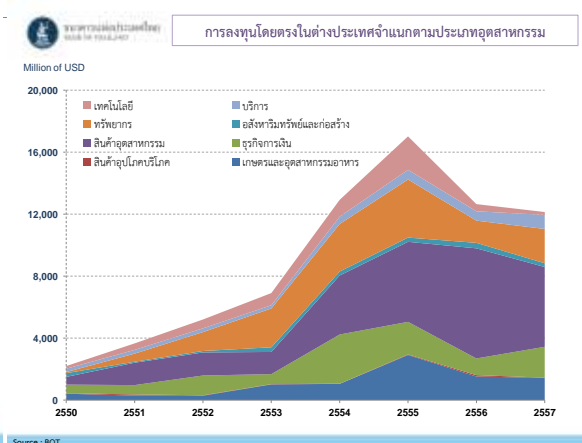
Source : BOT

ที่มา : ธนาคารแห่งประเทศไทย

59% ของการลงทุนทั้งหมด

สำหรับรูปแบบส่วนใหญ่ของการลงทุนโดยตรงของบริษัทไทยในช่วงหลายปีที่

แผนภาพที่ 3-9 แสดงการลงทุนโดยตรงในต่างประเทศ จำแนกตามประเภทอุตสาหกรรม

Source : BOT

ที่มา : ธนาคารแห่งประเทศไทย

ผ่านมา คือการควบรวมกิจการ (Merger and Acquisitions) โดยประเทศที่เป็นเป้าหมายหลักที่บริษัท ไทยออกไปลงทุนโดยตรงมากที่สุดในช่วงระหว่างปี 2551 – 2557 ได้แก่ หมู่เกาะเคย์แมน ฮองกง สหภาพ เมียนมาร์ และสิงคโปร์ ตามลำดับ โดยการลงทุนในหมู่เกาะเคย์แมน ฮองกง และสิงคโปร์เป็นที่นิยม เช่นเดียวกับนักลงทุนประเทศอื่น ๆ เช่น สหรัฐฯ เพราะสามารถใช้ประเทศเหล่านี้เป็นฐานในการส่งเงินไป ลงทุนต่อไปยังประเทศที่สาม เนื่องจากสิทธิประโยชน์ในด้านภาษีและความสะดวกในการทำธุรกรรม เนื่องจากการเป็นศูนย์กลางทางการเงิน ในขณะที่ การลงทุนในเมียนมาร์ที่มีมูลค่าการลงทุนสูงเป็นลำดับที่ 3 นั้น มีลักษณะเป็นการนำกำไรสะสมมาใช้ลงทุน (Reinvestment of Earnings) อยู่ค่อนข้างมาก จากการที่ ธุรกิจไทยที่นำเงินไปลงทุนในเมียนมาร์ในช่วงก่อนหน้าไม่ได้มีการนำกำไรกลับประเทศ เนื่องจากข้อจำกัดใน

แผนภาพที่ 3-10 แสดงการลงทุนโดยตรงในต่างประเทศสุทธิ และกำไรส่งกลับประเทศ

ที่มา : ธนาคารแห่งประเทศไทย

การอนุญาตการนำเงินลงทุนกลับประเทศ เพราะประเทศอยู่ในภาวะขาดแคลนเงินตรา ต่างประเทศ

สำหรับกลุ่มอุตสาหกรรมหรือ ประเภทธุรกิจที่มีการออกไปลงทุนโดยตรงใน ต่างประเทศมากที่สุดนั้น หากจำแนกตาม โครงสร้างกลุ่มอุตสาหกรรมของตลาด หลักทรัพย์แห่งประเทศไทย² จะพบว่า การ ลงทุนส่วนใหญ่จะเป็นการลงทุนของกลุ่ม

สินค้าอุตสาหกรรม (Industrials) ที่ปรับเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่องตั้งแต่ช่วงปี 2553 เป็นต้นมา โดยในปี 2557 กลุ่มสินค้าอุตสาหกรรมมีมูลค่าการลงทุนอยู่ที่ 5,149 ล้านดอลลาร์ สรอ. รองลงมาเป็นกลุ่มทรัพยากร

² แยกกลุ่มอุตสาหกรรม ตามโครงสร้างการจัดกลุ่มอุตสาหกรรม (8 กลุ่ม) และหมวดธุรกิจ (28 หมวด) ของตลาดหลักทรัพย์ฯ

(Resources)

แ ล ะ

กลุ่มธุรกิจการเงิน (Financials) ตามลำดับ

นอกจากนี้ หากจำแนกการออกไปลงทุนโดยตรงในต่างประเทศของไทยตามประเภทธุรกิจ จะพบว่าประเภทธุรกิจไทยที่มีการออกไปลงทุนโดยตรงในต่างประเทศมากที่สุดนับตั้งแต่ปี 2550 จะได้แก่ ธุรกิจการทำเหมืองแร่และเหมืองหิน โดยเฉพาะในปี 2555 ที่มีมูลค่าการลงทุนเพิ่มมากถึง 3,735 ล้านบาท ทรียูเอสรัฐ รองลงมาเป็นกิจกรรมทางการเงินและประกัน (รวมธุรกิจ Holding Company) และธุรกิจ การขายส่งและการขายปลีก และการซ่อมยานยนต์และจักรยานยนต์ ตามลำดับ

ทั้งนี้ แม้ธุรกิจที่ออกไปลงทุนในต่างประเทศส่วนหนึ่งจะมีการนำกำไรที่ได้จากการลงทุนเก็บสะสม ไว้เพื่อลงทุนต่อในต่างประเทศ แต่ธุรกิจส่วนใหญ่ก็ยังนำกำไรที่ได้จากการลงทุนกลับมาเพื่อใช้หมุนเวียนใน ธุรกิจในประเทศ โดยจากข้อมูลตั้งแต่ปี 2551 เป็นต้นมา การนำกำไรที่ได้จากการลงทุนส่งกลับเข้ามาใน ประเทศมีการเติบโตสัมพันธ์กับมูลค่าการลงทุนโดยตรงในต่างประเทศสุทธิ โดยมูลค่าของกำไรส่งกลับเข้า มาในประเทศจะเฉลี่ยอยู่ที่ร้อยละ 4 – 7 เมื่อเทียบกับมูลค่าการลงทุนโดยตรงในต่างประเทศสุทธิในแต่ละปี

2. ความสำคัญของการลงทุนโดยตรงในต่างประเทศต่อเศรษฐกิจไทย

จากการศึกษาประสบการณ์ของต่างประเทศและของไทยเอง จะเห็นว่าทุกประเทศให้ความสำคัญกับการสนับสนุนให้เอกชนออกไปลงทุนในต่างประเทศ เนื่องจากคำนึงถึงประโยชน์ของ ประเทศในภาพรวม และความสำคัญต่อยุทธศาสตร์ในการพัฒนาประเทศในระยะยาวในหลาย ๆ ด้าน ได้แก่

2.1 การปรับโครงสร้างทางเศรษฐกิจของประเทศให้สามารถแข่งขันและ

เติบโตได้

จากข้อจำกัดในด้านการขยายตัวของเศรษฐกิจภายในประเทศที่มีมากขึ้นตาม โครงสร้างประชากรที่สูงอายุขึ้น และข้อจำกัดในด้านทรัพยากรอื่นๆ ของประเทศ ทำให้ภาคธุรกิจไทยและ

เศรษฐกิจของไทยเองจำเป็นต้องมีการปรับตัวและปรับโครงสร้างเพื่อเพิ่มศักยภาพในการผลิตเพื่อให้เศรษฐกิจสามารถเติบโตและแข่งขันได้ ในระยะต่อไป โดยมีข้อพิจารณาในด้านต่าง ๆ ดังนี้

2.1.1 การแสวงหาตลาดใหม่หรือรักษาส่วนแบ่งตลาดเดิมในประเทศ

ที่มีตลาดขนาดใหญ่หรือมีแนวโน้มที่จะเติบโตสูง (Market Seeking)

เนื่องจากธุรกิจขนาดใหญ่หลายแห่งได้ขยายตัวเพิ่มศักยภาพการเติบโตในประเทศแล้ว ประกอบกับเศรษฐกิจไทยเติบโตในอัตราที่น้อยกว่าเศรษฐกิจของประเทศอื่นในภูมิภาค ในช่วงที่ผ่านมา ธุรกิจหลายแห่งจึงจำเป็นต้องไปขยายกิจการไปในต่างประเทศ เพื่อแสวงหาตลาดใหม่ที่มีขนาดใหญ่และกำลังซื้อสูง (Market Seeking) เช่น จีน อินเดีย และอินโดนีเซียเพื่อให้ธุรกิจยังสามารถเติบโตได้ต่อเนื่อง

2.1.2 เพื่อแสวงหาทรัพยากรธรรมชาติและเข้าถึงวัตถุดิบและ

แรงงานที่ถูกกว่าในประเทศ (Resource and Labor Seeking)

ธุรกิจหลายแห่งออกไปลงทุนโดยตรงในประเทศที่มีความสมบูรณ์ในทรัพยากรธรรมชาติเพื่อเข้าถึงวัตถุดิบที่มีราคาถูก ซึ่งจะช่วยยกระดับความสามารถในการแข่งขันของบริษัทได้ ทั้งนี้ หากเปรียบเทียบกับประเทศในภูมิภาคอาเซียน หลายประเทศยังคงมีทรัพยากรการผลิตที่อุดมสมบูรณ์มากกว่าไทย อาทิ พม่าและเวียดนามมีไฟฟ้าและก๊าซธรรมชาติ อินโดนีเซียมีแหล่งน้ำมันดิบ ขณะที่ลาวและกัมพูชามีแหล่งสิริกัสม เป็นต้น ส่วนประเทศที่พัฒนาแล้วบางประเทศก็มีทรัพยากรธรรมชาติที่อุดมสมบูรณ์มากกว่าไทย เช่นกัน อาทิ ออสเตรเลียและน้ำตาลในออสเตรเลีย

นอกจากนี้ ค่าจ้างแรงงานเป็นอีกปัจจัยหนึ่งที่ผลักดันให้ภาคธุรกิจไทย

ออกไปลงทุนยังต่างประเทศมากขึ้น เนื่องจากค่าจ้างแรงงานของไทยค่อนข้างสูงเมื่อเทียบกับหลายประเทศในเอเชีย เช่น กัมพูชา เวียดนาม อินโดนีเซีย และจีน และมีแนวโน้มสูงขึ้นต่อเนื่องอีกจากนโยบายการปรับ

ค่าจ้างขั้นต่ำเป็น 300 บาท กอปรกับภาวะตลาดแรงงานไทยมีความตึงตัวมาก ส่งผลให้อุตสาหกรรมที่ใช้แรงงานเป็นหลักของไทย เช่น สิ่งทอ เริ่มมีการย้ายฐานการผลิตไปยังประเทศเพื่อนบ้านซึ่งมีค่าแรงต่ำกว่า และมีการให้สิทธิพิเศษต่าง ๆ ในการลงทุน

2.1.3 เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตรวมถึงการแสวงหาเทคโนโลยี

ใหม่ ๆ (Efficiency Seeking)

การออกไปลงทุนในต่างประเทศยังเป็นประโยชน์แก่ประเทศในแง่ของการแสวงหาเทคโนโลยีและการเพิ่มประสิทธิภาพในการผลิต โดยอาจอยู่ในรูปของการออกไปร่วมทุนกับผู้ประกอบการในต่างประเทศที่ดำเนินธุรกิจที่มีศักยภาพสูงเพื่อสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับธุรกิจของตน หรือการลงทุนในประเทศที่มีความสามารถหรือความถนัดในการผลิต อาทิ กลุ่มธุรกิจผลิตอัญมณี ที่นอกจากจะแสวงหาตลาดและวัตถุดิบแล้วยังมองสู่ทางการเพิ่มประสิทธิภาพโดยขยายฐานการผลิตไปยังประเทศที่มีความสามารถในการผลิตเช่น เยอรมนี เวียดนามและอินโดนีเซีย ส่วนกลุ่มธุรกิจอาหารกระป๋องและอาหารทะเลแช่แข็ง ได้มีการออกไปลงทุนในสหรัฐฯ เพื่อแสวงหาเทคโนโลยีการผลิตที่ดีกว่าในประเทศ

2.2 การกระจายความเสี่ยง (Risk Diversification) และการกระจาย

การถือครองสินทรัพย์ต่างประเทศจากภาครัฐไปสู่ภาคเอกชนมากขึ้น

การออกไปลงทุนในต่างประเทศยังช่วยในเรื่องของการกระจายความเสี่ยงของภาคธุรกิจ (Risk Diversification) ซึ่งเป็นทิศทางการบริหารกิจการที่มีความสำคัญมากขึ้นในปัจจุบัน โดยการออกไปลงทุนโดยตรงในต่างประเทศทำให้บริษัทสามารถกระจายความเสี่ยงทั้งในแง่ของ แหล่งผลิต วัตถุดิบ แรงงาน และตลาด รวมถึงความเสี่ยงที่อาจเกิดขึ้นจากความเสี่ยงของประเทศ (Country Risk) หากประเทศใดประเทศหนึ่งประสบปัญหาทางด้านเศรษฐกิจ ทำให้ภาคธุรกิจไม่ต้องพึ่งพาการเติบโตของธุรกิจจากเศรษฐกิจภายในประเทศแต่เพียงอย่างเดียว เช่น กรณีของธุรกิจในกลุ่มประเทศพัฒนาแล้ว เช่น สหรัฐฯ หรือยุโรป ในช่วงวิกฤตการเงินโลก ที่เศรษฐกิจภายในของประเทศตกต่ำลงมาก ธุรกิจขนาดใหญ่

ของประเทศเหล่านั้นก็ยังคงดำรงอยู่ได้ เช่น Nestle Unilever เนื่องจากบริษัทสามารถนำรายได้จากการดำเนินงานในต่างประเทศ มาชดเชยรายได้ที่ตกต่ำในประเทศแม่ ทำให้เครือบริษัทยังคงดำเนินธุรกิจต่อไปได้ในภาวะที่บางตลาดประสบปัญหาทางเศรษฐกิจ

นอกจากนี้ การลงทุนโดยตรงในต่างประเทศยังเป็นการกระจายการถือครองสินทรัพย์ต่างประเทศจากภาคทางการไปสู่ภาคเอกชนมากขึ้น ทำให้ภาคเอกชนมีสินทรัพย์ต่างประเทศที่สามารถใช้ฟุ้งฟิงได้ในภาวะที่เศรษฐกิจของประเทศมีปัญหา โดยไม่ต้องพึ่งพาเงินสำรองระหว่างประเทศแต่เพียงอย่างเดียว รวมถึงยังเป็นการลดภาระของทางการในการถือครองเงินสำรองระหว่างประเทศด้วย จากเดิมที่ทุกครั้งที่มีเงินทุนไหลเข้าจากต่างประเทศ รัฐบาลจำเป็นต้องซื้อดอลลาร์ สรอ. ไว้ เพื่อชะลอการแข็งค่าของเงินบาทที่เร็วเกินไปจนเอกชนไม่สามารถปรับตัวได้ ส่งผลให้เงินสำรองทางการของประเทศเพิ่มสูงขึ้นอย่างรวดเร็ว การที่สินทรัพย์ต่างประเทศส่วนใหญ่อยู่ในการบริหารจัดการของภาคการย่อมเป็นโครงสร้างที่ไม่สมดุล และขาดประสิทธิภาพสำหรับประเทศโดยรวม เมื่อเทียบกับ การให้เอกชนเป็นเจ้าของและบริหารทรัพยากรในส่วนนี้ ซึ่งสามารถบริหารจัดการตามกลไกตลาดที่หาประโยชน์กลับสู่ประเทศได้ดีกว่าในระยะยาว

2.3 ความสมดุลของธุรกรรมเงินตราต่างประเทศระหว่างเงินทุนไหลเข้าและเงินทุนไหลออก

การออกไปลงทุนในต่างประเทศ จะช่วยสร้างความสมดุลให้เกิดขึ้นระหว่างเงินทุนไหลเข้าและเงินทุนไหลออก ในเรื่องนี้ ประเทศไทยมีประสบการณ์การพัฒนาประเทศเช่นเดียวกับประเทศกำลังพัฒนาอื่นๆ คือ ในอดีตได้ดำเนินนโยบายโดยให้ความสำคัญกับการดึงเงินทุนเข้าประเทศ เพื่อชดเชยการออมที่ยังน้อยเมื่อเทียบกับความต้องการลงทุนของประเทศ ดังนั้น ในช่วงที่ผ่านมา เงินทุนเคลื่อนย้ายระหว่างประเทศของประเทศไทยจึงเป็นด้านเงินไหลเข้าเป็นส่วนใหญ่ ทั้งจากการเกินดุลบัญชีเดินสะพัด หรือการที่ต่างชาติเข้ามาลงทุนใน portfolio investment ภาวะการณ์ที่ไม่สมดุลเช่นนี้ ได้สร้างแรงกดดันต่ออัตราแลกเปลี่ยนให้มีแนวโน้มไปทิศทางด้านขาแข็ง ซึ่งกระทบต่อภาคการส่งออก เงินทุนเคลื่อนย้ายที่

สมดุล คือ มีความคล่องตัวทั้งขาเข้าและขาออก จะช่วยให้อัตราแลกเปลี่ยนมีความยืดหยุ่นมากขึ้น ซึ่งจะ
 ช่วยเป็นแรงต้าน (shock absorber) ให้ระบบเศรษฐกิจของประเทศได้มากขึ้น รวมถึง เป็นการนำ
 ทรัพยากรจากการเกินดุลบัญชีเดินสะพัดของประเทศที่สะสมมาเป็นเวลาหลายปีไปใช้ให้เกิดประโยชน์ใน
 การสร้างเติบโตของกิจการในต่างประเทศ ทำให้ประเทศไทยมีฐานะเป็นประเทศเจ้าหนี้มากขึ้น ลดภาระ
 ของทางการในการเป็นฝ่ายตั้งรับ (absorb) เงินทุนส่วนเกินจากการเกินดุลบัญชีเดินสะพัด โดยปล่อยให้
 กลไกตลาดทำงานได้มากขึ้น เช่น ในกรณีของประเทศไทยที่ค่าเงินเยนต้องปรับตัวจาก 360 เยน ต่อ
 1 ดอลลาร์ สรอ. มาเป็น 80 เยน ต่อ 1 ดอลลาร์ สรอ. ทำให้ธุรกิจของญี่ปุ่นจำเป็นต้องออกไปลงทุนใน
 ต่างประเทศ เพื่อรักษาความสามารถในการแข่งขันของประเทศ

สำหรับประเด็นที่อาจมีความกังวลว่าการส่งเสริมการลงทุนโดยตรงในต่างประเทศ
 จะเป็นการนำเอาทรัพยากรหรือเงินทุนที่ควรจะไปใช้ในการพัฒนาภายในประเทศเองออกไปใช้ลงทุน
 เพื่อสร้างความเติบโตให้กับประเทศอื่นนั้น น่าจะไม่ใช่ข้อจำกัดในระยะยาวเนื่องจาก 1) บริษัทที่ออกไป
 ลงทุนโดยตรงในต่างประเทศส่วนใหญ่เป็นบริษัทที่เติบโตในไทยค่อนข้างเต็มศักยภาพแล้วทั้งในแง่ของ
 แรงงาน วัตถุดิบ และเทคโนโลยี ซึ่งการออกไปลงทุนในต่างประเทศจะเป็นการช่วยเพิ่มศักยภาพของ
 บริษัทให้มีความสามารถในการเติบโตภายในประเทศเพิ่มขึ้นด้วย โดยเฉพาะในแง่ของการแสวงหาแหล่ง
 วัตถุดิบและเทคโนโลยีใหม่ ๆ ที่จะช่วยให้ธุรกิจในประเทศยังสามารถเติบโตภายในประเทศได้ต่อไป 2)
 ภาคธุรกิจไทยที่ออกไปลงทุนโดยตรงในต่างประเทศในปัจจุบันมีการใช้การระดมทุนจากแหล่งเงินทุนใน
 ต่างประเทศ หรือให้บริษัทลูกในต่างประเทศเป็นผู้ระดมทุนเองมากขึ้น ในขณะที่ การใช้แหล่งเงินทุนจาก
 บริษัทแม่ภายในประเทศมักจะใช้แต่เพียงช่วงแรกเริ่มของการออกไปลงทุนในแต่ละประเทศเป็นส่วนใหญ่
 3) การระดมทุนเพื่อออกไปลงทุนในต่างประเทศจะส่งผลกระทบต่อสภาพคล่องเงินบาทในประเทศแต่
 เพียงในระยะสั้นเท่านั้น เนื่องจากสภาพคล่องเงินบาทที่ระดมทุนได้จะถูกนำมาแลกเปลี่ยนเป็นเงินตรา
 ต่างประเทศเพื่อนำออกไปลงทุน โดยแหล่งเงินตราต่างประเทศจะมาจากระบบ ธพ. ที่ไปกู้ยืมมาจาก
 ต่างประเทศ หรือ ทางการ ที่ลดจำนวนเงินสำรองระหว่างประเทศ เพราะการลงทุนในต่างประเทศต้องใช้

เงินตราต่างประเทศ ไม่ใช่เงินบาทของไทย ดังนั้น สภาพคล่องเงินบาทที่นำมาแลกเปลี่ยนเงินตราต่างประเทศ ก็มิได้จะหายไปไหน จะถูกนำกลับมาหมุนเวียนใช้ในระบบเศรษฐกิจต่อไป ทั้งนี้ สภาพคล่องภายในประเทศที่ยังมีอยู่มากในระบบธนาคารพาณิชย์ไทย ในปัจจุบันยังเป็นปัจจัยสำคัญที่ช่วยสนับสนุนแหล่งเงินทุนให้ภาคเอกชนสามารถออกไปลงทุนได้ และไม่เกิดการเบียดเบียนทรัพยากรทางการเงินในประเทศ

อนึ่ง แม้ภาคธุรกิจไทยจะไม่มี การออกไปลงทุนโดยตรงในต่างประเทศ แต่โอกาสที่เศรษฐกิจไทยจะมีการเติบโตในอัตราที่สูงเหมือนในช่วงก่อนหน้าที่มีอัตราการเติบโตเป็นตัวเลขสองหลัก (double digit) นั้น น่าจะเกิดขึ้นได้ยากในภาวะปัจจุบัน เนื่องจากฐานของผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศ (GDP) ที่ขยายใหญ่ขึ้น กอปรกับเศรษฐกิจไทยมีการเติบโตได้เต็มศักยภาพที่มีในระดับหนึ่งแล้ว ซึ่งหากภาคธุรกิจไม่มีการพัฒนาในแง่ของเทคโนโลยีการผลิตหรือ R&D ซึ่งส่วนหนึ่งจะได้มาจากการออกไปลงทุนในต่างประเทศแล้ว การเติบโตภายในประเทศก็จะถูกจำกัดอยู่ภายใต้ศักยภาพการผลิตที่มีอยู่ในปัจจุบัน

3. การลงทุนโดยตรงในต่างประเทศ และ การเติบโตของเศรษฐกิจไทย

การลงทุนโดยตรงในต่างประเทศมีประโยชน์ต่อประเทศในด้านต่าง ๆ ตามที่กล่าวไปข้างต้น แต่ก็อาจมีผลกระทบบ้าง เช่น กรณีที่การออกไปลงทุนโดยตรงในต่างประเทศเป็นการย้ายฐานการผลิตจากในประเทศไปยังต่างประเทศ อาจส่งผลกระทบต่อการจ้างงานในประเทศ เนื่องจากสินค้าดังกล่าวได้ย้ายไปผลิตในต่างประเทศ ทดแทนการผลิตในประเทศเพื่อการส่งออก นอกจากนี้ การย้ายฐานการผลิตดังกล่าว ยังส่งผลให้การส่งออกของประเทศลดลง และกระทบฐานะดุลการค้าของประเทศ แต่จะมองเห็นผลหักล้างในดุลบัญชีเดินสะพัด ที่จะมีรายรับจากการปันผลจากต่างประเทศ เช่น ประเทศญี่ปุ่นที่ดุลการค้าขาดดุลแต่ดุลบัญชีเดินสะพัด เกินดุลต่อเนื่อง

นอกจากนี้ ยังมีประเด็นในด้านการกระจายรายได้ ที่อาจมองได้ว่าผลประโยชน์ของการลงทุนโดยตรงในต่างประเทศที่เกิดขึ้นค่อนข้างกระจุกตัวเพียงแค่เจ้าของทุน หรือ กิจการขนาดใหญ่ที่มี

ศักยภาพในการออกไปลงทุน โดยไม่มีการกระจายไปยังประชากรกลุ่มอื่น ๆ (เช่น กลุ่มประชากรที่มีรายได้น้อย หรือลูกจ้าง) เมื่อเปรียบเทียบกับการรักษาการลงทุนให้อยู่แต่ในประเทศที่อาจเพิ่มการจ้างงานและการใช้จ่ายต่าง ๆ ในประเทศ อย่างไรก็ตาม หากพิจารณาในมุมมองของผู้มีรายได้น้อย หรือลูกจ้าง ปัจจุบันลูกจ้างในประเทศไทยนับว่ามีความมั่นคงในการดำรงชีวิตที่ดีขึ้นตามลำดับ ไม่ว่าจะในรูปแบบของกองทุนประกันสังคม กองทุนสำรองเลี้ยงชีพ ประกันชีวิต ประกันภัย กองทุนบำเหน็จบำนาญข้าราชการ และล่าสุดที่จะตามมา คือ กองทุนการออมแห่งชาติ กองทุนต่าง ๆ เหล่านี้เป็นผู้ลงทุนสถาบันที่มีบทบาทสูงในตลาดหลักทรัพย์ของไทย ที่มีทั้งนักลงทุนรายย่อยที่ลงทุนในบริษัทจดทะเบียนที่ออกไปลงทุนในต่างประเทศ (ทั้งการลงทุนด้วยตนเองและการลงทุนผ่านกองทุนต่าง ๆ ที่บริหารเงินออมให้) นักลงทุนกลุ่มนี้ย่อมได้รับประโยชน์จากการเติบโตของกิจการ กลับมาในรูปแบบต่าง ๆ ทั้งในรูปแบบของการปันผล และมูลค่าหุ้นที่เพิ่มขึ้นตามระยะเวลาและการเติบโตของกิจการ ซึ่งเมื่อพิจารณาถึงการบันทึกบัญชีของบริษัทไทยที่มีการลงทุนโดยตรงในต่างประเทศ มาตรฐานบัญชีมีข้อกำหนดเกี่ยวกับการจัดทำงบการเงินที่เกี่ยวข้องกับกิจการในต่างประเทศ ดังนี้

1. กรณีที่บริษัทไทยมีสิทธิหรือความเสี่ยงในกิจการในต่างประเทศตั้งแต่ 50% หรือมีอำนาจในควบคุมกิจการ (กิจการในต่างประเทศจัดเป็นบริษัทย่อย) : มาตรฐานบัญชีกำหนดให้บริษัทไทยต้องรวมงบการเงินของบริษัทย่อยทั้งหมดไว้ในงบการเงินรวม (Consolidated Financial Statement) โดยจะมีการรวมสินทรัพย์และหนี้สิน รวมถึงรายได้และรายจ่ายของบริษัทย่อยรวมกับบริษัทในไทย

2. กรณีที่บริษัทไทยมีสิทธิหรือความเสี่ยงในกิจการในต่างประเทศตั้งแต่ 20% - 50% หรือมีอิทธิพลอย่างมีนัยสำคัญในกิจการที่ต่างประเทศ เช่น มีตัวแทนในคณะกรรมการบริษัท เป็นต้น (กิจการในต่างประเทศจัดเป็นบริษัทร่วม) : มาตรฐานบัญชีกำหนดให้บริษัทไทยต้องรับรู้เงินลงทุนในบริษัทร่วมในงบแสดงฐานะการเงินของงบการเงินรวม โดยเงินลงทุนดังกล่าวจะเพิ่มขึ้นหรือลดลงตามส่วนแบ่งกำไรหรือขาดทุนของกิจการในต่างประเทศตามสัดส่วนการถือหุ้น และจะรับรู้รายได้ผ่านส่วนแบ่งกำไรจากเงินลงทุนในบริษัทร่วม ในงบการเงินกำไรขาดทุนของงบการเงินรวม

3. กรณีที่บริษัทไทยมีสิทธิออกเสียงในกิจการในต่างประเทศต่ำกว่า 20% : มาตรฐานบัญชีกำหนดให้บริษัทไทยต้องรับรู้เงินลงทุนดังกล่าวตามวัตถุประสงค์ เช่น เป็นหลักทรัพย์เพื่อขาย (แสดงในราคาตลาด) หรือเงินลงทุนทั่วไป (แสดงในราคาทุน) และจะรับรู้รายได้ในรูปของเงินปันผล ในงบการเงินกำไรขาดทุนของงบการเงินรวม

ตารางที่ 3-1 แสดงการบันทึกบัญชีของบริษัทไทยที่มีการลงทุนโดยตรงในต่างประเทศ

สิทธิออกเสียง	งบแสดงฐานะการเงิน	งบกำไรขาดทุน
ตั้งแต่ 50% หรือมีอำนาจในการควบคุม (บริษัทย่อย)	รวมสินทรัพย์และหนี้สินของบริษัทย่อย	รวมรายได้และค่าใช้จ่ายของบริษัทย่อย
ตั้งแต่ 20% - 50% หรือมีอิทธิพลอย่างมีนัยสำคัญ (บริษัทร่วม)	รับรู้เป็นเงินลงทุนในบริษัทร่วม	รับรู้ส่วนแบ่งกำไรจากเงินลงทุนในบริษัทร่วม
ต่ำกว่า 20%	รับรู้เป็นหลักทรัพย์เพื่อขายหรือเงินลงทุนทั่วไป	เงินปันผลรับ

ที่มา : สภาวิชาชีพบัญชี ในพระบรมราชูปถัมภ์

ดังนั้น บริษัทไทยที่มีการลงทุนโดยตรงในต่างประเทศ จะมีการส่งผ่านกำไรจากกิจการในต่างประเทศกลับมายังบริษัทไทยในรูปแบบต่าง ๆ ซึ่งจะส่งผลให้ผู้ถือหุ้นของบริษัทได้รับประโยชน์จากการเติบโตของกิจการ ในรูปของ Capital gain และเงินปันผล ซึ่งผู้ถือหุ้นของบริษัทนอกจากกลุ่มเจ้าของกิจการ และนักลงทุนในต่างประเทศแล้ว จะมีกลุ่มนักลงทุนรายย่อย รวมถึงกลุ่มนักลงทุนสถาบันต่าง ๆ เช่น กองทุนรวม กองทุนสำรองเลี้ยงชีพ กบข. สำนักงานประกันสังคม บริษัทประกันชีวิต ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการบริหารเงินออมให้แก่คนไทย ซึ่งการขยายการลงทุนออกไปในต่างประเทศจะช่วยเพิ่มความมั่งคั่งให้แก่คนไทยที่เป็นสมาชิกกองทุนเงินออมต่าง ๆ เหล่านี้ด้วย

จากข้อมูลการลงทุนของนักลงทุนสถาบันที่มีการบริหารเงินออมและเงินลงทุนให้แก่คนไทย (ตามตารางที่ 3-2) พบว่านักลงทุนสถาบันมีการลงทุนในตราสารทุนของบริษัทต่าง ๆ อยู่น้อยตามนโยบายการลงทุนของแต่ละกลุ่มนักลงทุนสถาบัน โดยนักลงทุนสถาบันกลุ่มกองทุนรวม กลุ่มบริษัทประกันชีวิต และกลุ่มกองทุนสำรองเลี้ยงชีพ มีมูลค่าเงินลงทุนในตราสารทุนค่อนข้างมาก โดยเฉพาะกลุ่มกองทุนรวมที่เป็นหนึ่งในตัวกลางในการบริหารเงินออมให้แก่คนไทย มีการลงทุนในตราสารทุนผ่านกองทุนรูปแบบต่าง ๆ เช่น กองทุนรวมตราสารทุน กองทุน Long-Term Equity Fund (LTF) เป็นต้น

นอกจากนี้ ในระยะต่อไปจะมีการจัดตั้งกองทุนการออมแห่งชาติ ซึ่งเป็นกองทุนที่มีลักษณะคล้ายกับกองทุนประกันสังคม สำหรับกลุ่มแรงงานที่ยังไม่ได้รับการคุ้มครอง เช่น แรงงานที่มีอาชีพอิสระ รวมถึงเกษตรกร เป็นต้น เพื่อเป็นช่องทางการออมเงินในระยะยาวและได้รับเงินบำนาญไว้ใช้จ่ายยามชราภาพ เนื่องจากปัจจุบันประเทศไทยยังไม่มีระบบการออมเพื่อการชราภาพที่ครอบคลุมภาคแรงงานทุกประเภทได้อย่างทั่วถึง และแรงงานเหล่านี้มีความเสี่ยงที่จะตกอยู่ในความยากจนในวัยสูงอายุ อันเนื่องมาจากไม่มีช่องทางให้เข้าถึงเครื่องมือการออมเงินในขณะที่อยู่ในวัยทำงาน คณะรัฐมนตรีจึงเห็นชอบให้มีจัดตั้งกองทุนการออมแห่งชาติ เพื่อเป็นช่องทางการออมขั้นพื้นฐานให้แก่ผู้ที่ยังไม่ได้รับความคุ้มครองให้ได้รับผลประโยชน์ในรูปแบบบำนาญ อันเป็นการสร้างความเท่าเทียมและเป็นธรรมในการดูแลจากภาครัฐ ซึ่งกองทุนการออมแห่งชาติดังกล่าวอาจมีการจัดสรรเงินเพื่อลงทุนในตราสารทุน ซึ่งหากมีการลงทุนในบริษัทที่มีการขยายกิจการออกไปลงทุนในต่างประเทศ จะช่วยเพิ่มความมั่นคงให้กับกลุ่มแรงงานที่มีอาชีพอิสระ รวมถึงเกษตรกร ที่ลงทุนในกองทุนการรวมแห่งชาติด้วยเช่นกัน

ตารางที่ 3-2 แสดงมูลค่าการลงทุนของนักลงทุนสถาบัน ณ สิ้นปี 2557

มูลค่าการลงทุนของ institutional investors ณ สิ้นปี 57 (ล้านบาท)

นักลงทุน	สินทรัพย์ทางการเงิน / เงินลงทุน	มูลค่าการลงทุนในปัจจุบัน		เกณฑ์การลงทุนในตราสารทุน
		ลงทุนในตราสารหนี้ภาครัฐและเอกชน (ร้อยละต่อสินทรัพย์รวม)	ลงทุนในตราสารทุน (ร้อยละต่อสินทรัพย์รวม)	
กองทุนรวม*	3,282,728	837,912 (25.5%)	829,138 (25.3%)	- ขึ้นอยู่กับประเภทของกองทุน** เช่น กองทุนตราสารแห่งทุนจะต้องลงทุนในหุ้นไม่ต่ำกว่า 65%, กองทุนผสม (แบบกำหนดสัดส่วน) จะลงทุนในหุ้นได้ไม่เกิน 65%
กองทุนสำรองเลี้ยงชีพ (ม.ค. 58)	844,096	401,432 (47.6%)	140,798 (16.7%)	
กองทุนบำเหน็จบำนาญข้าราชการ*	491,583	297,349 (60.5%)	57,190 (11.6%)	- ยังไม่พบข้อมูลเกณฑ์การลงทุนแต่มีนโยบายการจัดสรรเงินทุน ดังนี้ ตราสารทุนไทย 8% ตราสารทุนโลก 8% ตราสารหนี้ไทย 62% ตราสารหนี้โลก 10%
กองทุนประกันสังคม	1,251,859	1,046,764 (83.6%)	113,513 (9.1%)	- ลงทุนในหลักทรัพย์ที่มีความมั่นคงสูงไม่ต่ำกว่าร้อยละ 60 ของเงินกองทุน ได้แก่ ตัวเงินคลัง พันธบัตรรัฐบาล พันธบัตรรัฐวิสาหกิจที่มีกระทรวงการคลังค้ำประกัน และเงินฝากธนาคารที่ได้รับการค้ำประกัน หุ้นกู้เอกชนที่ได้รับการจัดอันดับเครดิต - ลงทุนในหลักทรัพย์ที่มีความเสี่ยงไม่เกินร้อยละ 40 ของเงินกองทุน ได้แก่ ตราสารหนี้อื่นๆ หน่วยลงทุน และหุ้นสามัญ
บริษัทประกันชีวิต	2,204,331	1,794,844 (81.4%)	165,198 (7.5%)	- การลงทุนในแต่ละบริษัทไม่เกิน 15% ของสินทรัพย์ลงทุน และลงทุนในหุ้นรวมไม่เกิน 30% ของสินทรัพย์ลงทุน
บริษัทประกันวินาศภัย	257,886	87,120 (33.8%)	70,225 (27.2%)	
นักลงทุนกลุ่มอื่น : สหกรณ์*** (ธ.ค. 56)	1,941,199	173,226**** (8.9%)		การลงทุนในตราสารทุนจะต้องได้รับความเห็นชอบจากคณะกรรมการพัฒนาการสหกรณ์แห่งชาติ (คพช.) และลงทุนได้ไม่เกินทุนสำรองของสหกรณ์

หมายเหตุ:

* เฉพาะการลงทุนในประเทศ

** นโยบายการลงทุนของกองทุนตามเกณฑ์ ก.ล.ต. มีดังนี้

การลงทุนในตราสารแห่งทุน: ลงทุนในตราสารทุนเฉลี่ยไม่ต่ำกว่า 65% ของ NAV

การลงทุนในตราสารหนี้: จะเน้นลงทุนในเงินฝาก ตราสารหนี้ต่างๆ

การลงทุนแบบผสม:

แบบกำหนดสัดส่วนระหว่างหุ้นและตราสารหนี้: ลงทุนในตราสารทุนไม่เกิน 65% ของ NAV หากเกินจะถือเป็นนโยบายตราสารแห่งทุน

แบบไม่กำหนดสัดส่วนการลงทุน: รูปแบบการลงทุนจะถูกกำหนดโดย บลจ.

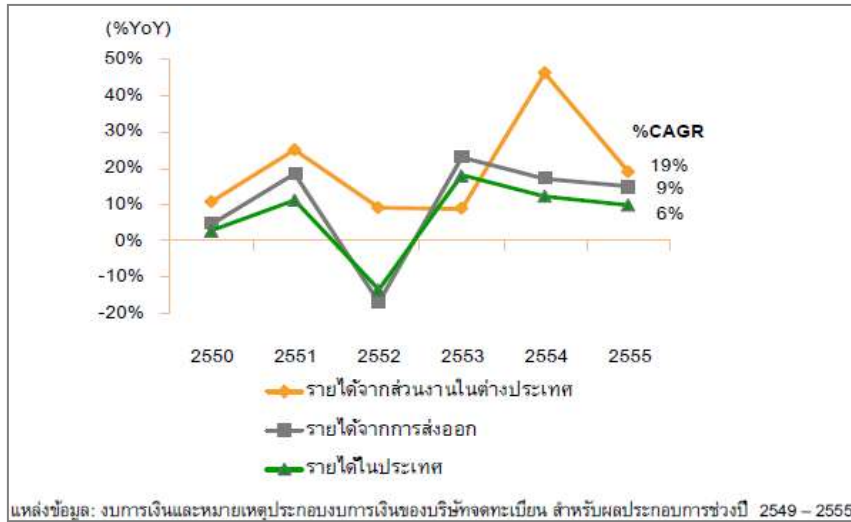
การลงทุนพิเศษ: ลงทุนใน MMF ลงทุนใน guaranteed fund และ ลงทุนใน capital protect fund

*** สหกรณ์ไม่ถือว่าเป็นนักลงทุนสถาบัน เนื่องจากยังไม่มีความเชี่ยวชาญในการลงทุน

**** เงินลงทุนไม่รวมการให้สินเชื่อ

ที่มา : ธนาคารแห่งประเทศไทย

แผนภาพที่ 3-11 แสดงผลประกอบการของบริษัทจดทะเบียนในช่วงปี 2549 - 2555

ที่มา : ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย

นอกจากนี้ จากข้อมูลเอกสารงานวิจัยของตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย³ พบว่ารายได้จากส่วนงานในต่างประเทศของบริษัทขนาดใหญ่ (บริษัทในกลุ่ม SET 100 จำนวน 19 บริษัท) และบริษัทขนาดกลางและเล็ก (บริษัทในกลุ่ม Non-SET 100 จำนวน 22 บริษัท) มีการเติบโตในอัตราเฉลี่ยที่ร้อยละ 19 ต่อปีในช่วงปี 2549-2555 ซึ่งมีอัตราการเติบโตสูงกว่ารายได้ในประเทศที่เติบโตเฉลี่ยร้อยละ 6 ต่อปี ซึ่งแสดงถึงศักยภาพของการเติบโตของบริษัทจดทะเบียนที่ออกไปลงทุนโดยตรงในต่างประเทศ อีกทั้ง รายได้จากส่วนงานในต่างประเทศของบริษัทจดทะเบียนมีการเติบโตขึ้นอย่างต่อเนื่อง โดยในปี 2557 รายได้จากต่างประเทศของบริษัทจดทะเบียนมีอัตราการขยายตัวสูงถึงร้อยละ 8.2 คิดเป็นมูลค่ากว่า 2.87 ล้านล้านบาท และมีสัดส่วนเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่องเมื่อเทียบกับรายได้ทั้งหมดของบริษัท โดยเพิ่มขึ้นเป็นร้อยละ 46 ในปี 2557 จากร้อยละ 42 ในปี 2554

³ เอกสารงานวิจัยตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย ฉบับที่ 1/2556 หัวข้อ “โอกาสการเติบโตของบริษัทจดทะเบียนไทยจากการลงทุนทางตรงในต่างประเทศ”

ดังนั้น ถึงแม้ว่าเงินที่ส่งออกไปลงทุนโดยตรงในต่างประเทศ อาจไม่ได้สร้างรายได้โดยตรงให้แก่คนไทย เช่น การจ้างงาน หรือการใช้จ่ายต่างๆ ในประเทศ เช่น การซื้อวัตถุดิบหรือปัจจัยการผลิตต่าง ๆ การก่อสร้าง เป็นต้น แต่การลงทุนโดยตรงในต่างประเทศสามารถเพิ่มความมั่งคั่งให้แก่คนไทยได้ โดยคนไทยล้วนมีส่วนได้เสียกับการเจริญเติบโตของบริษัทจดทะเบียนไม่ทางตรงด้วยการลงทุนในตราสารทุนเอง หรือผ่านกองทุนเงินออมต่าง ๆ

สรุป

การลงทุนโดยตรงของไทยในต่างประเทศก็มีพัฒนาการอย่างต่อเนื่องจากอดีตจนถึงปัจจุบัน โดยประเทศไทยได้มีการผ่อนคลายให้ภาคเอกชนที่เป็นนิติบุคคลสามารถนำเงินออกไปลงทุนโดยตรงในต่างประเทศได้โดยเสรี ตั้งแต่เดือนตุลาคม ปี 2553 เป็นต้นมา ส่งผลให้เงินลงทุนโดยตรงของไทยในต่างประเทศปรับเปลี่ยนอย่างก้าวกระโดดในช่วงที่ผ่านมา อย่างไรก็ตาม แม้การลงทุนโดยตรงของไทยในต่างประเทศจะขยายตัวได้อย่างต่อเนื่อง แต่ก็ถือว่ายังอยู่ในระดับต่ำเมื่อเทียบกับประเทศในภูมิภาคหลายประเทศซึ่งส่วนใหญ่เป็นประเทศที่มีพัฒนาการทางเศรษฐกิจในระดับที่สูง รวมถึงยังมีการกระจุกตัวอยู่แต่ในกลุ่มธุรกิจขนาดใหญ่เป็นสำคัญ

พัฒนาการของการลงทุนโดยตรงในต่างประเทศก่อให้เกิดประโยชน์โดยตรงต่อประเทศให้มีการแข่งขันและเติบโตได้อย่างยั่งยืน โดยมุ่งเน้นการแสวงหาตลาดใหม่ที่มีขนาดใหญ่และกำลังซื้อสูง การแสวงหาแหล่งสมบูรณ์ทางทรัพยากรธรรมชาติ วัตถุดิบ และแรงงาน นอกจากนี้ยังช่วยกระจายความเสี่ยงของธุรกิจทำให้ภาคธุรกิจไม่ต้องพึ่งพาการเติบโตของเศรษฐกิจในประเทศแต่เพียงอย่างเดียว รวมถึงการสร้างความสะดวกของธุรกรรมเงินตราต่างประเทศ ซึ่งทำให้ประเทศไม่ต้องพึ่งพาเงินสำรองระหว่างประเทศเมื่อเกิดวิกฤตทางเศรษฐกิจ

ประโยชน์ที่ประเทศไทยได้รับจากการลงทุนในต่างประเทศของกิจการนั้นหลักใหญ่จะอยู่ในรูปของมูลค่าหุ้นที่เพิ่มขึ้นตามระยะเวลาและเงินปันผลส่งกลับของกิจการ ซึ่งสามารถเพิ่มความมั่งคั่งให้แก่

ประเทศได้ ซึ่งโดยส่วนใหญ่กิจการไทยที่ไปลงทุนในต่างประเทศนั้นเป็นบริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ และคนไทยจะได้รับประโยชน์โดยตรงจากการเจริญเติบโตของบริษัทจดทะเบียน ผ่านการลงทุนในตราสารทุนเอง หรือผ่านกองทุนเงินออมต่างๆ ไม่ว่าจะเป็น กองทุนรวม กองทุนสำรองเลี้ยงชีพ กบข. สำนักงานประกันสังคม บริษัทประกันชีวิต นอกจากประโยชน์โดยตรงต่อกิจการแล้ว การลงทุนโดยตรงในต่างประเทศยังเอื้อประโยชน์ทางอ้อมต่อการขยายขีดจำกัดในการเติบโตของประเทศ ให้ไม่ถูกจำกัดอยู่ภายใต้ศักยภาพการผลิตที่มีอยู่ในปัจจุบัน

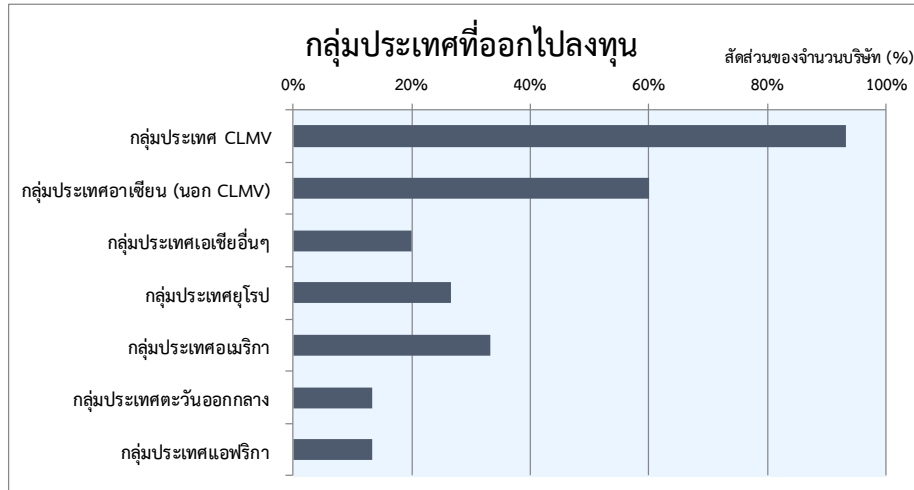
การลงทุนในต่างประเทศของไทยนั้นย่อมส่งผลกระทบต่อเศรษฐกิจในประเทศบ้าง ทั้งในกรณีการย้ายฐานการผลิตจากในประเทศไปยังต่างประเทศทำให้การจ้างงานในประเทศต่ำลง ผลกระทบจากการส่งออกที่ลดลงทำให้ดุลการค้าของประเทศขาดดุลเพิ่มขึ้น และประเด็นด้านการกระจายตัวของรายได้ที่กระจุกตัวอยู่เฉพาะกลุ่มกิจการขนาดใหญ่ที่มีศักยภาพในการออกไปลงทุน อย่างไรก็ตาม ประเด็นดังกล่าวไม่น่าเป็นห่วงนัก เนื่องจากภาคเอกชนที่ออกไปลงทุนในต่างประเทศส่วนใหญ่เป็นกิจการขนาดใหญ่ที่เติบโตในไทยค่อนข้างเต็มศักยภาพแล้ว ซึ่งการออกไปลงทุนในต่างประเทศจะช่วยเพิ่มศักยภาพในการเติบโตของกิจการแม่ในไทยให้สามารถเติบโตต่อไปได้อีก นอกจากนี้ กิจการส่วนใหญ่ที่ออกไปลงทุนยังนิยมใช้การระดมทุนจากแหล่งเงินทุนในต่างประเทศมากขึ้น ในขณะที่ จะใช้เงินลงทุนจากในประเทศไทย เฉพาะในช่วงแรกของการจัดตั้งกิจการ ซึ่งเงินที่ระดมได้ส่วนใหญ่จะถูกแลกเปลี่ยนเป็นเงินตราต่างประเทศและส่งผลกระทบต่อสภาพคล่องเงินบาทในประเทศในระยะเวลานั้นๆ เท่านั้น โดยที่ไม่ก่อให้เกิดการเบียดเบียนทรัพยากรทางการเงินภายในประเทศในระดับที่น่าเป็นกังวล

บทที่ 4

ปัญหาและอุปสรรคของธุรกิจไทยที่ออกไปลงทุนในต่างประเทศ

แม้ว่าการลงทุนโดยตรงในต่างประเทศจะสามารถเติบโตได้อย่างต่อเนื่องในช่วงที่ผ่านมา แต่ก็ยังมีปัญหาและอุปสรรคในอีกหลายๆ ด้านที่เป็นข้อจำกัดต่อการออกไปลงทุนในต่างประเทศของธุรกิจไทย เช่น ปัญหาด้านการเข้าถึงข้อมูลที่เป็นต่อการออกไปลงทุน ปัญหาด้านภาษี หรือปัญหาเกี่ยวกับกฎระเบียบต่างๆ ทั้งของไทยและต่างประเทศ ดังนั้น เพื่อศึกษาถึงปัจจัยที่เป็นปัญหาและอุปสรรคต่อการลงทุนในต่างประเทศของไทยเพื่อที่จะนำข้อมูลที่ได้มาใช้ประโยชน์ในการดำเนินนโยบายและประสานกับหน่วยงานภาครัฐต่าง ๆ ในการแก้ไขปัญหาและอุปสรรคต่างๆ ให้ภาคเอกชนสามารถออกไปลงทุนในต่างประเทศได้สะดวกขึ้นนั้น ธปท. ได้เข้าพบเพื่อหารือกับธุรกิจต่าง ๆ ที่มีการนำเงินออกไปลงทุนในต่างประเทศหรือมีแผนที่จะออกไปลงทุนในต่างประเทศเพื่อให้ทราบถึงปัญหาต่าง ๆ รวมถึงมีการส่งแบบสำรวจไปยังบริษัทต่าง ๆ ของไทยที่มีการออกไปลงทุนในต่างประเทศ ซึ่งส่วนใหญ่จะครอบคลุมกิจการขนาดใหญ่ และมีบางรายเป็น SMEs รวมจำนวนกว่า 50 บริษัท ซึ่งผลจากการเข้าพบและการจัดทำแบบสำรวจทำให้สามารถได้ข้อสรุป เกี่ยวกับปัญหาและอุปสรรคที่สำคัญของการออกไปลงทุนในต่างประเทศที่สำคัญได้ดังนี้

แผนภาพที่ 4-1 แสดงกลุ่มประเทศที่ออกไปลงทุน

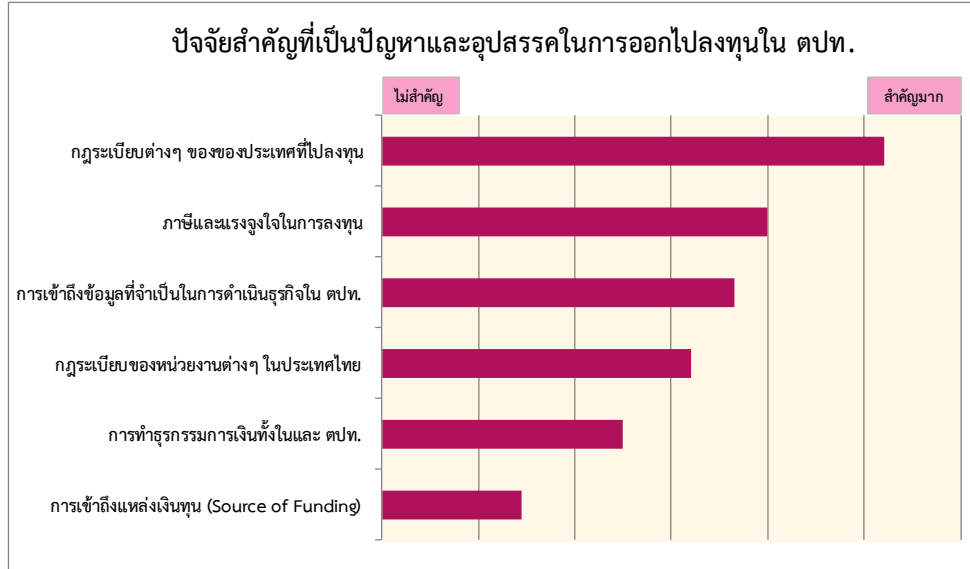

ที่มา : ผลการสำรวจผู้ประกอบการโดยธนาคารแห่งประเทศไทย

ผลจากแบบสำรวจพบว่าธุรกิจไทยที่ตอบแบบสำรวจ ได้มีการออกไปลงทุนในกลุ่มประเทศ CLMV (Cambodia, Laos, Myanmar and Vietnam) และอาเซียนเป็นหลัก ส่วนที่เหลือเป็นการลงทุนในกลุ่มประเทศสหรัฐฯ ยุโรป และเอเชียอื่น ๆ

โดยจากการตอบแบบสำรวจพบว่าปัจจัยที่เป็นปัญหาและอุปสรรคในการลงทุนในต่างประเทศที่สำคัญ 3 อันดับแรก ได้แก่ ปัญหาเกี่ยวกับกฎระเบียบต่าง ๆ ของประเทศที่ออกไปลงทุน ปัญหาด้านภาษีและแรงจูงใจในการลงทุน รวมถึงปัญหาการเข้าถึงข้อมูลต่าง ๆ ที่จำเป็นของประเทศที่ไปลงทุน ขณะที่ ปัญหาเกี่ยวกับกฎระเบียบของหน่วยงานต่าง ๆ ในประเทศไทย ปัญหาเกี่ยวกับการทำธุรกรรมการเงินทั้งในและต่างประเทศ รวมถึงข้อจำกัดในการเข้าถึงแหล่งเงินทุน (Source of Funding) เป็นปัญหาและอุปสรรคที่เป็นปัจจัยรองลงมา โดยที่รายละเอียดเกี่ยวกับปัญหาอุปสรรคในแต่ละด้านจากแบบสำรวจสามารถสรุปได้ ดังนี้

แผนภาพที่ 4-2 แสดงปัจจัยสำคัญที่เป็นปัญหาและอุปสรรคในการออกไปลงทุนใน ตปท.

ที่มา : ผลการสำรวจผู้ประกอบการโดยธนาคารแห่งประเทศไทย

1. ปัญหาเกี่ยวกับกฎระเบียบและการเข้าถึงข้อมูลของประเทศที่ต้องการ

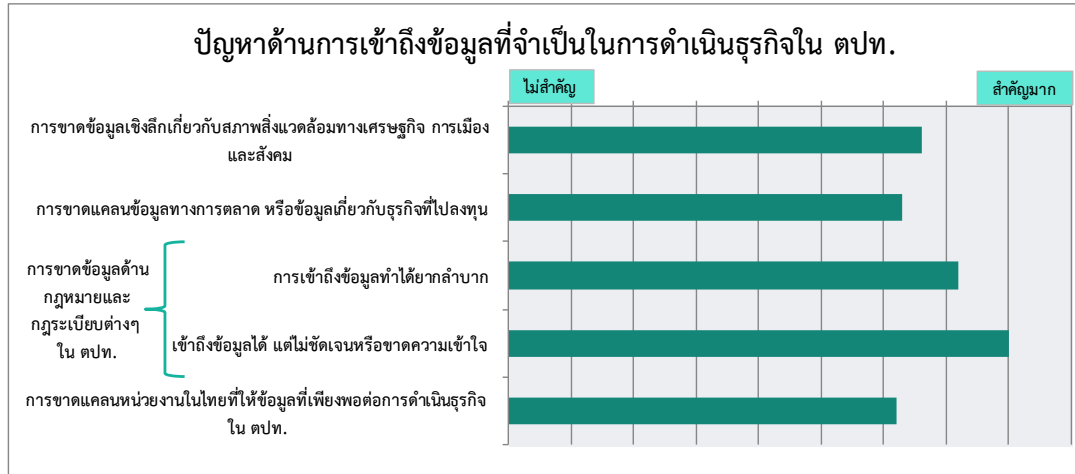
ไปลงทุน

ปัญหาเกี่ยวกับกฎระเบียบและการเข้าถึงข้อมูลของประเทศที่ไปลงทุนเป็นปัญหาและอุปสรรคหลักของบริษัทไทยในการออกไปลงทุนในต่างประเทศ เนื่องจากสภาพสิ่งแวดล้อมทางสังคม เศรษฐกิจ กฎหมายและกฎระเบียบต่าง ๆ ในแต่ละประเทศที่มีความแตกต่างจากไทยค่อนข้างมาก ดังนั้น การขาดข้อมูลเชิงลึกเกี่ยวกับประเทศที่จะออกไปลงทุน รวมถึงการขาดความรู้ด้านกฎระเบียบข้อบังคับอย่างชัดเจน จึงเป็นปัญหาและอุปสรรคต่อการออกไปลงทุนในต่างประเทศของบริษัทไทยค่อนข้างมาก

จากแบบสำรวจพบว่าปัญหาและอุปสรรคเกี่ยวกับกฎระเบียบและการเข้าถึงข้อมูลของประเทศที่ไปลงทุนที่ธุรกิจไทยเห็นว่ามีค่าสำคัญ 2 อันดับแรก ได้แก่ การเข้าถึงข้อมูลด้านกฎระเบียบของบริษัทไทยทำได้ยากลำบาก หรือการเข้าถึงข้อมูลทำได้แต่ตัวกฎหมายมีความไม่ชัดเจน ทำให้ขาดความเข้าใจในการตีความและการนำไปปฏิบัติ ซึ่งกลุ่มธุรกิจที่มีการลงทุนในกลุ่มประเทศ CLMV หรือกลุ่มประเทศที่ยังไม่พัฒนาส่วนใหญ่จะเห็นว่าปัจจัยข้างต้นมีความสำคัญเป็นลำดับแรกๆ ส่วนปัจจัยที่มีความสำคัญรองลงไป ได้แก่ การขาดข้อมูลเชิงลึกเกี่ยวกับสภาพแวดล้อมทางเศรษฐกิจ การเมือง และ

สังคม รวมถึงการขาดข้อมูลทางการตลาดหรือข้อมูลเกี่ยวกับธุรกิจ ในขณะที่ มีบางธุรกิจระบุถึงการขาดแคลนหน่วยงานในไทยที่ทำหน้าที่เป็นศูนย์กลางในการให้ข้อมูลที่เพียงพอต่อการดำเนินธุรกิจในประเทศ

แผนภาพที่ 4-3 แสดงปัญหาด้านการเข้าถึงข้อมูลที่จำเป็นในการดำเนินธุรกิจในประเทศ.

ที่มา : ผลการสำรวจผู้ประกอบการโดยธนาคารแห่งประเทศไทย

ทั้งนี้ หลายธุรกิจยังให้ความเห็นเพิ่มเติมเกี่ยวกับประเด็นดังกล่าวว่า จากการพิจารณา รูปแบบของการส่งเสริมการลงทุนในต่างประเทศของไทยเปรียบเทียบกับประเทศต่างๆ พบว่า ไทยยังขาดหน่วยงานที่ทำหน้าที่เป็นศูนย์กลางในการส่งเสริมการลงทุนในต่างประเทศที่ให้บริการครอบคลุมในทุก ๆ ด้านในลักษณะของ one-stop service รวมถึงการเป็นศูนย์กลางข้อมูลแบบครบวงจรเพื่อให้การสนับสนุนข้อมูลในเชิงกว้างและเชิงปฏิบัติ เช่น สิ่งแวดล้อมทางเศรษฐกิจ การเมือง สังคม กฎหมาย และการจัดเก็บภาษี เป็นต้น โดยมีผู้เชี่ยวชาญที่เข้าใจพฤติกรรมของผู้บริโภคของประเทศที่จะไปลงทุนและสามารถให้คำแนะนำการวางแผนภาษีสำหรับผู้ประกอบการ เพื่ออำนวยความสะดวกและลดต้นทุนและอุปสรรคด้านการเข้าถึงข้อมูลข่าวสารที่จำเป็นสำหรับบริษัทไทยที่สนใจไปลงทุนในต่างประเทศ เนื่องจากปัจจุบันบริษัทไทยมักแสวงหาข้อมูลเหล่านี้จากธนาคารพาณิชย์ หรือ หุ่นส่วนทางธุรกิจ หรือสถานเอกอัครราชทูตไทยประจำประเทศนั้น ๆ ซึ่งโดยหน้าที่และภารกิจในฐานะผู้แทนไทยในหลาย ๆ เรื่อง ก็อาจจะไม่สามารถให้คำแนะนำในเรื่องทางธุรกิจได้ หรือให้ข้อมูลที่ไม่เป็นปัจจุบัน

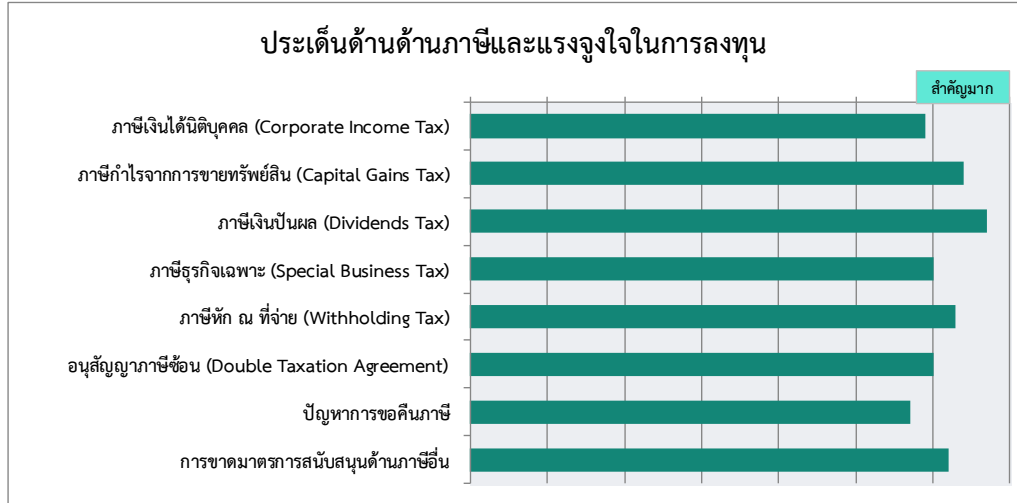
ในขณะเดียวกัน ควรมีการจัดตั้งหน่วยงานในประเทศที่เป็นเป้าหมายอีกด้วย เพื่อให้คำปรึกษาและข้อมูลเชิงลึกแก่ภาคเอกชนไทยด้านการค้า การลงทุน การจ้างงาน กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินธุรกิจ กรรมสิทธิ์ในที่ดิน การโอนเงิน ภาษีอากรในประเทศนั้นๆ และเพื่อคอยดูแลช่วยเหลือนักลงทุนไทยในการติดต่อประสานงานกับหน่วยงานต่าง ๆ ของรัฐบาลในประเทศที่ลงทุน เช่นเดียวกับประเทศที่มีนโยบายส่งเสริมให้ภาคธุรกิจขยายการลงทุนในต่างประเทศ เช่น ญี่ปุ่น และ สหรัฐฯ เป็นต้น

นอกจากนี้ บางบริษัทมีความสนใจอยากให้มีการจัดสัมมนาให้ความรู้ หรือแลกเปลี่ยนข้อมูลด้านต่าง ๆ เกี่ยวกับขั้นตอน กฎหมายและกฎระเบียบ ข้อจำกัดการโอนเงินระหว่างประเทศ ระบบการจ่ายภาษีอากร ข้อจำกัดการเข้าถือหุ้น ข้อจำกัดการถือครองกรรมสิทธิ์ในที่ดิน ระเบียบประเพณีท้องถิ่นของประเทศที่เป็นเป้าหมาย และอุปสรรคในการลงทุนในประเทศต่างๆ ที่ภาคเอกชนไทยมักเจอ

2. ปัญหาด้านภาษีและแรงจูงใจในการลงทุน

ปัญหาด้านภาษีและแรงจูงใจในการลงทุน ถือเป็นปัญหาและอุปสรรคที่สำคัญต่อการลงทุนในต่างประเทศของภาคธุรกิจไทยอีกปัญหาหนึ่ง เนื่องจากเมื่อเปรียบเทียบอัตราภาษีที่เกี่ยวข้องกับการลงทุนในต่างประเทศในภาพรวมพบว่า มาตรการในด้านภาษีและแรงจูงใจในการสนับสนุนการออกไปลงทุนในต่างประเทศของไทยยังด้อยกว่าประเทศในภูมิภาค โดยจากแบบสำรวจ พบว่า ปัญหาและอุปสรรคเกี่ยวกับภาษีที่สำคัญ ได้แก่ ปัญหาภาษีเงินปันผล ภาษีกำไรจากการขายสินทรัพย์ (Capital gains tax) ภาษีหัก ณ ที่จ่าย อนุสัญญาภาษีซ้อน และการขาดแคลนมาตรการสนับสนุนทางภาษีด้านต่าง ๆ

แผนภาพที่ 4-4 แสดงประเด็นด้านภาษีและแรงจูงใจในการลงทุน

ที่มา : ผลการสำรวจผู้ประกอบการโดยธนาคารแห่งประเทศไทย

ทั้งนี้ แม้ว่าในปัจจุบันกรมสรรพากรจะมีการยกเว้นภาษีเงินปันผลจากกิจการในต่างประเทศ อย่างไรก็ตาม ยังคงมีเงื่อนไขในการได้รับยกเว้นภาษีเงินปันผล เช่น บริษัทไทยจะต้องถือหุ้นไม่น้อยกว่า 25% ของหุ้นที่มีสิทธิออกเสียงทั้งหมด บริษัทไทยต้องถือหุ้นนั้นเป็นระยะเวลาไม่น้อยกว่า 6 เดือนก่อนได้รับเงินปันผล และเงินปันผลนั้นได้จ่ายมาจากกำไรที่ต้องเสียภาษีเงินได้ในต่างประเทศในอัตราไม่น้อยกว่า 15% ของกำไรสุทธิ โดยไม่คำนึงว่าจะมีกฎหมายลดหรือยกเว้นภาษีเงินได้ให้หรือไม่ก็ตาม ซึ่งจากการยกเว้นภาษีเงินปันผลจากกิจการในต่างประเทศแบบมีเงื่อนไขดังกล่าว ส่งผลให้บริษัทไทยที่ออกไปลงทุนในต่างประเทศที่ไม่เข้าเงื่อนไขดังกล่าว จะยังคงถูกเก็บภาษีเงินปันผลจากกิจการในต่างประเทศ

นอกจากนี้ ตามกฎหมายไทยกำหนดให้มีการเก็บอัตราภาษีเงินได้จากต่างประเทศของไทย (Foreign-Sourced Income) ซึ่งมีอัตราที่ยังค่อนข้างสูง ขณะที่หลายประเทศ เช่น สิงคโปร์ มาเลเซียและฮ่องกง รายได้จากต่างประเทศจะได้รับการยกเว้นภาษี เช่น กำไรจากการขายสินทรัพย์ (Capital gains) จากต่างประเทศเป็นหนึ่งในรายได้จากต่างประเทศที่ไทยมีการจัดเก็บภาษีเงินได้ ขณะที่บางประเทศในภูมิภาคไม่มีการเก็บภาษี Capital gains ดังกล่าว

ซึ่งการเก็บภาษี Capital gains ส่งผลต่อการเลือกประเทศที่บริษัทไทยจะออกไปลงทุนด้วย โดยบริษัทไทยมักไปลงทุนผ่านประเทศที่ปลอดภาษี หรือ Tax Haven อาทิ สิงคโปร์ หมู่เกาะเคย์แมน และฮ่องกง โดยการจัดตั้งบริษัทในรูป Holding Companies ก่อนที่จะไปลงทุนในธุรกิจของอีกประเทศหนึ่ง ซึ่งเป็นประเทศที่สาม เพราะหากมีรายได้จากการขายหุ้นจากประเทศที่สามที่เป็น Capital gains จะไม่เสียภาษีในประเทศที่เป็น Tax Haven และเมื่อนำเงินทุนกลับไทยในรูปของเงินปันผลก็จะได้รับการยกเว้นภาษี ซึ่งทำให้ในท้ายที่สุดทางการไทยเองก็ไม่สามารถจัดเก็บภาษีได้ ขณะเดียวกันภาคเอกชนไทยก็มีต้นทุนในการบริหารเงินเพิ่มขึ้น

ในประเด็นด้านภาษี ซึ่งเป็นหนึ่งในปัญหาและอุปสรรคที่บริษัทไทยบางส่วนระบุมานี้ในแบบสำรวจนั้น ในภาพรวม มาตรการสนับสนุนด้านภาษียังไม่สามารถแข่งขันได้กับประเทศอื่นในภูมิภาค อาทิ บริษัทไทยไม่สามารถนำค่าใช้จ่ายในการสำรวจตลาดต่างประเทศ มาเป็นค่าลดหย่อนทางภาษีได้ ขณะที่มาเลเซียและสิงคโปร์สามารถนำค่าใช้จ่ายของโครงการพัฒนาการลงทุนในต่างประเทศมาหักภาษีได้ถึง 2 เท่า โดยบางบริษัทเสนอให้มีการกำหนดวิธีการ หลักเกณฑ์ หรือข้อแนะนำในการปฏิบัติที่ชัดเจนสำหรับค่าใช้จ่ายที่เกิดขึ้นจากกิจกรรมการลงทุนในต่างประเทศในการนำมาเป็นค่าใช้จ่ายทางภาษีและอาจเพิ่มมาตรการลดหย่อนทางภาษีเพื่อให้บริษัทไทยสามารถแข่งขันกับบริษัทต่างชาติ และสุดท้ายส่งผลให้รัฐจัดเก็บภาษีเงินได้นิติบุคคลเพิ่มขึ้นในระยะยาว ซึ่งจะส่งผลต่อเศรษฐกิจภาพรวมในประเทศ

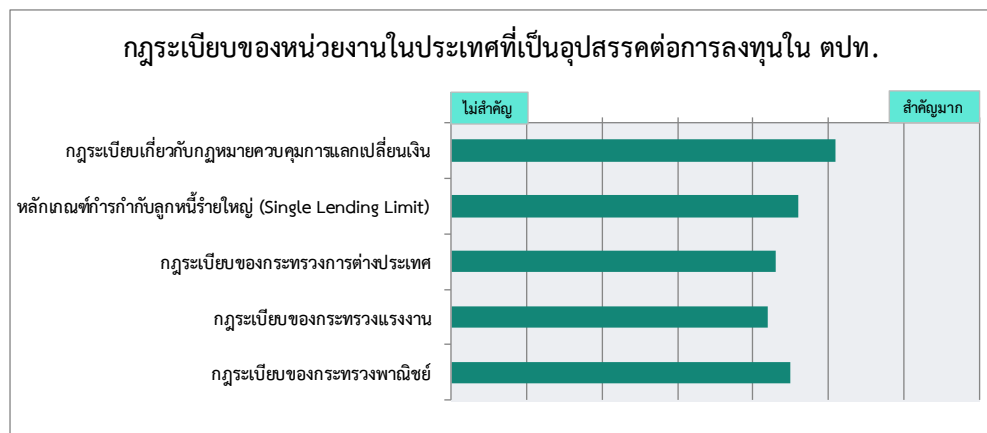
3. ปัญหาและอุปสรรคด้านอื่น ๆ

3.1 ปัญหาเกี่ยวกับกฎระเบียบของหน่วยงานต่างๆ ในไทย

จากแบบสำรวจพบว่าบริษัทไทยที่ส่งเงินออกไปลงทุนในต่างประเทศ มีปัญหาเกี่ยวกับกฎระเบียบของหน่วยงานต่าง ๆ ในไทยอยู่บ้าง โดยส่วนหนึ่งเป็นประเด็นเกี่ยวกับกฎหมายควบคุมการแลกเปลี่ยนเงิน และปัญหาการกู้ยืมเงินจากธนาคารพาณิชย์ของธุรกิจขนาดใหญ่บางราย ที่อาจติดเกณฑ์การกำกับดูแลสถาบันการเงินของธนาคารแห่งประเทศไทยที่กำหนดให้ สถาบันการเงินให้

สินเชื่อ ลงทุน ก่อภาระผูกพัน แก่บุคคลหนึ่งบุคคลใดได้ไม่เกินอัตราที่กฎหมายกำหนด (Single Lending Limit) ทำให้ธุรกิจขนาดใหญ่ไม่สามารถกู้ยืมเงินจากธนาคารพาณิชย์ได้ หากมีการกู้ยืมถึงเกณฑ์ที่กำหนด ทำให้ธุรกิจขนาดใหญ่จำเป็นต้องระดมทุนโดยวิธีอื่น หรือขออนุญาตกับ ธปท. เป็นรายการณี

แผนภาพที่ 4-5 แสดงกฎระเบียบของหน่วยงานในประเทศที่เป็นอุปสรรคต่อการลงทุนใน ธปท.

ที่มา : ผลการสำรวจผู้ประกอบการโดยธนาคารแห่งประเทศไทย

อนึ่ง หลายบริษัทมีความเห็นเพิ่มเติมว่าอยากให้หน่วยงานภาครัฐเพิ่มบทบาทในการให้ความช่วยเหลือแก่นักลงทุนไทยในต่างประเทศมากขึ้น โดยควรมีการติดต่อประสานงานกันระหว่างรัฐบาลไทยและรัฐบาลของประเทศที่เป็นเป้าหมายที่ไปลงทุน ในรูปแบบของรัฐต่อรัฐ (Government to Government) เพื่อช่วยให้การลงทุนและการทำธุรกรรมทางการเงินของเอกชนไทยเป็นไปได้ง่าย และสะดวกขึ้น อีกทั้ง เพื่อเปิดช่องทางแก่บริษัทที่สนใจในการลงทุนในต่างประเทศในการรับรู้เรื่องกฎระเบียบ มาตรการ และวิธีการปิดความเสี่ยงจากการลงทุน

นอกจากนี้ บริษัทได้เสนอแนะให้หน่วยงานภาครัฐเพิ่มความรวดเร็วในการพิจารณาข้อมูลจากผู้ประกอบการส่งให้พิจารณา ปรับปรุงให้กระบวนการพิจารณาง่ายขึ้นและสั้นลง

เนื่องจากการลงทุนในต่างประเทศ อาจมีความจำเป็นต้องโอนเงินภายในเวลาอันสั้น ซึ่งกระบวนการรายงานหรือขออนุญาตจากหน่วยงานภาครัฐส่งผลให้เกิดความล่าช้าในทางปฏิบัติ

3.2 ปัญหาด้านการทำธุรกรรมการเงินทั้งในและต่างประเทศ

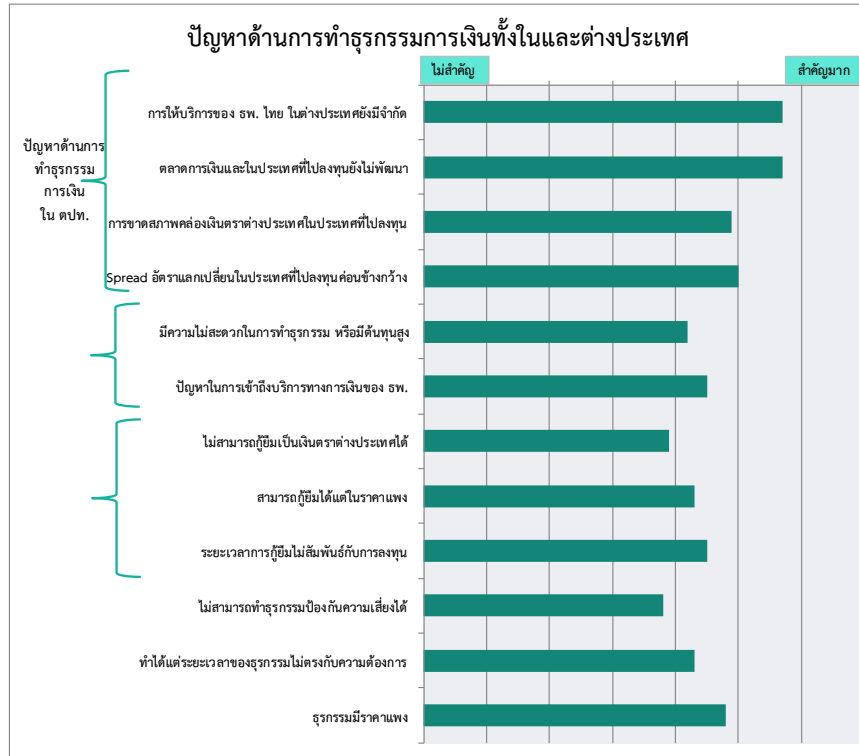
ประเด็นปัญหาในการทำธุรกรรมการเงินทั้งในและต่างประเทศ แม้ว่าจะไม่ได้เป็นปัญหาและอุปสรรคหลักในการลงทุนโดยตรงในต่างประเทศ แต่มีหลายประเด็นที่น่าสนใจในการดำเนินนโยบายในระยะต่อไป โดยจากแบบสำรวจพบว่า ปัญหาและอุปสรรคส่วนใหญ่จะเป็นการทำธุรกรรมการเงินในต่างประเทศ โดยภาคธุรกิจไทยที่ออกไปลงทุนในต่างประเทศส่วนใหญ่มีความต้องการใช้บริการจากธนาคารพาณิชย์ไทย เนื่องจากมีความคุ้นเคย และมีความเข้าใจในธุรกิจของบริษัทลูกค้าเป็นอย่างดี อย่างไรก็ตาม การให้บริการของธนาคารพาณิชย์ไทยในต่างประเทศยังมีจำกัด ทำให้ภาคธุรกิจไทยจำเป็นต้องทำธุรกรรมกับสถาบันการเงินในต่างประเทศ ซึ่งอาจมีความไม่สะดวกและใช้เวลาในการติดต่อประสานงานหรือทำความเข้าใจในธุรกิจ

นอกจากนี้ บริษัทไทยที่ออกไปลงทุนในต่างประเทศยังมีปัญหาและอุปสรรคในการทำธุรกรรมการเงินในต่างประเทศ เนื่องจากตลาดการเงินในประเทศที่ไปลงทุนยังไม่พัฒนามากนัก โดยเฉพาะประเทศในแถบเพื่อนบ้าน ที่อาจเป็นอุปสรรคต่อการทำธุรกรรมต่างๆ ของภาคธุรกิจไทยรวมถึงอาจมีต้นทุนการทำธุรกรรมที่สูง ทั้งจากส่วนต่างอัตราแลกเปลี่ยนในประเทศที่ไปลงทุนค่อนข้างกว้าง และการขาดสภาพคล่องเงินตราต่างประเทศในบางประเทศ ทำให้การแลกเปลี่ยนเงินทำได้จำกัด เช่น อาจมีการกำหนดโควตาการแลกเปลี่ยนเงินในแต่ละวัน เป็นต้น

ขณะที่ ปัญหาด้านการทำธุรกรรมการเงินในประเทศ พบว่าบริษัทไทยไม่ได้มีประเด็นในเรื่องนี้มากนัก โดยอาจมีประเด็นบ้างในเรื่องการทำธุรกรรมป้องกันความเสี่ยงอัตราแลกเปลี่ยนที่อาจมีต้นทุนที่สูง โดยเฉพาะในสัญญาระยะยาว รวมถึงประเด็นด้านการกู้ยืมเงินตราต่างประเทศในระยะยาวที่อาจมีต้นทุนที่สูง รวมทั้งอาจมีข้อจำกัด เช่น ระยะเวลาการกู้ยืมที่ไม่ยาวมากพอที่จะสอดคล้อง

กับระยะเวลาการลงทุนในต่างประเทศ เช่น ธนาคารพาณิชย์อาจไม่ปล่อยกู้เงินตราต่างประเทศระยะยาวเกินกว่า 10 ปี หรืออาจปล่อยกู้แต่มีต้นทุนที่สูง เป็นต้น

แผนภาพที่ 4-6 แสดงปัญหาด้านการทำธุรกรรมการเงินทั้งในและต่างประเทศ

ที่มา : ผลการสำรวจผู้ประกอบการโดยธนาคารแห่งประเทศไทย

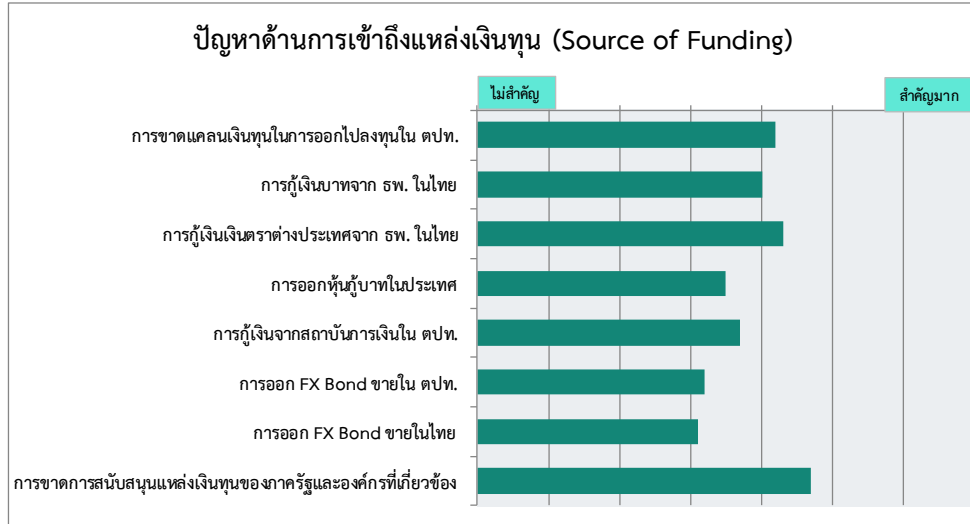
3.3 ข้อจำกัดในการเข้าถึงแหล่งเงินทุน (Source of Funding)

สำหรับประเด็นข้อจำกัดในการเข้าถึงแหล่งเงินทุน (Source of Funding) อาจไม่ได้เป็นประเด็นปัญหาและอุปสรรคในการลงทุนในต่างประเทศมากนัก ส่วนหนึ่งอาจเป็นผลตอบแบบสำรวจที่ส่วนใหญ่เป็นบริษัทขนาดกลางถึงใหญ่ ทำให้ไม่ค่อยมีประเด็นปัญหาด้านการเข้าถึงแหล่งเงินทุนมากนัก โดยประเด็นปัญหาน่าจะอยู่ในกลุ่ม SMEs ที่คาดว่าจะยังคงมีปัญหาด้านการเข้าถึงและการใช้บริการทางการเงินของระบบธนาคารพาณิชย์ กอปรกับ SMEs ยังไม่สามารถระดมทุนระยะยาวผ่านตลาดทุนไทยได้มากนัก

โดยจากแบบสำรวจพบว่า บริษัทที่ออกไปลงทุนอาจมีประเด็นที่ต้องการให้ภาครัฐและองค์กรที่เกี่ยวข้องสนับสนุนแหล่งเงินทุนเพิ่มเติม เนื่องจากปัจจุบันพบว่าภาครัฐของไทยมีการสนับสนุนแหล่งเงินทุนแก่ภาคธุรกิจไม่มากนัก ขณะที่ภาครัฐของประเทศอื่นๆ มีการสนับสนุนในหลายรูปแบบทั้งผ่านสถาบันการเงินของภาครัฐและการจัดตั้งกองทุนสนับสนุนเป็นพิเศษ บางบริษัทให้ความเห็นว่าต้องการให้มีการจัดตั้งสถาบันการเงินของรัฐที่สนับสนุนเงินกู้ดอกเบี้ยอัตราพิเศษเพื่อให้บริษัทเข้าถึง

แหล่งเงินทุนได้ง่ายขึ้น

แผนภาพที่ 4-7 แสดงปัญหาด้านการเข้าถึงแหล่งเงินทุน

ที่มา : ผลการสำรวจผู้ประกอบการโดยธนาคารแห่งประเทศไทย

สรุป

แม้ว่าการลงทุนโดยตรงในต่างประเทศจะเติบโตอย่างต่อเนื่องในช่วงที่ผ่านมา แต่จากการเข้าพบหารือและการส่งแบบสำรวจไปยังบริษัทต่าง ๆ พบว่า การลงทุนในต่างประเทศของไทยยังมีอุปสรรคอีกหลายด้านที่ต้องการให้หน่วยงานรัฐแก้ไขเพื่อให้ออกไปลงทุนในต่างประเทศได้สะดวกยิ่งขึ้น เช่น ปัญหาด้านการเข้าถึงข้อมูลที่จำเป็นต่อการออกไปลงทุน ปัญหาด้านภาษี ปัญหาเกี่ยวกับกฎระเบียบในการลงทุนทั้งของไทยและต่างประเทศ และการเข้าถึงแหล่งเงินทุนที่เป็นเงินตราต่างประเทศของ SMEs ยังคงเป็นปัญหาสำหรับภาครัฐและองค์กรที่เกี่ยวข้องเพื่อหาแนวทางสนับสนุนแหล่งเงินทุนเพิ่มเติม เนื่องจากบริษัทเหล่านี้ยังไม่สามารถระดมทุนระยะยาวผ่านตลาดทุนไทยได้มากนัก

บทที่ 5

ข้อเสนอวาระแห่งชาติ การส่งเสริมการลงทุนไทยในต่างประเทศ

ทำไมการลงทุนโดยตรงในต่างประเทศจึงควรเป็นวาระแห่งชาติ

การผลักดันนโยบายส่งเสริมให้คนไทยไปลงทุนในต่างประเทศอย่างจริงจัง อาจทำให้หลายฝ่ายกังวลว่าจะเป็นการสร้างประโยชน์ให้แก่ประเทศในภาพรวมจริงหรือไม่เพียงใด เนื่องจากเป็นการส่งเสริมให้มีการนำทรัพยากรหรือเงินทุนที่ควรจะได้นำมาใช้ในการพัฒนาภายในประเทศออกไปใช้ลงทุนเพื่อสร้างความเติบโตให้กับประเทศอื่น อย่างไรก็ตาม เมื่อพิจารณาถึงประโยชน์ของประเทศในภาพรวม กอปรกับกระบวนการผลิตยุคใหม่ที่เชื่อมโยงใกล้ชิดขึ้นระหว่างตลาดต่าง ๆ ตามความชำนาญในห่วงโซ่การผลิต ทำให้การลงทุนโดยตรงในต่างประเทศมีความสำคัญต่อยุทธศาสตร์ในการพัฒนาประเทศในระยะยาวในหลายๆ ด้าน ทั้งในด้านการปรับโครงสร้างทางเศรษฐกิจของประเทศให้สามารถแข่งขันและเติบโตได้ด้วยการปรับตัวเข้าสู่การผลิตที่สร้างมูลค่าเพิ่ม ใช้เทคโนโลยีที่สูงขึ้น เพื่อเพิ่มศักยภาพในการผลิตเพื่อให้เศรษฐกิจสามารถเติบโตและแข่งขันได้ การแสวงหาตลาดใหม่หรือทรัพยากรธรรมชาติ การเพิ่มช่องทางสำหรับ Risk Diversification แก่ภาคธุรกิจไทย รวมถึงกระจายการถือครองสินทรัพย์ต่างประเทศจากภาครัฐไปสู่ภาคเอกชนมากขึ้น ทำให้ประเทศไทยมีความสมดุลของเงินทุนเคลื่อนย้าย และ ธุรกรรมเงินตราต่างประเทศขาเข้าและขาออกมากขึ้น

การออกไปลงทุนในต่างประเทศ จะช่วยสร้างสมดุลในกระแสเงินทุนไหลเข้า/ออกประเทศมากขึ้น จากที่ในช่วงที่ผ่านมา ประเทศไทยเป็นประเทศผู้รับเงินทุนไหลเข้าเป็นส่วนใหญ่ ทั้งจากการเกินดุลบัญชีเดินสะพัด และ การลงทุนในหลักทรัพย์ (Portfolio Investment) ของต่างชาติ ทั้งนี้ เงินไหลเข้า/ออกประเทศที่มีความสมดุลมากขึ้นจะช่วยให้ 1) อัตราแลกเปลี่ยนและระบบการเงินของประเทศมีความลึกลับความกว้างมากขึ้น จากการที่มีผู้ร่วมตลาดหลากหลายประเภทขึ้น ภาคการส่งออกและภาคการ

ผลิตสามารถปรับตัวได้ อันจะช่วยให้ประเทศสามารถเติบโตได้อย่างยั่งยืนในระยะยาว 2) เงินทุนเคลื่อนย้ายที่สมดุล จะช่วยให้อัตราแลกเปลี่ยนมีความยืดหยุ่นมากขึ้น ซึ่งจะช่วยเป็นแรงรับ (shock absorber) ให้ระบบเศรษฐกิจให้แก่ประเทศได้มากขึ้น โดยเฉพาะในกรณีเกิดวิกฤตการเงินในต่างประเทศ รวมถึง 3) เป็นการนำทรัพยากรจากการเกินดุลบัญชีเดินสะพัดของประเทศไปใช้ให้เกิดประโยชน์ในการเติบโตในต่างประเทศ ทำให้ประเทศไทยมีฐานะเป็นประเทศเจ้าหนี้มากขึ้น และลดภาระของทางการในการรับซื้อสภาพคล่องส่วนเกินจากดุลบัญชีเดินสะพัดที่เกินดุล

สำหรับประเด็นที่หลายฝ่ายมีความกังวลว่าการส่งเสริมการลงทุนโดยตรงในต่างประเทศจะเป็นการนำเอาทรัพยากรหรือเงินทุนที่ควรจะนำไปใช้ในการพัฒนาภายในประเทศเองออกไปใช้ลงทุนเพื่อสร้างความเติบโตให้กับประเทศอื่นนั้น พบว่าประเด็นดังกล่าวยังไม่เป็นที่น่าเป็นห่วงนักเนื่องจาก 1) บริษัทที่ออกไปลงทุนโดยตรงในต่างประเทศส่วนใหญ่เป็นบริษัทที่เติบโตในไทยค่อนข้างเต็มศักยภาพแล้วทั้งในแง่ของแรงงาน วัตถุดิบ และเทคโนโลยี ซึ่งการออกไปลงทุนในต่างประเทศจะเป็นการช่วยเพิ่มศักยภาพของบริษัทให้มีความสามารถในการเติบโตภายในประเทศเพิ่มขึ้นด้วย โดยเฉพาะในแง่ของการแสวงหาแหล่งวัตถุดิบและเทคโนโลยีใหม่ ๆ ที่จะช่วยให้ธุรกิจในประเทศยังสามารถเติบโตภายในประเทศได้ต่อไป 2) ภาคธุรกิจไทยที่ออกไปลงทุนโดยตรงในต่างประเทศในปัจจุบันมีการใช้การระดมทุนจากแหล่งเงินทุนในต่างประเทศ หรือให้บริษัทลูกในต่างประเทศเป็นผู้ระดมทุนเองมากขึ้น ในขณะที่ การใช้แหล่งเงินทุนจากบริษัทแม่ภายในประเทศมักจะใช้แต่เพียงช่วงแรกเริ่มของการออกไปลงทุนในแต่ละประเทศเป็นส่วนใหญ่ 3) การระดมทุนเพื่อออกไปลงทุนในต่างประเทศจะส่งผลกระทบต่อสภาพคล่องเงินบาทในประเทศแต่เพียงในระยะสั้นเท่านั้น เนื่องจากสภาพคล่องเงินบาทที่ระดมทุนได้จะถูกนำมาแลกเปลี่ยนเป็นเงินตราต่างประเทศจากระบบ ธพ. หรือทางการเพื่อนำออกไปลงทุน ในขณะที่ สภาพคล่องเงินบาทที่นำมาแลกเปลี่ยนเป็นเงินตราต่างประเทศจะถูกนำกลับมาหมุนเวียนใช้ในระบบเศรษฐกิจต่อไปต่อไป ทั้งนี้ สภาพคล่องภายในประเทศที่ยังมีอยู่มากในระบบธนาคารพาณิชย์ไทย ในปัจจุบันยังเป็นปัจจัยสำคัญที่ช่วยสนับสนุนแหล่งเงินทุนให้ภาคเอกชนสามารถออกไปลงทุนได้ และไม่เกิดการ crowd out แก่เศรษฐกิจในประเทศ

อนึ่ง แม้จะไม่ได้เกิดภาวะการแย่งทรัพยากรออกไปต่างประเทศ แต่โอกาสที่เศรษฐกิจไทยจะมีการเติบโตในอัตราที่สูงเหมือนในช่วงก่อนหน้าในอัตราตัวเลข 2 หลัก นั้น จะเกิดขึ้นได้ยากแล้วเนื่องจากฐานของผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศ (GDP) ที่ขยายใหญ่ขึ้น กอปรกับเศรษฐกิจไทยมีการเติบโตได้เต็มศักยภาพที่มีในระดับหนึ่งแล้ว ซึ่งหากภาคธุรกิจไม่มีการพัฒนาในแง่ของเทคโนโลยีการผลิตหรือ R&D ซึ่งส่วนหนึ่งจะได้มาจากการออกไปลงทุนในต่างประเทศแล้ว การเติบโตภายในประเทศก็就会被จำกัดอยู่ภายใต้ศักยภาพการผลิตที่มีอยู่ในปัจจุบัน

ทั้งนี้ การที่กลุ่มประเทศ CLMV ได้มีการเปิดประเทศให้ต่างชาติเข้ามาลงทุนได้มากขึ้น ประกอบกับการเข้ากลุ่มประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน (AEC) ในปี 2015 ทำให้เป็นโอกาสของธุรกิจไทย โดยเฉพาะ SMEs ที่ต้องการออกไปลงทุนโดยตรงในต่างประเทศ เนื่องจากมีข้อได้เปรียบในการแข่งขันในหลาย ๆ ด้าน ได้แก่ 1) ภูมิศาสตร์เศรษฐกิจซึ่งมีสถานที่ตั้งเป็นศูนย์กลางของภูมิภาคและมีชายแดนติดกับเกือบทุกประเทศในกลุ่ม CLMV 2) ความคุ้นเคยของผู้บริโภคต่อสินค้าไทย 3) ความไว้วางใจและความใกล้ชิดทางวัฒนธรรม ข้อได้เปรียบต่างๆเหล่านี้จึงเป็นโอกาสที่ไทยจะพัฒนาเขตเศรษฐกิจชายแดนเพื่อสร้างผลประโยชน์ร่วมกับประเทศเพื่อนบ้านในหลายมิติทั้งการค้า การลงทุน การตลาดและการคมนาคมขนส่ง โดยเฉพาะสร้างเป็นฐานการผลิต และระบบห่วงโซ่อุปทานในภูมิภาคนี้

ดังนั้น เพื่อให้นโยบายการส่งเสริมการลงทุนของไทยในต่างประเทศประสบความสำเร็จได้นั้น จะต้องเป็นการส่งเสริมแบบบูรณาการ โดยความร่วมมือจากหน่วยงานต่างๆเพื่อลดปัญหาอุปสรรค รวมถึงการสร้างโอกาสให้ภาคเอกชนไทยสามารถแข่งขันได้มากขึ้น โดยในขั้นแรกนั้น นโยบายการส่งเสริมการลงทุนในต่างประเทศบางส่วน เช่น การมีศูนย์ข้อมูลของการออกไปลงทุนในต่างประเทศ อาจเป็นการมุ่งเป้าหมายไปที่การส่งเสริมเพื่อการรองรับการเปิดเสรีอาเซียน (AEC) เพื่อให้มีจุดมุ่งหมายที่ชัดเจนมากขึ้น รวมถึงให้มีความเป็นไปได้ในทางปฏิบัติ เช่น มีความเพียงพอของบุคลากรและงบประมาณในการรองรับขอบเขตงานที่เพิ่มขึ้น เนื่องจากนโยบายการส่งเสริมการลงทุนไม่ได้มีการกำหนดเป้าหมายที่ชัดเจน แต่เป็นการกำหนดกรอบกว้าง ๆ เป็นการทั่วไปสำหรับการลงทุนในประเทศต่าง ๆ ที่กระจายอยู่ทั่วโลกแล้ว

ก็อาจจะต้องใช้เวลานานในการจัดตั้งระบบงานรวมถึงการสรรหาบุคลากรที่มีอยู่จำกัดในการรองรับ
ขอบเขตงานที่เพิ่มมากขึ้นดังกล่าว

แนวนโยบายภาครัฐเพื่อสนับสนุนการส่งเสริมธุรกิจไทยไปลงทุนต่างประเทศ

จากความสำคัญของการลงทุนโดยตรงในต่างประเทศข้างต้นทำให้มีความจำเป็นที่หน่วยงาน
ของภาครัฐต้องช่วยกันผลักดันและให้การสนับสนุนการลงทุนโดยตรงในต่างประเทศ อย่างเป็นทางการ
มากขึ้น โดยแม้ว่าในปัจจุบัน หน่วยงานที่เกี่ยวข้องต่าง ๆ จะได้เริ่มผลักดันนโยบายที่จะสนับสนุนให้
ภาคเอกชนออกไปลงทุนในต่างประเทศไปบ้างแล้ว เช่น สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุน (BOI)
ได้เริ่มจัดตั้งศูนย์ข้อมูลการลงทุนไทยในต่างประเทศเพื่อเป็นแหล่งข้อมูลสำหรับผู้ที่ต้องการออกไปลงทุนใน
ต่างประเทศ หรือธนาคารแห่งประเทศไทยได้มีการผ่อนคลายเป็นภาคเอกชนออกไปลงทุนโดยตรงใน
ต่างประเทศได้โดยเสรีตั้งแต่ปี 2553 อย่างไรก็ตาม นโยบายเหล่านี้ล้วนเป็นการผลักดันจากภายในของแต่ละ
หน่วยงานตามลำพัง โดยยังไม่ได้มีการประสานนโยบายและการทำงานระหว่างหน่วยงานอย่างบูรณาการ
ตั้งนั้น เพื่อให้การส่งเสริมการลงทุนโดยตรงในต่างประเทศของไทยสามารถทำได้อย่างมีประสิทธิภาพ
ทัดเทียมกับประเทศที่ผลักดันนโยบายสนับสนุนการลงทุนในต่างประเทศมาเป็นระยะเวลานาน จึงควร
กำหนดให้การสนับสนุนธุรกิจไทยไปลงทุนในต่างประเทศเป็นวาระแห่งชาติ โดยมีการประสานความ
ร่วมมือของหน่วยงานต่างๆ เพื่อให้ได้มาตรการสนับสนุนที่ครบถ้วน กระจ่าง และมีการสอดรับกันในทาง
ปฏิบัติของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ซึ่งจากการประมวลข้อเสนอแนะของภาคเอกชนไทยในบทที่ 3 สามารถ
สรุปแนวทางที่หน่วยงานของภาครัฐสามารถสนับสนุนหรือช่วยลดปัญหาและอุปสรรคของการลงทุน
โดยตรงในต่างประเทศที่สำคัญในปัจจุบัน ได้ดังนี้

1. การผลักดันมาตรการสนับสนุนทางด้านภาษีและแรงจูงใจในการลงทุน

การขาดแรงจูงใจและปัญหาด้านภาษีในการลงทุนในต่างประเทศทำให้ภาคธุรกิจไทย
เสียเปรียบประเทศคู่แข่งในการออกไปลงทุน หรือต้องหาวิธีในการเลี่ยงภาษีซึ่งทำให้บริษัทมีต้นทุนในการ

บริหารเพิ่มขึ้น รวมถึงไม่ก่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่ประเทศโดยรวม อาทิเช่น อัตราภาษีเงินได้จากต่างประเทศของไทย (Foreign-Sourced Income) ที่ยังคงค่อนข้างสูง ในขณะที่หลายประเทศ เช่น สิงคโปร์ มาเลเซียและฮ่องกง รายได้จากต่างประเทศจะได้รับการยกเว้นภาษี นอกจากนี้ การที่ไทยยังจัดเก็บภาษีเงินได้จากต่างประเทศในรูปของ Capital Gain อยู่ ส่งผลให้บริษัทไทยมักไปลงทุนผ่านประเทศที่เป็น Tax Haven อาทิ สิงคโปร์ หมู่เกาะเคย์แมน และฮ่องกง โดยการจัดตั้งบริษัทในรูป Holding Companies ก่อนที่จะไปลงทุนในธุรกิจของอีกประเทศหนึ่งซึ่งเป็นประเทศที่สาม เมื่อกรณีหากมีรายได้จากประเทศที่สามที่เป็น Capital Gain จะไม่เสียภาษีในประเทศที่เป็น Tax Haven และเมื่อนำเงินทูลกลับไทยในรูปของเงินปันผลก็จะได้รับการยกเว้นภาษี ซึ่งทำให้ทางการไทยเองก็ไม่สามารถจัดเก็บภาษีได้ ขณะเดียวกันภาคเอกชนไทยก็มีต้นทุนในการบริหารเพิ่มขึ้น ดังนั้น การมีมาตรการสนับสนุนทางด้านภาษีและแรงจูงใจแก่บริษัทที่ออกไปลงทุนโดยตรงในต่างประเทศ นอกจากจะเป็นการสนับสนุนภาคเอกชนไทยในการออกไปลงทุนโดยตรงในต่างประเทศ และให้มีต้นทุนที่แข่งขันได้กับประเทศคู่แข่งต่างๆแล้ว ยังจะช่วยลดความยุ่งยากของภาคเอกชนในการต้องออกไปจัดตั้งบริษัทหรือลงทุนโดยผ่านประเทศที่เป็น Tax Haven ซึ่งทำให้ประเทศต้องมีการใช้ทรัพยากรอย่างไม่คุ้มค่า รวมถึงอาจทำให้ภาครัฐเก็บภาษีในภาพรวมได้เพิ่มขึ้นอีกด้วย นอกจากนี้ ในหลาย ๆ ประเทศ ก็ยินยอมให้มีการนำค่าใช้จ่ายต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นจากการสำรวจตลาด หรือ การทำ Feasibility Studies มาหักเป็นค่าใช้จ่ายของธุรกิจที่สำนักงานที่ประเทศไทยเพื่อลดภาระ และต้นทุนในการสำรวจตลาด ซึ่งเป็นค่าใช้จ่ายที่อาจจะต้องสูญเปล่าสำหรับเอกชนที่ต้องเดินทางไปต่างประเทศในหลาย ๆ ครั้งเพื่อสำรวจตลาด และโอกาส รวมทั้ง ลู่ทางในการดำเนินธุรกิจก่อนที่จะตัดสินใจลงทุนหรือ ตกลงทำสัญญากับคู่ค้าในต่างประเทศ

2. การมีหน่วยงานเฉพาะกิจเพื่อทำหน้าที่ส่งเสริมให้คำปรึกษาด้านกฎหมาย

และอื่น ๆ ที่จำเป็นต่อการออกไปลงทุนโดยตรงในต่างประเทศ

การขาดความรู้เกี่ยวกับกฎระเบียบข้อบังคับ หรือความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับประเทศที่จะออกไปลงทุน ถือเป็นอุปสรรคที่สำคัญในลำดับต้นๆของการออกไปลงทุนในต่างประเทศ จากการศึกษา

รูปแบบของการส่งเสริมการลงทุนในต่างประเทศของประเทศต่าง ๆ รวมทั้งได้หารือร่วมกับภาคเอกชน และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องพบว่า ประเทศไทยยังขาดหน่วยงานที่ทำหน้าที่เป็นศูนย์กลางในการส่งเสริมการลงทุนในต่างประเทศที่ให้บริการครอบคลุมในทุก ๆ ด้านในลักษณะของ One-stop Service รวมถึงการเป็นศูนย์ข้อมูลแบบครบวงจรเกี่ยวกับการลงทุนในต่างประเทศ เพื่ออำนวยความสะดวกและลดต้นทุนและอุปสรรคด้านการเข้าถึงข้อมูลข่าวสารที่จำเป็นสำหรับผู้ประกอบการที่สนใจไปลงทุนในต่างประเทศ

ทั้งนี้ การที่สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุน (BOI) ได้เริ่มจัดตั้งศูนย์ข้อมูลการลงทุนไทยในต่างประเทศเพื่อเป็นแหล่งข้อมูลสำหรับผู้ที่ต้องการออกไปลงทุนในต่างประเทศ ถือว่าเป็นจุดเริ่มต้นที่ดีในการมีหน่วยงานเฉพาะกิจที่ทำหน้าที่ในการให้คำปรึกษาในการออกไปลงทุนในต่างประเทศ อย่างไรก็ตาม การให้บริการของศูนย์ข้อมูลการลงทุนไทยในต่างประเทศดังกล่าวยังอยู่ในขั้นแรกเริ่ม ขอบเขตการให้บริการยังจำกัด ทั้งในแง่ของจำนวนบุคลากร และขอบเขตของประเทศที่ให้คำปรึกษา

การสนับสนุนให้เมืองคัหรือหน่วยงานเฉพาะกิจ ในลักษณะเดียวกับ JETRO ของญี่ปุ่น นั้น เป็นหนึ่งในข้อเสนอแนะการปฏิรูปเศรษฐกิจไทยที่ถูกบรรจุไว้ในร่างรัฐธรรมนูญฉบับที่จะมีการทำการประชาพิจารณ์ต่อไป โดยองค์กร เช่น Thai JETRO จะทำหน้าที่ส่งเสริมให้คำปรึกษาด้านกฎหมายและด้านอื่น ๆ ที่จำเป็นต่อการออกไปลงทุนโดยตรงในต่างประเทศ จึงเปรียบเสมือนการเป็นวาระแห่งชาติที่จะต้องร่วมกันผลักดัน ซึ่งจะทำให้นโยบายดังกล่าวมีลักษณะเป็นรูปธรรมมากขึ้นทั้งในแง่ของนโยบาย จำนวนบุคลากร รวมถึงการประสานด้านข้อมูลของหน่วยงานต่าง ๆ เนื่องจากในปัจจุบันหน่วยงานภาครัฐอื่น ๆ เช่น กระทรวงการต่างประเทศก็เป็นหน่วยงานที่มีองค์ความรู้เกี่ยวกับกฎระเบียบข้อบังคับ หรือ ความพื้นฐานรู้เกี่ยวกับประเทศที่ตั้งของสถานเอกอัครราชทูตไทยอยู่ค่อนข้างมาก ซึ่งสามารถนำมาช่วยพัฒนาและต่อยอดของบริการที่สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุนได้เริ่มให้บริการไปแล้วได้เป็นอย่างดี เพื่อให้สามารถพัฒนาขอบเขตการให้บริการได้ครอบคลุมทุกด้านในลักษณะของ One-stop Service ดังเช่น กรณีของในหลายประเทศที่มีหน่วยงานในลักษณะนี้ เช่น IE Singapore เป็นต้น ทั้งนี้ การจัดตั้งหน่วยงานเฉพาะกิจดังกล่าว ควรมีการรวบรวมบุคลากรจากหน่วยงานต่าง ๆ ที่มีประสบการณ์

เกี่ยวกับการออกไปลงทุนในต่างประเทศอยู่แล้วตามที่กล่าวมาข้างต้น เช่น BOI หรือกระทรวงการต่างประเทศ มาเป็นผู้ร่วมในการจัดตั้งหน่วยงาน เนื่องจากเป็นผู้ที่มีความเข้าใจในระบบงาน รวมถึงเป็นการต่อยอดองค์ความรู้ต่างๆที่มีอยู่ในปัจจุบัน

อนึ่ง นอกจากการให้บริการคำแนะนำด้านความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับประเทศที่จะออกไปลงทุน รวมถึงโอกาสในการดำเนินธุรกิจ หรือ โอกาสในการพบปะกับธุรกิจคู่ค้า (Business Matching) ที่เป็นประเด็นสำคัญของการให้บริการแล้ว การให้บริการข้อมูลด้านกฎระเบียบข้อบังคับต่างๆของประเทศที่จะออกไปลงทุน หรือการเป็นที่ปรึกษาทางด้านกฎหมาย หากเกิดกรณีพิพาทต่างๆในประเทศที่ออกไปลงทุน ถือว่าเป็นประเด็นที่ภาคเอกชนต้องการได้รับการสนับสนุนเป็นอันดับแรกๆจากภาครัฐ เนื่องจากภาคเอกชนส่วนใหญ่จะมีข้อจำกัดเข้าถึงข้อมูลด้านกฎระเบียบข้อบังคับต่างๆของประเทศที่จะออกไปลงทุน ซึ่งส่วนใหญ่จะยังไม่มีความแน่ชัด รวมถึงหากเกิดประเด็นเรื่องข้อพิพาททางด้านกฎหมายในประเทศที่ออกไปลงทุนแล้ว หากภาครัฐมีการให้ความช่วยเหลือในประเด็นข้อกฎหมายหรือมีหน่วยงานที่ช่วยในการเจรจาตั้งเช่นกรณีของ JTRO หรือ IE ก็จะช่วยให้การออกไปลงทุนในต่างประเทศโดยเฉพาะในกลุ่มประเทศใหม่ๆที่คนไทยยังไม่ได้ไปลงทุนสามารถทำได้สะดวกมากยิ่งขึ้น การมีหน่วยงานเฉพาะกิจเพื่อสนับสนุน SMEs ทำหน้าที่ให้ข้อมูลและข้อเสนอแนะเพื่อให้ SMEs มีความรู้ความเข้าใจที่พอเพียงเกี่ยวกับโอกาสและความเสี่ยงจากการออกไปลงทุนในต่างประเทศก็มีส่วนสำคัญในการตัดสินใจลงทุนหรือการเตรียมความพร้อมของ SMEs ในการออกไปลงทุนในต่างประเทศได้มากขึ้น

นอกจากนี้ การให้บริการควรครอบคลุมถึงบริการปลีกย่อยอื่นๆที่จะเป็นประโยชน์ต่อภาคเอกชนโดยเฉพาะกลุ่ม SMEs ด้วย เช่น การมีบริการให้เช่าสำนักงานชั่วคราวสำหรับทำการศึกษาข้อมูลด้านต่าง ๆ ของประเทศที่จะไปลงทุน หรือ การติดต่อประสานงานเพื่อเช่าพื้นที่โรงงานที่มีสาธารณูปโภคที่ครบถ้วน และการประสานงานกับหน่วยงานท้องถิ่นที่สนับสนุนการลงทุนจากต่างประเทศก็น่าจะเป็นช่องทางที่ช่วยอำนวยความสะดวกให้แก่คนไทย โดยเฉพาะรายย่อยที่ไม่ได้มีทรัพยากร และ

บุคลากรจำนวนมากที่จะช่วยเดินเรื่องเหล่านี้ ซึ่งหน่วยงาน เช่น JTRO หรือ IE Singapore ก็มีการให้บริการในลักษณะนี้อยู่เช่นกัน

ทั้งนี้ เพื่อให้นโยบายของการมีหน่วยงานเฉพาะกิจเพื่อทำหน้าที่ส่งเสริมให้คำปรึกษาด้านกฎหมายและอื่น ๆ ที่จำเป็นต่อการออกไปลงทุนโดยตรงในต่างประเทศ มีลักษณะเป็นรูปธรรมและมีความชัดเจนยิ่งขึ้น งานวิจัยฉบับนี้จึงขอเสนอตัวอย่างของการจัดตั้ง “สำนักงานส่งเสริมการลงทุนไทยในต่างประเทศ” เพื่อเป็นแบบอย่างในการดำเนินนโยบายดังกล่าว โดยการจัดตั้งในช่วงแรกอาจมุ่งนโยบายไปที่การส่งเสริมเพื่อการรองรับการเปิดเสรีอาเซียน (AEC) เพื่อให้มีนโยบายมีขอบเขตที่ชัดเจนและมีความเป็นไปได้ในทางปฏิบัติ เช่น มีความเพียงพอของบุคลากรและงบประมาณในการรองรับขอบเขตงานที่เพิ่มขึ้น และในระยะต่อไป จึงทยอยขยายขอบเขตงานไปสู่การสนับสนุนการลงทุนในกลุ่มประเทศอื่น ๆ ที่กว้างขึ้น

3. การเพิ่มช่องทางการระดมทุนเป็นเงินตราต่างประเทศ โดยเฉพาะแหล่งเงินทุน

ระยะยาว

แม้ว่าจากการสำรวจ ผู้ประกอบการส่วนใหญ่จะยังไม่มีข้อจำกัดในแง่ของการเข้าถึงการระดมทุนที่เป็นเงินตราต่างประเทศ เนื่องจากระบบธนาคารพาณิชย์ในปัจจุบันสามารถให้บริการได้อย่างเพียงพอ อย่างไรก็ตาม การสนับสนุนหรือเพิ่มทางเลือกอื่น ๆ ของภาคเอกชนในการระดมทุนเป็นเงินตราต่างประเทศ เช่น การให้ภาคเอกชนไทยสามารถระดมทุนโดยการออก FX bond ภายในประเทศ ก็เป็นอีกแนวทางที่ช่วยให้ภาคเอกชนมีทางเลือกในการระดมทุนในต้นทุนที่ถูกลง หรือมีทางเลือกในการกระจายความเสี่ยงในการระดมทุนมากขึ้น การช่วยให้ผู้ประกอบการมีทางเลือกในการระดมทุนมีประโยชน์สำหรับ SMEs ที่ยังไม่เป็นที่รู้จักในต่างประเทศ การไประดมทุนในต่างประเทศย่อมมีค่าใช้จ่ายที่สูงกว่า การที่บริษัทสามารถระดมทุนเป็นเงินตราต่างประเทศได้ในประเทศไทย นอกจากนี้ ยังอาจเป็นอีกหนึ่งช่องทางการลงทุนสำหรับคนไทยรวมถึงจะช่วยให้ตลาดตราสารหนี้ของไทยมีการพัฒนาขึ้นด้วย นอกจากนี้ การสนับสนุนให้ธนาคารพาณิชย์ไทยออกไปเปิดสาขาเพื่อให้บริการแก่ผู้ที่ลงทุนในต่างประเทศเพิ่มมากขึ้น

ยังอาจเป็นอีกช่องทางหนึ่งที่ช่วยอำนวยความสะดวกในด้านแหล่งเงินทุนให้แก่ภาคเอกชนไทยในการออกไปลงทุนในต่างประเทศ รวมถึงอาจเป็นอีกช่องทางหนึ่งในการเป็นที่ปรึกษาการลงทุน รวมถึงการเข้าถึงข้อมูลข่าวสารหรือกฎระเบียบที่จำเป็นต่อการลงทุนในประเทศนั้น ๆ อีกด้วย

นอกจากแหล่งเงินทุนที่เป็นเงินตราต่างประเทศแล้ว ผู้ประกอบการในกลุ่ม SMEs อาจมีข้อจำกัดในการเข้าถึงแหล่งเงินทุนหรือข้อมูลที่จำเป็นในการออกไปลงทุนในต่างประเทศ การสนับสนุนการเข้าถึงแหล่งเงินทุนของ SMEs เช่น การลดข้อจำกัดด้านหลักประกัน เช่น การขยายขอบเขตการค้ำประกันของ บริษัทประกันสินเชื่ออุตสาหกรรมขนาดย่อม (บสย.) หรือธนาคารเพื่อการส่งออกและนำเข้าแห่งประเทศไทย (ธสน.) ให้มาช่วยประกันความเสี่ยงโครงการสินเชื่อเพื่อการลงทุนในต่างประเทศ หรือการเพิ่มทางเลือกในการระดมทุนผ่านกองทุนรวมที่เสนอขายต่อผู้ลงทุนที่ไม่ใช่รายย่อย (Accredited Investor Fund : AI Fund) จะช่วยลดข้อจำกัดของ SMEs ในการเข้าถึงแหล่งเงินทุนสำหรับการออกไปลงทุนในต่างประเทศได้มากขึ้น

4. การสนับสนุนและแก้ไขปัญหากิจการจัดตั้งศูนย์บริหารเงิน Treasury Center ขึ้น

ในประเทศไทย

ธุรกิจไทยที่ไปลงทุนในต่างประเทศโดยเฉพาะธุรกิจขนาดใหญ่มักมีการจัดตั้งบริษัท หรือศูนย์บริหารเงินเพื่อทำหน้าที่เป็นศูนย์กลางในการลงทุนและทำธุรกรรมทางการเงินต่างๆระหว่างบริษัทในกลุ่ม เช่น การกู้ยืมเงิน การซื้อขายเงินตราต่างประเทศ การโอนเงินในบัญชีระหว่างกัน เป็นต้น โดยการบริหารการเงินจะทำจากส่วนกลาง หรือ สำนักงานใหญ่ เพื่อใช้ประโยชน์จากสภาพคล่องส่วนเกินระหว่างบริษัทต่างๆ ในเครือที่ตั้งอยู่ในประเทศต่างๆ เพื่อให้การบริหารการเงินของเครือโดยรวมเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ ไม่กระจัดกระจายตามประเทศต่างๆ

เพื่อสนับสนุนธุรกรรมดังกล่าว ธนาคารแห่งประเทศไทยจึงได้อนุญาตการจัดตั้งศูนย์บริหารเงินเพื่อบริหารเงินตราต่างประเทศของบริษัทในกลุ่มได้ตั้งแต่ปี 2547 อย่างไรก็ตาม จากข้อจำกัดในหลายๆด้าน เช่น ข้อจำกัดทางด้านภาษี เช่น ภาษีธุรกิจเฉพาะหรือภาษีหัก ณ ที่จ่าย หรือปัญหา

ข้อกำหนดในการใช้อัตราแลกเปลี่ยนในการบันทึกบัญชี เป็นต้น ทำให้ปัจจุบันธุรกิจไทยหลายแห่งต้องไปจัดตั้งศูนย์บริหารเงินในต่างประเทศเพื่อหลีกเลี่ยงปัญหาดังกล่าว ซึ่งทำให้ภาคเอกชนมีความยุ่งยากและต้นทุนในการบริหารงานเพิ่มขึ้น ดังนั้น การประสานนโยบายร่วมกันระหว่างภาครัฐเพื่อแก้ไขปัญหาของการจัดตั้งศูนย์บริหารเงินขึ้นในประเทศไทยตามนโยบายรัฐบาลปัจจุบัน จึงเป็นการอำนวยความสะดวกและลดต้นทุนของภาคเอกชนในการที่ต้องออกไปตั้งศูนย์บริหารเงินในต่างประเทศ

ล่าสุดรัฐบาลได้ผลักดันนโยบายว่าด้วยการลดอัตรา และยกเว้นราชการเพื่อส่งเสริมให้มีการจัดตั้งสำนักงานใหญ่ข้ามประเทศ (International Headquarter: IHQ) บริษัทการค้าระหว่างประเทศ (International Trading Centers: ITC) และศูนย์บริหารเงิน ทำให้ธุรกิจไทยที่ไปลงทุนในต่างประเทศสามารถใช้ประโยชน์จากการมีศูนย์บริหารเงิน เพื่อบริหารเงินให้บริษัทในเครือ และยังได้รับโอกาสในการยกเว้นภาษีต่าง ๆ ที่เคยเป็นอุปสรรคในการจัดตั้ง TC ในอดีต เช่น ภาษีธุรกิจเฉพาะ (Special Business Tax: SBT) ที่จัดเก็บจากรายได้จากการให้กู้ยืมระหว่างเครือเพราะไปมองว่าศูนย์บริหารเงินทำธุรกิจเยี่ยงสถาบันการเงิน ภาษีหัก ณ ที่จ่าย (Withholding Tax) จัดเก็บจากผู้ให้กู้ยืมเงินในต่างประเทศ ซึ่งจะเป็นอุปสรรคในการระดมทุนจากต่างประเทศ เป็นต้น นอกจากนี้ ยังมีสิทธิประโยชน์ทางภาษีที่รัฐบาลผลักดันเพิ่มเติมเพื่อดึงดูดให้มาจัดตั้งสำนักงานใหญ่ข้ามประเทศ และศูนย์บริหารเงินในประเทศไทย เช่น ภาษีเงินได้นิติบุคคล และภาษีเงินได้กรณีคนต่างด้าวที่ถือว่าจ้างโดยสำนักงานใหญ่ข้ามประเทศ เป็นต้น

ตัวอย่างโครงการจัดตั้งสำนักงานส่งเสริมการลงทุนไทยในต่างประเทศ

หลักการและเหตุผล

1) การลงทุนโดยตรงในต่างประเทศของไทยยังคงกระจุกตัวอยู่ในกลุ่มของธุรกิจขนาดใหญ่ ในขณะที่ธุรกิจขนาดกลางและเล็กยังมีข้อจำกัดหลายด้านในการออกไปลงทุนในต่างประเทศ เช่น

ข้อจำกัดในการเข้าถึงข้อมูลของประเทศที่ไปลงทุน หรือข้อจำกัดในด้านการเข้าถึงแหล่งเงินทุน ส่งผลให้ธุรกิจขนาดกลางและเล็กยังไม่สามารถใช้ทรัพยากรในต่างประเทศ เพื่อมาต่อยอดการเติบโตของกิจการ และสร้างความมั่งคั่งให้กับเจ้าของทุนได้

2) หากพิจารณาตัวอย่างของกลุ่มประเทศที่พัฒนาแล้วจะพบว่า ประเทศที่พัฒนาแล้วส่วนใหญ่จะมีนโยบายที่ชัดเจนรวมถึงมีหน่วยงานที่จัดตั้งขึ้นอย่างเป็นทางการเพื่อทำหน้าที่สนับสนุนการลงทุนในต่างประเทศในรูปแบบต่าง ๆ เพื่อเก็บเกี่ยวผลประโยชน์กลับมายังบริษัทแม่ ในขณะที่ในกรณีของประเทศไทย แม้ภาครัฐจะมีนโยบายสนับสนุนการลงทุนที่เป็นรูปธรรมมากขึ้น แต่การให้ความสนับสนุนยังคงกระจายอยู่ตามหน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง โดยยังไม่มีการรวมศูนย์ของการสนับสนุนในรูปแบบต่าง ๆ แบบเบ็ดเสร็จ เพื่อให้ได้มาตรการสนับสนุนที่ครบถ้วน จูงใจ และมีการสอดรับกันในทางปฏิบัติของทุกหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

วัตถุประสงค์

1. เพื่อให้มีศูนย์รวมนโยบายและการปฏิบัติในเรื่องส่งเสริมการลงทุนไทยในต่างประเทศ ในลักษณะของ One Stop Service
2. เพื่อให้การส่งเสริมการลงทุนในต่างประเทศ มีเป้าหมายที่ชัดเจนทั้งในด้านตลาดและสินค้า
3. เพื่อเป็นการรวบรวมบุคลากรที่ทำหน้าที่ให้การสนับสนุนการลงทุนในต่างประเทศที่มีอยู่แล้วและกระจัดกระจายอยู่ตามหน่วยงานต่าง ๆ ให้มารวมศูนย์อยู่ที่หน่วยงานเดียว โดยบุคลากรบางส่วนอาจเพียงเข้ามาช่วยเพื่อจัดตั้งระบบงานในช่วงแรก
4. เพื่อลดการแย่งชิงทรัพยากรในประเทศที่เริ่มมีจำกัดทั้งในด้านแรงงาน วัตถุดิบ และตลาดเพื่อบูรณาการองค์ความรู้ทั้งในส่วนภาครัฐ เช่น กระทรวงการต่างประเทศ กระทรวงพาณิชย์ และภาคเอกชน รวมถึงประสบการณ์จากบริษัทขนาดใหญ่ที่เคยออกไปลงทุนแล้ว

ลักษณะโครงการ

เป็นการจัดตั้งหน่วยงานที่ทำหน้าที่ในการให้ความช่วยเหลือและสนับสนุนการออกไปลงทุนในต่างประเทศในรูปแบบต่าง ๆ เช่น การให้คำปรึกษาด้านข้อมูล กฎหมาย การอำนวยความสะดวกในการแก้ไขปัญหาอุปสรรคต่าง ๆ อย่างครบวงจรและรวมศูนย์อยู่ในที่เดียวในลักษณะของ One Stop Service เพื่อที่สามารถให้บริการแก่ผู้ที่สนใจออกไปลงทุนในต่างประเทศได้ครบทุกด้าน และเพื่อให้นโยบายในการสนับสนุนในด้านต่าง ๆ มีการรวมศูนย์อยู่ในที่เดียวและไม่กระจัดกระจายไปยังหน่วยงานต่างๆ ดังเช่นตัวอย่างของหลายประเทศที่พัฒนาแล้วและประสบความสำเร็จในการออกไปลงทุนในต่างประเทศ

แนวทางการดำเนินการ

กำหนดให้การสนับสนุนการลงทุนโดยตรงในต่างประเทศเป็นวาระแห่งชาติที่ต้องร่วมกันผลักดัน และกำหนดให้มีหน่วยงานที่ชัดเจนซึ่งได้แก่ สำนักงานส่งเสริมการลงทุนไทยในต่างประเทศ เพื่อทำหน้าที่ในการให้บริการด้านต่างๆในการสนับสนุนการลงทุนในต่างประเทศแบบครบวงจร โดยให้มีการประสานนโยบายและความร่วมมือระหว่างหน่วยงานต่างๆที่เกี่ยวข้อง ทั้งนี้แง่ของข้อมูลและบุคลากรอย่างบูรณาการ เพื่อให้ได้มาตรการสนับสนุนที่ครบถ้วน จูงใจ และมีการสอดรับกันในทางปฏิบัติของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อส่งเสริมการลงทุนของไทยในต่างประเทศให้สามารถแข่งขันได้ทัดเทียมกับประเทศที่ผลักดันนโยบายสนับสนุนการลงทุนในต่างประเทศมาเป็นระยะเวลานาน ซึ่งขอบเขตหน้าที่ของสำนักงานส่งเสริมการลงทุนไทยในต่างประเทศจะครอบคลุมถึง

1. การมีหน่วยงานกลางที่ทำงานหน้าที่สนับสนุน ให้คำปรึกษา และให้ความรู้ที่จำเป็นต่อการออกไปลงทุนโดยตรงในต่างประเทศ
2. ให้ความรู้เกี่ยวกับกฎ ระเบียบ หรือความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับประเทศที่จะออกไปลงทุน
3. อำนวยความสะดวกในการแก้ไขปัญหาและอุปสรรคด้านการเข้าถึงข้อมูลข่าวสารที่จำเป็นสำหรับผู้ประกอบการที่สนใจไปลงทุนในต่างประเทศ
4. เป็นที่ปรึกษาด้านกฎหมาย หากเกิดกรณีพิพาทต่างๆในประเทศที่ออกไปลงทุน

5. การมีบริการให้เช่าสำนักงานชั่วคราวสำหรับการทำการศึกษาข้อมูลด้านต่างๆ ของประเทศที่จะไปลงทุน

ผลที่คาดว่าจะได้รับ

1. เศรษฐกิจไทยสามารถพึ่งพาการเติบโตจากภายนอกประเทศ (Outbound Investment) เพื่อเสริมการเติบโตจากภายในประเทศ (Inward Investment)
2. เพื่อให้ประเทศไทยหลุดพ้นจากการเป็นประเทศที่ติดกับดักเศรษฐกิจขนาดกลาง (Middle Income Trap)
3. ลดการพึ่งพานโยบายประชานิยมที่รัฐต้องคอยดูแล เช่น รายได้เกษตรกร จากการเป็นเจ้าของช่องทางการจำหน่ายหรือเจ้าของกิจการผู้ค้าข้าวในต่างประเทศ ซึ่งจะเป็นกำลังซื้อที่สำคัญครบถ้วน และยั่งยืน

สรุป

การส่งเสริมให้คนไทยออกไปลงทุนโดยตรงในต่างประเทศเป็นส่วนหนึ่งของการยกระดับขีดความสามารถของประเทศ ที่มีขั้นตอนการพัฒนาและวิวัฒนาการที่ไม่ต่างไปจากประเทศอุตสาหกรรมอื่น ๆ ที่เดินหน้าการพัฒนาประเทศด้วยการส่งเสริมให้ธุรกิจของประเทศออกไปลงทุนในต่างประเทศ ประเทศไทยสามารถจะรอให้ระบบเศรษฐกิจมาถึงจุดที่การผลิตในประเทศชนขีดความสามารถทางกายภาพแล้ว จึงมีความจำเป็นที่หน่วยงานของภาครัฐต้องช่วยผลักดัน และให้การสนับสนุนธุรกิจไทยไปลงทุนโดยตรงในต่างประเทศเป็นวาระแห่งชาติ เพื่อบูรณาการนโยบายและความร่วมมือระหว่างหน่วยงานต่าง ๆ อย่างเป็นรูปธรรม และมีมาตรการสนับสนุนที่ครบถ้วนจริงใจ และสอดคล้องกับแนวทางปฏิบัติของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อส่งเสริมการลงทุนของไทยในต่างประเทศให้สามารถแข่งขันได้ทัดเทียมประเทศอื่น ไม่ว่าจะเป็นการสนับสนุนด้านภาษีและแรงจูงใจในการลงทุน การมีหน่วยงานกลางเพื่อให้คำปรึกษาและความรู้ที่จำเป็นต่อการลงทุนโดยตรงในต่างประเทศ การเพิ่มช่องทางการระดมทุนเป็นเงินตราต่างประเทศ การจัดตั้งหน่วยงานเฉพาะกิจเพื่อส่งเสริมการลงทุนในบริษัทขนาดกลางและขนาดย่อมให้มีศักยภาพในการ

แข่งขันในต่างประเทศ รวมถึงการสนับสนุนและแก้ไขปัญหาการจัดตั้งศูนย์บริหารเงินเพื่อบริหารสภาพคล่องส่วนเกินของบริษัทในเครือที่จัดตั้งในประเทศต่าง ๆ อย่างมีประสิทธิภาพ โดยการส่งเสริมให้เอกชนไทยไปลงทุนโดยตรงในต่างประเทศเป็นส่วนหนึ่งของการขยายขีดจำกัดด้านทรัพยากร ตลาด และเทคโนโลยีใหม่ โดยเป็นขั้นตอนที่ไม่แตกต่างไปจากประเทศอุตสาหกรรมอื่น ๆ ที่เดินหน้าพัฒนาประเทศด้วยการส่งเสริมการลงทุนนอกประเทศ เพื่อยกระดับศักยภาพของไทยให้ทัดเทียมนานาอารยประเทศ

บรรณานุกรม

ภาษาไทย

วารสาร และหนังสือพิมพ์

นรัช อุณาภูล และปทุมทริก จงประสพผลภ. “การส่งเสริมการลงทุนในต่างประเทศ: ประสบการณ์จาก มาเลเซียและไต้หวัน”, FOCUSED AND QUICK (FAO). (42) ธนาคารแห่งประเทศไทย, 27 มิถุนายน 2554.

นันทพร พงศ์พัฒนานนท์ และชิตชนก อันโนนจารย์. “การลงทุนโดยตรงในต่างประเทศของไทย: อุปสรรคที่รอการแก้ไข”, FOCUSED AND QUICK (FAO). (70) ธนาคารแห่งประเทศไทย, 18 มิถุนายน 2555.

เสาวณี จันทะพงษ์ และสุภัทร ธนบดีภัทร. “การลงทุนของไทยในประเทศเพื่อนบ้าน: ก้าวสำคัญของการ เข้าสู่กลุ่มเศรษฐกิจ AEC”, FOCUSED AND QUICK (FAO). (71) ธนาคารแห่งประเทศไทย, 2 กรกฎาคม 2555.

วิทยานิพนธ์ รายงานวิจัย และเอกสารวิจัย

ธนพล จันทระเพ็ญ. (2557). “เหตุใดไทยจึงควรลงทุนโดยตรงในต่างประเทศ”. เอกสาร Savings and Investment. ฉบับที่ 2, สำนักนโยบายการออมและการลงทุน, สำนักงานเศรษฐกิจการคลัง.

ปฐมาภรณ์ นิธิชัย. (2554). “การลงทุนทางตรงในต่างประเทศของบริษัทจดทะเบียนไทย : สถานะ ปัจจุบันและข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย”. เอกสารงานวิจัยฉบับที่ 2/2554, สถาบันวิจัยเพื่อ ตลาดทุน, ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย.

ภวิดา ปานะนนท์ และวีระยุทธ กาญจน์ชูฉัตร. (2554). “บริษัทข้ามชาติไทยหลังวิกฤตเศรษฐกิจ พ.ศ. 2540: พลวัตการเปลี่ยนแปลงและข้อสรุป”. บทความสรุปเนื้อหาจากรายงานวิจัยฉบับเต็ม

เพื่อนาเสนอในการสัมมนาโครงการเมธีวิจัยอาวุโส สกว. ศ.ดร.ผาสุกพงษ์ไพจิตร เรื่อง
โครงสร้างและพลวัตทุนไทยหลังวิกฤตเศรษฐกิจวันที่ 28 มิถุนายน 2549.

บรรยาย ปาฐกถา

ธนาคารแห่งประเทศไทย. การสัมมนาเรื่อง “การลงทุนต่างประเทศ: ทางเลือก โอกาสและการบริหาร
ความเสี่ยง”. ณ โรงแรมคอนราด, วันที่ 27 กุมภาพันธ์ 2556.

ธนาคารแห่งประเทศไทย. การสัมมนาเรื่อง “ก้าวทันลงทุนต่างประเทศ: โอกาสและการบริหารความ
เสี่ยง”. ณ โรงแรมอินเตอร์คอนติเนนตัล, วันที่ 7 มีนาคม 2556.

ธนาคารแห่งประเทศไทย. การสัมมนาเรื่อง “ก้าวทันเศรษฐกิจ การเงิน และการลงทุน”. ณ ธนาคาร
แห่งประเทศไทย สำนักงานภาคใต้ จังหวัดสงขลา, วันที่ 19 มีนาคม 2556.

ธนาคารแห่งประเทศไทย. การสัมมนาเรื่อง “ก้าวทันเศรษฐกิจ การเงิน และการลงทุน”. ณ ธนาคาร
แห่งประเทศไทย สำนักงานภาคตะวันออกเฉียงเหนือ จังหวัดขอนแก่น, วันที่ 22 มีนาคม
2556.

ธนาคารแห่งประเทศไทย. การสัมมนาเรื่อง “ทางเลือกในการบริหารความเสี่ยงจากอัตราแลกเปลี่ยน”.
ณ โรงแรมพูลแมน, วันที่ 29 มีนาคม 2556.

ข้อมูล/สารนิเทศอื่น ๆ บนอินเทอร์เน็ต

ชุดโครงการการศึกษาเงินลงทุนทางตรงระหว่างประเทศขาออกของประเทศไทย. (2558). (ออนไลน์).

เข้าถึงได้จาก <http://outwardfdi.org/>

ธนาคารแห่งประเทศไทย. (2558). “นิยามของการลงทุนโดยตรงในต่างประเทศ”. (ออนไลน์). เข้าถึงได้
จาก [http://www.bot.or.th/Thai/FinancialMarkets/ThaiDirectInvestment/TDI_1/
Pages/TDI_1_1.aspx](http://www.bot.or.th/Thai/FinancialMarkets/ThaiDirectInvestment/TDI_1/Pages/TDI_1_1.aspx)

ภาษาต่างประเทศ

Books

Eun, Choel & Resnick, Bruce. (2012). International Financial Management. 6th ed.
Massachusetts: McGraw-Hill Irwin.

Journals and Newspapers

Bayoumi, Tamim & Lipworth, Gabrielle. (1997). “Japanese Foreign Direct Investment and
Regional Trade”. Finance & Development, IMF Periodical, 34(3), p.11-13.

Halmos, Kornel. (2003). “Economic Theories on Foreign Direct Investment”.
Development and Finance, 1.

Kornecki, Lucyna. (2013). “Outward U.S. Foreign Direct Investment Performance during
Recent Financial Crises”. Int. J Latest Trends Fin. Eco. Sc, 3(2), p.470-485.

Li, Yang & Hu, Jin-Li. (2014). “R&D, FDI, and Efficiencies of Small and Medium Sized
Firms”. Journal of Management Research, 13(3), p.163-179.

“Listed firms heed overseas call”, Bangkok Post. July 15, 2015, p.18

Richardson, Elliot L. (2011). “United States Policy Toward Foreign Investment: We Can't
Have It Both Ways”. American University International Law Review, 4(2),
p.281-217.

Wee, Kee Hwee. (2007). “Outward foreign direct investment by enterprises from
Thailand”. Transnational Corporations, 16(1), p.89-116.

Research Report

European Institute for Asian Studies. (2014). "Taiwan's Outward Foreign Direct Investment (OFDI) into the European Union and its Member States". EIAS Report, European Institute for Asian Studies.

Jackson, James K. (2013). "U.S. Direct Investment Abroad: Trends and Current Issues". CRS Report, The Congressional Research Service.

Jun, Kwang W.; Sader, Frank; Horaguchi, Haruo & Kwak, Hyuntai. (1993). "Japanese foreign direct investment: recent trends, determinants, and prospects". Policy Research Working Paper, International Economics Department, The World Bank.

Yean, Tham Siew. (2007). "Outward foreign direct investment from Malaysia: an exploratory study". Working Paper, University Kebangsaan Malaysia.

Non-Published Documents

Bertrand, Ayse. (2004). "Mergers and Acquisitions (M&As), Greenfield Investments and Extension of Capacity". Paper presented at IMF Committee on Balance of Payments Statistics and OECD Workshop on International Investment Statistics.

Hammer, Alexander & Jones, Lin. (2012). "China's Emerging Role as a Global Source of FDI". Paper presented at USITC Executive Briefings on Trade, The United States International Trade Commission.

Hu, Ming-Wen & Lin, Chia-Jung. (2004). "Locational and Industrial Choices of Taiwanese Outward FDI". Preliminary draft paper presented at International Symposium on Foreign Trade, FDI, and Industrial Development at National Chung Cheng University, Taipei : Taiwan, 27 March 2004.

United Nations Trade and Development Board (UNCTAD). (2005). "Case study on outward foreign direct investment by Singaporean firms: Enterprise competitiveness and development". Paper presented at the Commission on Enterprise, Business Facilitation and Development Expert Meeting on Enhancing Productive Capacity of Developing Country Firms through Internationalization, Geneva : Switzerland, 5-7 December 2005.

Other Electronic Sources

Dunning, John. (2002). "Why Do Companies Invest Overseas?". (Online). Available :

<http://www.globalization101.org/why-do-companies-invest-overseas/>

Financial Times Lexicon. (2015). "Definition of foreign direct investment". (Online).

Available : <http://lexicon.ft.com/Term?term=foreign-direct-investment>

Graham, Jeffrey P., & Spaulding, R. Barry. (2004). "Understanding Foreign Direct

Investment". (Online). Available : [http://www.going-](http://www.going-global.com/articles/understanding_foreign_direct_investment.htm)

[global.com/articles/understanding_foreign_direct_investment.htm](http://www.going-global.com/articles/understanding_foreign_direct_investment.htm)

Owada, Takashi. (2014). "Japanese Companies' Increasing Overseas Investment and

Current Account Balance". (Online). Available :

<http://www.nippon.com/en/currents/d00112/>

University of California, San Diego. (2014). "U.S. Policy Toward Outward FDI". (Online).

Available : <http://pages.ucsd.edu/~jlbroz/Courses/POL1142B/lecture/ofdi.pdf>

ประวัติย่อผู้วิจัย

ชื่อ	นางจันทวรรณ สุจริตกุล
วัน เดือน ปีเกิด	วันที่ 12 กุมภาพันธ์ 2505
การศึกษา	- ปริญญาตรี Bachelor of Commerce and Administration (B.C.A.) Victoria University of Wellington, New Zealand, 2524-2526 -ปริญญาโท Master of Economics of Development Australian National University, Australia, 2527-2529
ประวัติการทำงาน	
ต.ค. 2555	ผู้ช่วยผู้ว่าการ สายตลาดการเงิน
พ.ศ. 2546-2549	ผู้อำนวยการฝ่ายเศรษฐกิจระหว่างประเทศ สายนโยบายการเงิน
พ.ศ. 2549-2551	ผู้แทนไทยและอาเซียนในคณะกรรมการบริหารของกองทุนการเงินระหว่างประเทศ (Alternate Executive Director, International Monetary Fund-IMF) กรุงวอชิงตัน ดี.ซี. สหรัฐอเมริกา
พ.ย. 2551-2553	ผู้อำนวยการอาวุโส ธนาคารแห่งประเทศไทย สำนักงานภาคเหนือ
ต.ค. 2553-2554	ผู้อำนวยการอาวุโส ธนาคารแห่งประเทศไทย ฝ่ายวิเคราะห์และติดตามฐานะ สายกำกับสถาบันการเงิน
ต.ค. 2554- 2555	ผู้อำนวยการอาวุโส ธนาคารแห่งประเทศไทย ฝ่ายเศรษฐกิจระหว่างประเทศ
ต.ค. 2555-ปัจจุบัน	ผู้ช่วยผู้ว่าการ สายตลาดการเงิน

สรุปย่อ

ลักษณะวิชา การเศรษฐกิจ

เรื่อง การลงทุนโดยตรงในต่างประเทศกับการเพิ่มศักยภาพเศรษฐกิจไทย

ผู้วิจัย นางจันทวรรณ สุจริตกุล หลักสูตร วปอ. รุ่นที่ 57

ตำแหน่ง ผู้ช่วยผู้ว่าการสายตลาดการเงิน

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การสนับสนุนการลงทุนโดยตรงในต่างประเทศเป็นประเด็นที่ถูกหยิบยกขึ้นมาพูดถึงมากขึ้นในช่วงหลายปีที่ผ่านมา เนื่องจากภาคเอกชนของไทยมีความต้องการออกไปลงทุนโดยตรงในต่างประเทศเพิ่มขึ้นเพื่อเพิ่มโอกาสในการแข่งขัน และขยายขีดจำกัดด้านทรัพยากร ตลาด และเทคโนโลยีใหม่ๆ รวมถึงเพื่อยกระดับศักยภาพในการแข่งขันของประเทศ ส่งผลให้การลงทุนโดยตรงในต่างประเทศของไทยขยายตัวขึ้นอย่างก้าวกระโดด โดยเฉพาะตั้งแต่ช่วงปี 2553 เป็นต้นมา ที่ภาครัฐได้เปิดโอกาสให้ภาคเอกชนไทยไปลงทุนโดยตรงในต่างประเทศได้โดยเสรี รวมถึงเริ่มมีมาตรการต่างๆ เพื่อสนับสนุนการออกไปลงทุนในต่างประเทศอย่างเป็นทางการมากขึ้น อย่างไรก็ตาม การออกไปลงทุนในต่างประเทศที่ขยายตัวขึ้นอย่างรวดเร็ว ก็อาจทำให้เกิดข้อกังวลจากหลายฝ่ายว่าการสนับสนุนการออกไปลงทุนในต่างประเทศจะเป็นการสร้างประโยชน์ให้แก่ประเทศไทยจริงหรือไม่ เนื่องจากเป็นการนำเอาทรัพยากรที่ควรจะใช้เพื่อสร้างการเจริญเติบโตให้แก่ประเทศไทยไปใช้ประโยชน์ในการลงทุนให้กับเศรษฐกิจของประเทศอื่น

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

บทวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาพัฒนาการด้านลงทุนโดยตรงของไทยในต่างประเทศจากอดีตจนถึงปัจจุบันว่าได้สร้างประโยชน์แก่ประเทศไทยอย่างไร ผ่านช่องทางไหนบ้าง โดยชี้ให้เห็นถึง 1) ความสำคัญของการลงทุนโดยตรงในต่างประเทศต่อการเติบโตของเศรษฐกิจไทยในช่วงที่ผ่านมา 2) ศึกษาถึงพัฒนาการและแนวทางในการส่งเสริมการลงทุนโดยตรงในต่างประเทศของประเทศไทย 3) รวบรวมปัญหาและอุปสรรคของภาคเอกชนไทยที่ออกไปลงทุนโดยตรงในต่างประเทศในปัจจุบัน เพื่อเสนอแนะแนวทางที่จะสนับสนุนหรือช่วยลดอุปสรรคของการลงทุนโดยตรงในต่างประเทศของภาคเอกชนอย่างเป็นทางการมากขึ้น

ขอบเขตของการวิจัย

ขอบเขตของการวิจัยจะครอบคลุมในประเด็นต่างๆในต่อไปนี้ 1) ศึกษาถึงแนวคิดในการสนับสนุนการลงทุนโดยตรงในต่างประเทศของประเทศอุตสาหกรรมและประเทศที่พัฒนาแล้วต่างๆ เพื่อนำมาประยุกต์ใช้กับแนวทางการสนับสนุนการลงทุนโดยตรงในต่างประเทศของไทย 2) ศึกษาประโยชน์หรือข้อดีและข้อเสียที่ประเทศจะได้รับจากการส่งเสริมการลงทุนโดยตรงในต่างประเทศ เพื่อให้ได้ข้อสรุปถึงแนวทางที่ถูกต้องในการสนับสนุนการลงทุนโดยตรงในต่างประเทศ 3) ศึกษาถึงปัญหาและอุปสรรคของภาคเอกชนในการออกไปลงทุนโดยตรงในต่างประเทศ เพื่อหาแนวทางในการเสนอแนะนโยบายการสนับสนุนการลงทุนโดยตรงในต่างประเทศ

วิธีดำเนินการวิจัย

สำหรับวิธีการนั้นจะแบ่งออกเป็น 1) การศึกษาประวัติศาสตร์การพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศอุตสาหกรรม และแนวคิดและแนวทางในการสนับสนุนการลงทุนโดยตรงในต่างประเทศ รวมถึงแนวทางในการจัดตั้งหน่วยงานเพื่อสนับสนุนการลงทุนโดยตรงในต่างประเทศของประเทศไทย เพื่อนำมาประยุกต์ใช้กับแนวทางการสนับสนุนการลงทุนโดยตรงในต่างประเทศของไทย 2) ศึกษาประโยชน์หรือข้อดีและข้อเสียที่ประเทศจะได้รับจากการส่งเสริมการลงทุนโดยตรงในต่างประเทศ โดยวิเคราะห์ประโยชน์ที่ประเทศจะได้รับทั้งในแง่ของหลักเหตุผลและข้อมูลเชิงปริมาณผ่านการวิเคราะห์ผลการดำเนินงานของกิจการในตลาดหลักทรัพย์ซึ่งจะสะท้อนอยู่ในรูปของมูลค่าหุ้นที่เติบโตสูงขึ้นตามลำดับ 3) ศึกษาถึงปัญหาและอุปสรรคของภาคเอกชนในการออกไปลงทุนโดยตรงในต่างประเทศ โดยการทำแบบสำรวจไปยังบริษัทที่มีการออกไปลงทุนโดยตรงในต่างประเทศ รวมถึงการพบปะและเปลี่ยนความคิดเห็นกับกลุ่มธุรกิจต่างๆ เพื่อนำข้อสรุปที่ได้มาเพื่อหาแนวทางในการเสนอแนะนโยบายการสนับสนุนการลงทุนโดยตรงในต่างประเทศต่อไป

ผลการวิจัย

จากการศึกษาประวัติศาสตร์การพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศอุตสาหกรรมที่ผ่านมาล้วนแต่มีตัวอย่างของการพัฒนาเศรษฐกิจจากการออกไปลงทุนในต่างประเทศ ไม่ว่าจะโดยการสร้างเครือข่ายธุรกิจ การเข้าซื้อกิจการ หรือการควบรวมกิจการกับบริษัทในต่างประเทศ โดยมีน้อยกรณีที่จะมีตัวอย่างของประเทศอุตสาหกรรมที่สามารถพัฒนาเศรษฐกิจและยกระดับความเป็นอยู่ของประชากรได้จากการดำเนินนโยบายที่มุ่งเน้นการลงทุนแต่ในประเทศเป็นหลัก จึงนับว่าการลงทุนในต่างประเทศเป็นยุทธศาสตร์สำคัญของการพัฒนาประเทศ และมีบทบาทสำคัญในการยกระดับการแข่งขันของธุรกิจของประเทศให้เป็นที่รู้จักและสามารถแข่งขันได้ในระดับโลก

นอกจากนี้ ประเทศที่พัฒนาแล้วส่วนใหญ่จะมีนโยบายที่ชัดเจนรวมถึงมีหน่วยงานที่จัดตั้งขึ้นอย่างเป็นรูปธรรมเพื่อทำหน้าที่สนับสนุนการลงทุนในต่างประเทศในรูปแบบต่างๆ

ธนาคารแห่งประเทศไทย
BANK OF THAILAND

หน่วยงานและมาตรการส่งเสริมการลงทุนโดยตรงของ
ต่างประเทศ

	หน่วยงาน	มีสำนักงานใน ตปท.	บริการด้าน ข้อมูล	บริการให้ คำปรึกษา ด้านการ ลงทุน	บริการสิ่ง อำนวยความสะดวก (เช่น มี office ให้ เช่าชั่วคราว)	ให้ความ ช่วยเหลือด้าน การเงิน
ญี่ปุ่น	JETRO	●	●	●	●	
	JBIC	●				●
สิงคโปร์	IE Singapore	●	●	●		●
มาเลเซีย	MIDA	●	●	●		
	EXIM Bank					●
ไทย	BOI		○	○		

● = มีบริการอย่างครบถ้วน

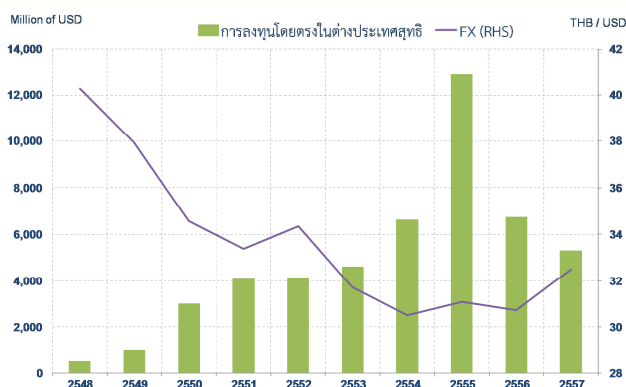
○ = มีบริการในบางประเภท/ยังไม่ครบถ้วน

6

สำหรับการลงทุนโดยตรงของไทยในต่างประเทศเองก็มีพัฒนาการอย่างต่อเนื่องจากอดีตจนถึงปัจจุบัน โดยประเทศไทยได้มีการผ่อนคลายให้ภาคเอกชนที่เป็นนิติบุคคลสามารถนำเงินออกไปลงทุนโดยตรงในต่างประเทศได้โดยเสรี ตั้งแต่เดือนตุลาคม ปี 2553 เป็นต้นมา และล่าสุดเมื่อปี 2556 ได้ผ่อนคลายให้กิจการขนาดกลางและขนาดย่อม หรือบุคคลธรรมดาสำหรับกิจการที่เป็นของเจ้าของเดี่ยวยังไปลงทุนได้อย่างเสรีเช่นกัน ส่งผลให้เงินลงทุนโดยตรงของไทยในต่างประเทศปรับเปลี่ยนขึ้นอย่างก้าวกระโดด โดยเฉพาะในปี 2555 ซึ่งเป็นปีที่มูลค่าการลงทุนโดยตรงในต่างประเทศสุทธิของไทยมีมูลค่าสูงเป็นประวัติการณ์ถึง 12.7 พันล้านดอลลาร์ สหรัฐ. และเป็นปีแรกที่ประเทศไทยมีฐานะเป็นผู้ลงทุนโดยตรงสุทธิในต่างประเทศ อย่างไรก็ตาม การลงทุนของไทยยังคงต่ำกว่าหลายประเทศในภูมิภาค โดยอัตราการลงทุนของไทยในต่างประเทศเทียบกับ GDP ตั้งแต่ปี 2550 - 2556 อยู่ที่ระดับ 1.8% ซึ่งถือว่าอยู่ในระดับต่ำกว่าหลายประเทศในภูมิภาค เช่น สิงคโปร์ และมาเลเซีย อีกทั้ง การลงทุนโดยตรงของไทยยังมีการกระจุกตัวอยู่แต่ในกลุ่มธุรกิจขนาดใหญ่เป็นสำคัญ โดยกว่าร้อยละ 77 ของมูลค่าการลงทุนในปี 2557 มาจากกลุ่มผู้ลงทุนขนาดใหญ่

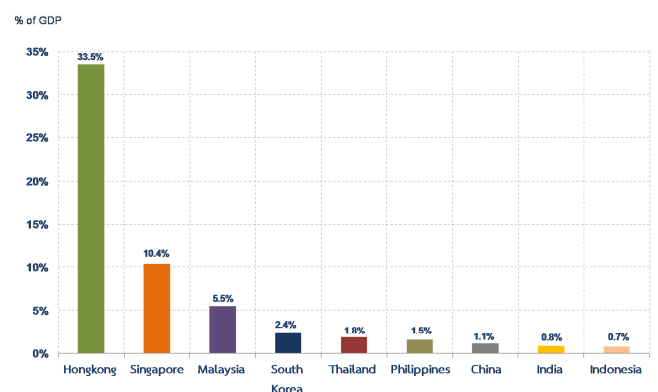

การลงทุนโดยตรงในต่างประเทศ (TDI) สุทธิ

ธนาคารแห่งประเทศไทย
BANK OF THAILAND

การลงทุนโดยตรงในต่างประเทศของประเทศไทยระหว่างปี 2550 - 2556

พัฒนาการดังกล่าวได้ก่อให้เกิดประโยชน์โดยตรงต่อประเทศในภาพรวม และเป็นส่วนประกอบสำคัญต่อยุทธศาสตร์ประเทศในระยะยาวในหลายๆด้าน ทั้งการปรับโครงสร้างเศรษฐกิจของประเทศให้สามารถแข่งขันและเติบโตได้อย่างยั่งยืน โดยมุ่งเน้นการแสวงหาตลาดใหม่ที่มีขนาดใหญ่และกำลังซื้อสูง เช่น ในประเทศจีน อินเดีย และอินโดนีเซีย การแสวงหาแหล่งสมบรูณ์ทางทรัพยากรธรรมชาติวัตถุดิบ และแรงงานที่มีราคาถูกเพื่อยกระดับความสามารถในการแข่งขันและเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตของบริษัทไทย รวมถึงการแสวงหาเทคโนโลยีใหม่ๆเพื่อสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับธุรกิจของตน นอกจากนี้ การลงทุนโดยตรงในต่างประเทศยังช่วยกระจายความเสี่ยงของธุรกิจทำให้ภาคธุรกิจไม่ต้องพึ่งพาการเติบโตของเศรษฐกิจในประเทศแต่เพียงอย่างเดียว รวมถึงการสร้างความสัมพันธ์ของธุรกิจการเงินตราต่างประเทศระหว่างเงินทุนไหลเข้าและเงินทุนไหลออก โดยความสัมพันธ์ของธุรกิจทั้งสองด้านนี้ช่วยให้อัตราแลกเปลี่ยนมีความยืดหยุ่นมากขึ้น ซึ่งจะช่วยเป็นแรงรับและต้านให้ระบบเศรษฐกิจของประเทศเติบโตอย่างยั่งยืนในอนาคต รวมถึงเป็นการกระจายถือครองสินทรัพย์ต่างประเทศไปสู่ภาคเอกชนมากขึ้น ทำให้ประเทศไม่ต้องพึ่งพาเงินสำรองระหว่างประเทศของทางการแต่เพียงอย่างเดียวในภาวะที่เศรษฐกิจของประเทศประสบปัญหา

ทั้งนี้ หากพิจารณาถึงประโยชน์ที่ประเทศไทยได้รับจากการลงทุนในต่างประเทศของกิจการนั้น การวัดประโยชน์อาจจะทำได้ในหลายๆ มิติเช่นยอดขายที่เพิ่มขึ้น กำไรที่สูงขึ้นของกิจการ หรือ GDP ของประเทศที่เติบโตขึ้น ซึ่งด้วยข้อจำกัดของข้อมูลที่มีอยู่ในปัจจุบันทำให้ไม่สามารถวัดผลกระทบในเชิงปริมาณจากการลงทุนโดยตรงในต่างประเทศได้ชัดเจนนัก การศึกษาในบทวิจัยนี้ จึงมุ่งเน้นไปที่การวัดผลประโยชน์ในรูปของมูลค่าหุ้นที่เพิ่มขึ้นตามระยะเวลาและเงินปันผลส่งกลับของกิจการ ซึ่งสามารถเพิ่มความมั่งคั่งให้แก่ประเทศได้ ซึ่งโดยส่วนใหญ่กิจการไทยที่ไปลงทุนในต่างประเทศนั้นเป็นบริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ และคนไทยจะได้รับประโยชน์โดยตรงจากการเจริญเติบโตของบริษัทจดทะเบียน ผ่านการลงทุนในตราสารทุนเอง หรือผ่านกองทุนเงินออมต่างๆ ไม่ว่าจะเป็น กองทุนรวม กองทุนสำรองเลี้ยงชีพ กบข. สำนักงานประกันสังคม บริษัทประกันชีวิต รวมถึงกองทุนการออมแห่งชาติซึ่งเป็นกองทุนการออมเงินระยะยาวที่มีลักษณะคล้ายกองทุนประกันสังคมสำหรับกลุ่มแรงงานที่ยังไม่ได้รับการคุ้มครอง นอกจากนี้ประโยชน์โดยตรงต่อกิจการแล้ว การลงทุนโดยตรงในต่างประเทศยังเอื้อประโยชน์ทางอ้อมต่อในการขยายขีดจำกัดในการเติบโตของประเทศ ให้ไม่ถูกจำกัดอยู่ภายใต้ศักยภาพการผลิตที่มีอยู่ในปัจจุบัน

การลงทุนในต่างประเทศของไทยนั้นย่อมส่งผลกระทบต่อเศรษฐกิจในประเทศบ้าง ทั้งในกรณีการย้ายฐานการผลิตจากในประเทศไปยังต่างประเทศทำให้การจ้างงานในประเทศต่ำลง ผลกระทบจากการส่งออกที่ลดลงทำให้ดุลการค้าของประเทศขาดดุลเพิ่มขึ้น และประเด็นด้านการกระจายตัวของรายได้ที่กระจุกตัวอยู่เฉพาะกลุ่มกิจการขนาดใหญ่ที่มีศักยภาพในการออกไปลงทุน อย่างไรก็ตาม ประเด็นดังกล่าวไม่น่าเป็นห่วงนัก เนื่องจากภาคเอกชนที่ออกไปลงทุนในต่างประเทศส่วนใหญ่เป็นกิจการที่ขนาดใหญ่ที่เติบโตในไทยค่อนข้างเต็มศักยภาพแล้วทั้งในด้านของแรงงาน วัตถุดิบ และเทคโนโลยี ซึ่งการออกไปลงทุนในต่างประเทศจะช่วยเพิ่มศักยภาพในการเติบโตของกิจการแม่ในไทยให้สามารถเติบโตต่อไปได้อีก นอกจากนี้ กิจการส่วนใหญ่ที่ออกไปลงทุนยังนิยมใช้การระดมทุนจากแหล่งเงินทุนในต่างประเทศมากขึ้น ในขณะที่ จะใช้เงินลงทุนจากในประเทศไทยเฉพาะในช่วงแรกของการจัดตั้งกิจการ ซึ่งเงินที่ระดมได้ส่วนใหญ่จะถูกแลกเปลี่ยนเงินตราต่างประเทศและส่งผลกระทบต่อสภาพคล่องเงินบาทในประเทศในระยะเวลาสั้นๆ เท่านั้น โดยที่ไม่ก่อให้เกิดการเบียดเบียนทรัพยากรทางการเงินภายในประเทศในระดับที่น่าเป็นกังวล

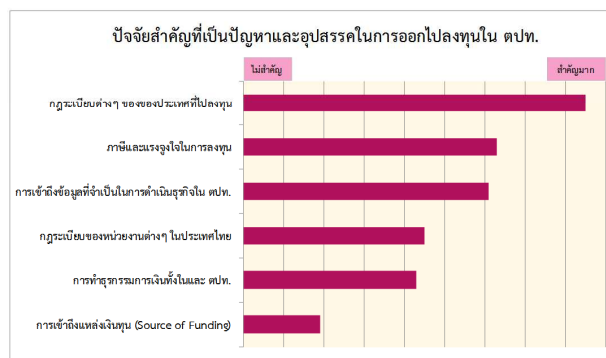
แม้ว่าการลงทุนโดยตรงในต่างประเทศจะเติบโตอย่างต่อเนื่องในช่วงที่ผ่านมา แต่จากการเข้าพบหารือและการส่งแบบสำรวจไปยังบริษัทต่างๆ พบว่า การลงทุนในต่างประเทศของไทยยังมีปัญหาและอุปสรรคอีกหลายด้านที่ภาคเอกชนต้องการให้หน่วยงานรัฐการแก้ไขเพื่อให้ออกไปลงทุนในต่างประเทศได้สะดวกยิ่งขึ้น เช่น ปัญหาด้านการเข้าถึงข้อมูลที่จำเป็นต่อการออกไปลงทุน ปัญหาด้านภาษี ปัญหาเกี่ยวกับกฎระเบียบในการลงทุนทั้งของไทยและต่างประเทศ และปัญหาด้านการเข้าถึงแหล่งเงินทุนที่เป็นเงินตราต่างประเทศของบริษัทขนาดกลางและขนาดย่อม ซึ่งยังไม่สามารถระดมทุนระยะยาวผ่านตลาดทุนไทยได้มากนัก ยังคงเป็นปัญหาสำหรับภาครัฐและองค์กรที่เกี่ยวข้องเพื่อหาแนวทางสนับสนุนแหล่งเงินทุนเพิ่มเติม

ธนาคารแห่งประเทศไทย
BANK OF THAILAND

ปัญหาและอุปสรรคของธุรกิจไทยในการออกไปลงทุน ในต่างประเทศ

ผลจากการสำรวจบริษัทที่ออกไปลงทุนโดยตรงใน ตปท. กว่า 40 ราย

ข้อเสนอแนะ

จากความสำคัญดังกล่าวข้างต้นทำให้มีความจำเป็นที่หน่วยงานของภาครัฐต้องช่วยผลักดัน ให้มีการสนับสนุนการลงทุนโดยตรงในต่างประเทศอย่างเป็นรูปธรรมมากยิ่งขึ้น โดยกำหนดให้การสนับสนุนธุรกิจไทยไปลงทุนโดยตรงในต่างประเทศเป็นวาระแห่งชาติ เพื่อให้มีการประสานนโยบายและความร่วมมือระหว่างหน่วยงานต่างๆอย่างบูรณาการ เพื่อให้ได้มาตรการสนับสนุนที่ครบถ้วน จูงใจ และมีการสอดรับกันในทางปฏิบัติของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อส่งเสริมการลงทุนของไทยในต่างประเทศให้สามารถแข่งขันได้ทัดเทียมกับประเทศที่ผลักดันนโยบายสนับสนุนการลงทุนในต่างประเทศมาเป็นระยะเวลาานาน ไม่ว่าจะเป็นในด้าน 1) การผลักดันมาตรการสนับสนุนด้านภาษีและแรงจูงใจในการลงทุน 2) การมีหน่วยงานเฉพาะกิจเพื่อทำหน้าที่ส่งเสริมให้คำปรึกษาด้านกฎหมายและด้านอื่น ๆ ที่จำเป็นต่อการออกไปลงทุนโดยตรงในต่างประเทศ ซึ่งอาจอยู่ในรูปแบบของการจัดตั้งสำนักงานส่งเสริมการลงทุนไทยในต่างประเทศที่จะเป็นหน่วยงานใหม่หรือฝ่ายงานใหม่ภายใต้องค์กรที่มีอยู่แล้ว เช่น BOI 3) การเพิ่มช่องทางการระดมทุนเป็นเงินตราต่างประเทศเนื่องจาก SMEs ไทยอาจยังไม่เป็นที่รู้จักในต่างประเทศทำให้ต้นทุนการระดมทุนที่เป็นเงินตราต่างประเทศสูงกว่าการระดมทุนในประเทศไทย และ 4) การสนับสนุนการจัดตั้งศูนย์บริหารเงินเพื่อบริหารสภาพคล่องส่วนเกินของบริษัทในเครือที่จัดตั้งในประเทศต่างๆอย่างมีประสิทธิภาพ โดยการส่งเสริมให้เอกชนไทยไปลงทุนโดยตรงในต่างประเทศเป็นส่วนหนึ่งของการขยายขีดจำกัดด้านทรัพยากร ตลาด และเทคโนโลยีใหม่ โดยเป็นขั้นตอนที่ไม่แตกต่างไปจากประเทศอุตสาหกรรมอื่นๆ ที่เดินหน้าพัฒนาประเทศด้วยการส่งเสริมการลงทุนนอกประเทศ เพื่อยกระดับศักยภาพของไทยให้ทัดเทียมนานาชาติ